המחיר: 2.50 ל"י מספר 1881 שנה 37 כ"ב אלול תשל"ג, 19.9.73

העולם הזה

סקופ

משרד התחבורה אחראי להרג

תמורת שוחד ניתן למכוניות פגומות לנסוע בכבישים

שר התחבורה שמעון פרס

שחיתות במשרד הרישוי

איש השנה תשי"א
העולה החדש

איש השנה תשי"ב
מבקר הסוכנות שמוראק

איש השנה תשי"ג
יועץ מישפטי כהן

איש השנה תשי"ד
עסקן שואה קסטנר

איש השנה תשי"ז
מצביא סיני דיין

איש השנה תשי"ח
חתן תנ"ך חכם

איש השנה תשי"ט
סופרת דיין

איש השנה תש"ך
רכז שואה אייכמן

איש השנה תשכ"ג
מתפטר בן־גוריון

קורא יקר,

מה משותף ל־22 שערי „העולם הזה" המופיעים בעמודים אלה? מה המכנה המשותף בין חתן התנ"ך עמוס חכם לבין אסי דיין, או בין משה דיין ואדולף אייכמן?

לא קשה לנחש. כולם כאחד היו אנשי השנה של „העולם הזה" במרוצת 22 השנים האחרונות. כולם נבחרו לתואר זה משום שהטביעו, לדעת עורכי „העולם הזה", יותר מכל אדם אחר את חותמם על מאורעות השנה בישראל בשנה בה נבחרו. תמונותיהם התנוססו על שערי הגיליונות החגיגיים שהופיעו ערב ראש־השנה העברי. יחד הם מגלמים בדמותם, באישיותם, ובמעשים שהם מייצגים, לטוב ולרע, את מה שעבר על מדינה זו בשני העשורים האחרונים.

כבכל שנה, כך גם השנה, יוקדש גיליון השנה של „העולם הזה", שיופיע בשבוע הבא כבר ביום א' בערב, לדמותו, פעלו והשפעתו של האיש שנבחר לייצג את המאורע בעל המשמעות החשובה ביותר שהתרחש השנה בחיי ישראל. מי יהיה איש זה?

האם יהיה זה האיש המסמל בדמותו את השלב החדש במילחמה נגד הטירור שהתפרשה בשנה האחרונה על פני תבל כולה? האם יהיה איש השנה, האיש המייצג את הקיטוב המעמדי ואת הפער החברתי שהתרחב והעמיק בשנה החולפת למימדים שישראל לא ידעה כמותם? או שמא יהיה זה אחד האנשים שעמדו בשולי המאורעות, אך המאפיינים מהפיכה חברתית או תרבותית המתחוללת בישראל? האם יהיה מנהיג ידוע או עולה אלמוני מגרוזיה?

בשעה זו כבר נשלמות והולכות ההכנות האחרונות להדפסתו של גיליון ראש השנה. ההחלטה נפלה. אבל הסוד עדיין נשאר — עד להופעתו של הגיליון, שרכש לעצמו כבר מעמד בלעדי, אחת לשנה, בנוף העיתונות הישראלית.

איש השנה תשכ"ד
יורש אשכול

איש השנה תשכ"ז
שר־הביטחון דיין

איש השנה תשכ"ח
אלוף מישנה רגב

איש השנה תשכ"ט
מפקד מיבצר ישראל בר־לב

איש השנה תש"ל
לוחם־שלום דיין

איש השנה תשט"ו
פרקליט תמיד

איש השנה תשט"ז
נשיא מצריים עבד אל־נאצר

איש השנה תשכ"א
מודה לבון

איש השנה תשכ"ב
ה־ירכון סובלן

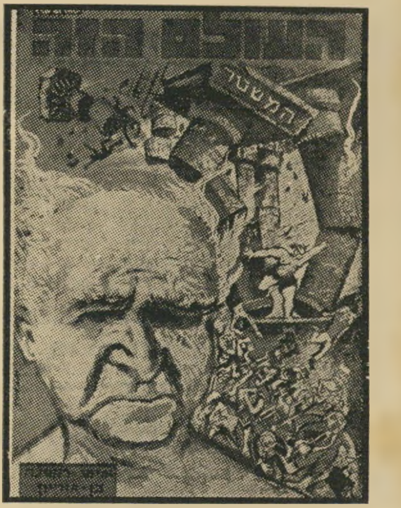

איש השנה תשכ"ה
מפלג מפא"י בן־גוריון

איש השנה תשכ"ו
כלכלן ספיר

איש השנה תשל"א
מזכיר ההסתדרות בן־אהרון

איש השנה תשל"ב
מלכה מאיר

מכתבים

■ איש השנה: מ. זוארץ

לדעתי יש לבחור לאיש השנה את מ. זוארץ ואת סגניו וממשכי דרכו ב. מיכאל, ח. מרמרי, קובי ניב וא. סידון.

אני גם מודיע לכם שבבחירות אני מצביע ז"ל.

ז"ק זלמן, יד־אליהו

■ הומור השנה

ברצוני להציע כאיש־השנה את שר־הבטחון משה דיין.

אנשי הבידור של השנה: מערכת Zoo הארץ. אין ספק, כי ההומור המופיע ב־Zoo הינו בעל רמה גבוהה מאד.

כאיש הספורט של השנה אני מציע לבחור את צבי ברים ז"ל.

איש התיאטרון של השנה הינו זאב רווח.

להקת השנה הינה להקת כוורת.

שי שמואלביץ, פתח־תיקווה

■ סמל המאבק

הצעתי לכם: איש השנה הוא הארכי־בישוף ראייה, המסמל את מאבק עקורי איקרית ובירעם.

גיל ברקאי, תל־אביב

■ שנה טובה

איחולים לשנת תשל"ד לעם בישראל: מלחמה על הארמונות, שלום לביקתות, אחווה בין העמים.

יחיה בן־שלום, קריית־אתא

אני מאחל לכם שנה טובה מכל ה־לב.

המשיכו במאבקכם למען ארץ־ישראל טובה יותר.

שמעון הרליך, תל־אביב

הרליך

...שנת שלום!

אהובה צמח, ירושלים

אני מקווה שבשנה הבאה עלינו לטובה, יצליחו סוף־סוף לסתום לכם את הפה המלוכלך שלכם!

ר. נ., בני־ברק

■ חיי כלב

> **„העולם הזה" 1879, „הנדונים לחיי כלב", על המצב הגרוע של בתי־החולים הפרטיים לחולי־נפש.**

הזדעזעתי בקוראי את הרשימה על בני־אדם החיים ככלבים. האמנם כך המצב? האמנם כך מתייחסת הממשלה לחולי־ה־נפש בארצה?

אם אין לממשלה עדיין האפשרויות להקים ולכלכל עוד בתי־חולים לחולי־רוח, האם גם קצרה ידה לפקח על המוסדות הקיימים ולמנוע התעללות בחולים ושפיכת־דמים של קרוביהם? ולמה לא הועלתה הבעייה עד כה בכנסת?

אני מקווה, כי אתם תזעזעו את הכנסת ותגרמו לסילוק מאורעות טרגיים כאלה, שבני־אדם יחיו ככלבים ושהוריהם וקרוביהם יעדיפו את מותם על חייהם המושפלים.

נ. פיירמן, חולון

■ איפה הרחמנות?

השפיע עלי מאוד המאמר שפירסמתם על בני־האדם החיים ככלבים. זוהי גם צרתי וצרת משפחתי.

בן לנו והוא בן 34 שנים. הוא חלה בנפשו וסודר בבית־חולים הנקרא „מוסד".

ליבי נשבר בקירבי כשאני מבקר אצלו פעם בחודש.

האם כך צריך להיות היחס לבן־אדם שחלה? מה חטא הוא?

אומרים לי שעלינו להיות מאושרים על שהוצא מהבית, מפני שאלפים אחרים מחכים בתור. האם כך צריך לנהוג במדינה שכל־כך הרבה מתושביה חיים כמיליונרים וכל־כך הרבה מטיילים כל קיץ בחוץ־לארץ? איפה הממשלה ואיפה הרחמנות היהודית? אלפי משפחות יברכו אותכם אם תצליחו לשנות את המצב הנורא.

יהושע מזרחי, רחובות

■ ה„עמט" של „אמת"

כל הארץ מדברת על „הליכוד". חלק קורא לזה: פרורים שהתאחדו, חלק קורא לזה: „גוש הימין". אך מה שנראה לכל, אלו הם פירפורי גסיסה אחרונים.

אחת הטעויות הראשונות של „הליכוד" זצ"ל היא בחירת האותיות חל־טעם להליכה לקלפי, וזאת משום מה? כי אם במקום טעם היו בוחרים עמט, אז היו העולים החדשים שאינם יודעים עברית, הקשישים שכבר אינם רואים וכן הלאה... מחליפים בינם בין „אמת".

יוסי קופלר, רמת־חן

■ עיוות גמור

> **„העולם הזה" 1875, „דרוש נוהל חדש במינויי מישרד־החוץ!" מיכתב למערכת של קבוצה מעובדי מישרד־החוץ.**

תשומת לבי הופנתה להתעניינות שעיתון זה מגלה במינויי כשגריר בלונדון ובקורות חיי. כמובן שלא תצפו ממני להתווכח על תוכנה של הכתבה המוקדשת לחברי ולי, זה לא רק בגלל העיוות הגמור וסיפוריה הסוריאליסטיים, אלא חשוב מזה, משום שכתבה זו שצמחה במוח מבולבל של אדם אומלל אשר בגלל מצבו המעורער נאלץ בטרם עת לנטוש את שירות ה־מדינה.

אולם מאחר והעיתון, משום מה, מגלה מידה של התעניינות בשירותי ובפעולתי, חשבתי שתמצאו עניין במה שהעולם הזה כתב ב־1956 באותו נושא. אף על פי שהכתבה ההיא מיועדת להביע הערכה לפעולתי, אין היא לטעמי כי היא מהולה בפגיעה בזולת. אני גורס שפגיעות אישיות הן בעוכרי חיינו הציבוריים ומטות אותנו מהליקויים החברתיים אשר צריכים לעמוד במרכז דאגתנו. לדעתי אחת מחולשותנו היא שאנו עוסקים יותר על המידה בפרסונליזציה של עניינו ופחות מדי בהומניזציה של חיינו.

גדעון רפאל, ירושלים

● דברי הקורא גדעון רפאל מתייחסים למערכת **העולם הזה**, אך מובן שמכתבים

גדעון רפאל
תגובה למיכתב

למערכת, מתפרסמים על אחריות כותביהם, על־סמך חופש ביטוי גמור.

החלק השני של הקורא רפאל, מתייחס לקטע שהופיע ב**העולם הזה** ב־1956, כאשר רפאל היה מנהל ענייני המזרח התיכון

(המשך בעמוד 8)

תשקיף

יגאל ידין דחה פניה

להצטרף לליכוד

פרופסור יגאל ידין, מי שהיה רמטכ"ל צה"ל במילחמת־העצמאות, דחה פניה ל־הצטרף לליכוד ולהופיע ברשימת מועמדי הליכוד לכנסת. הגישושים בדבר אפשרות צירופו של ידין לליכוד נעשו בעקבות עמדותיו המוצהרות ומילחמתו למען בחירות אישיות. **הנימוקים ש־ניתנו לדחיית הפניות על הסף, עוד בטרם נעשו בירורים כלשהם, היו בעיקר נימוקי בריאות.**

משה ברעם -

המזכ"ל הבא?

אם השתלשלות המאורעות במפלגת העבודה תביא לסילוק מועמדותו של יצחק בן־אהרון ממישרת מזכ"ל ההסתדרות, לא מן הנמנע כי לא ירוחם משל יהיה זה שיירש את מקומו.

אחרי שיוסף אלמוגי דחה את ההצעה לכהן כמזכ"ל, עלו סיכוייו של ח"כ משה ברעם, יו"ר הנהלת הקואליציה, לתפקיד זה.

ההערכה בקרב צמרת מפלגת העבודה היא שבארבע השנים הבאות יחריף המצב הכלכלי במדינה וצפויות מתיחויות חסרות־תקדים ביחסי העבודה. לצורך זה רוצים גולדה וספיר כי בראש ההסתדרות יעמוד אדם חזק מנאמניהם. ירוחם משל אינו נראה נוקשה די הצורך לתפקיד.

מדוע נסוג תמיר

מפיצוץ הליכוד?

מה היתה הסיבה לכך שח"כ שמואל תמיר, מנהיג המרכז החופשי, חזר בו בערב יום הבחירות להסתדרות מסירובו להצטרף לליכוד, והודיע על הסכמת מפלגתו לחתום על אמנת הליכוד, שנחתמה קודם לכן בידי נציגי גוז"ל והרשימה הממלכתית?

היו סברות רבות באשר לסיבת התפנית שהתחוללה אצל תמיר תוך 24 שעות. אולם הסיבה האמיתית היא: תמיר חשש מתגובת שלושת היומונים הגדולים. כאשר סירב להצטרף לאמנת הליכוד היה משוכנע משום מה שהעתונות תבין את סירובו. **אולם כאשר התקשר בערב עם תומכיו במערכות שלושת היומונים הגדולים „הארץ", „מעריב", ו־„ידיעות אחרונות" — הסתבר לו כי בשלו־שת העתונים הוכנו מאמרים ראשיים המבק־רים אותו קשות על פיצוץ הליכוד ורואים בו את האשם העיקרי בכישלון אפשרי. תמיר, המונחה לא מעט על־ידי מאמרי הביקורת המתפרסמים עליו, הבין אז כי שגה שגיאה טאקטית ומיהר לחזור בו.**

גנדי יהיה

מנכ"ל תל־אביב?

גברו סיכוייו של אלוף פיקוד המרכז, האלוף רחבעם („גנדי") זאבי, העומד להשתחרר בשבוע הבא משירותו בצה"ל, לקבל את מישרת מנכ"ל עיריית תל־אביב, שתוקם במיוחד למענו, אם ייבחר יהושע רבינוביץ' מחדש כראש העיר.

רבינוביץ' רצה את גנדי כסגנו, אולם הסתבר לו כי האלוף אינו כלל תושב תל־אביב ואין לו זכות לבחור ולהיבחר בה. משום כך הוצעה לו מישרת המנכ"ל, שגנדי יעדיף אותה ככל הנראה על פני שאר ההצעות שהוצעו לו. **כסגנו של רבינוביץ', בתנאי שייבחר, עשוי להתמנות אפרים ריינר, מנכ"ל חברת „תיעוש" ההסתדרו־תית, שהיה יושב־ראש ועדת הבחירות ל־הסתדרות העובדים.**

לובה אליאב צורף

למטה הבחירות

ח"כ לובה אליאב, שעמד לאחרונה בביקורת חריפה מצד ראש־הממשלה, צורף למטה הבחירות של המערך לכנסת ואף קיבל חדר מרכזי במשרדי מטה הבחירות שבבית מפלגת העבודה. תפקידו המוגדר של לובה הוא: יועץ למטה הצעירים של המערך.

חיים הרצוג

בפלירט עם הל"ע

אלוף (מיל.) חיים („ויויאן") הרצוג, עשוי להצטרף לליברלים העצמאיים. בירו־רים בנושא זה נערכו בין הרצוג לבין שר התיירות משה קול, התומך במועמדותו.

הרצוג, שרק לפני זמן קצר פורסם כי ניהל מגעים עם המרכז החופשי, שעה שנראה היה כי רשימה זו תופיע באורח עצמאי בבחירות, לא הגיש אפילו את מועמדותו בבחירות שערכו אנשי חטיבת רפ"י במפלגת העבודה לקביעת מועמדיהם לכנסת. היה ברור להרצוג כי הוא לא יזכה בקולות הדרושים.

בינתיים נראה ח"כ גדעון האוזנר מתנגד לצירופו של הרצוג לליברלים העצמאיים תוך הענקת מקום ריאלי לכנסת. האוזנר חושש פן הרצוג יתחרה עימו על ירושת קול בעתיד.

תחוסלנה היאחזויות

נח"ל ברצועה

לא מן הנמנע ששתי היאחזויות נח"ל ברצועת־עזה, שהוקמו על־ידי איחוד הקבו־צות והקיבוצים, תחוסלנה. ההיאחזויות ה־מועמדות לחיסול הן כפר־דרום ונח"ל מורג.

מסתבר כי שטחי הקרקע העומדים לרשות היאח־זויות אלה הן מצומצמות ביותר. כל נסיון להרחיב את שטחי הקרקע שלהן יהיה כרוך בצעדים דרסטיים לפינוי כפרים ומחנות פליטים בסביבה. ממשלת ישראל העריכה כי הסיבוכים הפוליטיים הכרוכים בפינוי כזה אינם כדאיים.

גולדה רומזת

שוב על פרישה

ראש־הממשלה גולדה מאיר החלה רומזת לאחרונה שוב למקו־רביה על כוונותיה לפרוש בעתיד הלא רחוק. היא הבהירה כי מצבה הפיזי לא יאפשר לה כנראה לכהן קדנציה נוספת מליאה כראש־ממשלה.

בתקופה האחרונה החלה גולדה לגלות סימני עייפות מובהקים, ש־לא כהרגלה בעבר. בביקורה ה־אחרון בקיבוץ יגור אף מעדה בירדתה מהמסוק שהביא אותה לשם, וצלעה כתוצאה ממעידה זו. גם בעבודתה בלשכתה היא מגלה סימני עייפות שלא נראו בה ב־עבר. נראה שהיא מודעת לסימנים אלה, למרות שהיא מנסה להסתיר את כוונותיה עד אחרי הבחירות.

איחוד הקיבוצים

תובע ח"כ נוסף

על ועדת המינויים של המערך מופעלים לחצים להעניק לאיחוד הקיבוצים והקבוצות ח"כ נוסף על שלושת הח"כים שכבר יש להם בכנסת הנוכחית. כיום מכהנים מטעם האיחוד שר החקלאות חיים גבתי, מזכ"ל מפלגת העבודה אהרון ידלין וצבי גרשוני, שכבר הוחלט על המשך כהונתו בקדנציה שניה.

שיקולים פוליטיים

קבעו המשך

ייצור ה„ערבה"

החלטת הממשלה לאפשר לתעשיה האווירית ל־המשיך לייצר מטוסי ערבה ומטוסי מנהלים נבעה משיקולים פוליטיים. **הדבר נעשה כדי להרגיע את עובדי התעשיה האווירית ובני משפחו־תיהם לפני הבחירות, ולמנוע מהם חשש של פיטורים, העלול להשפיע על הצבעתם.**

איומי רצח על

יריבו של הלפרין

ההתמודדות בתחרות „תפוס כפי יכולתך" בין רפאל הלפרין לבין המתאבק הירדני אבו־ענתר, עלולה לגרום לשילהוב יצרים בשל האופי הלאומני שהיא מקבלת, בעיקר מערביי הגדה שיחזו במופע.

האוהדים הערבים של ספורט זה נוטים להשתלהב ממנו. העובדה שהפעם התחרות היא בין שני מתאבקים המייצגים כל אחד בעיני המתחרים עם שלם, עלולה לגרום להתפרצויות מעבר לאלה המקובלות בתחרויות ספורט שיגרתיות. **כבר לפני התחרות קיבל אבו־ענתר איומים כי אם לא ינצח את הלפרין ולא יגן על כבוד העם הערבי הוא עלול להירצח.**

שיר שחלמתי על צ'ילי (טים ב„לאכספרס")

יותר טעים מפרחים

כאשר אתה בא לפגישה,
הבא לה בונבוניירה נהדרת של עלית
ושניכם תהנו.
ל"עלית" מבחר נהדר של
בונבוניירות באיכות מעולה,
נפלאות כמתנה לכל חגיגה וארוע.

בונבוניירות של עלית

פרסום ד"ר יעקבסון

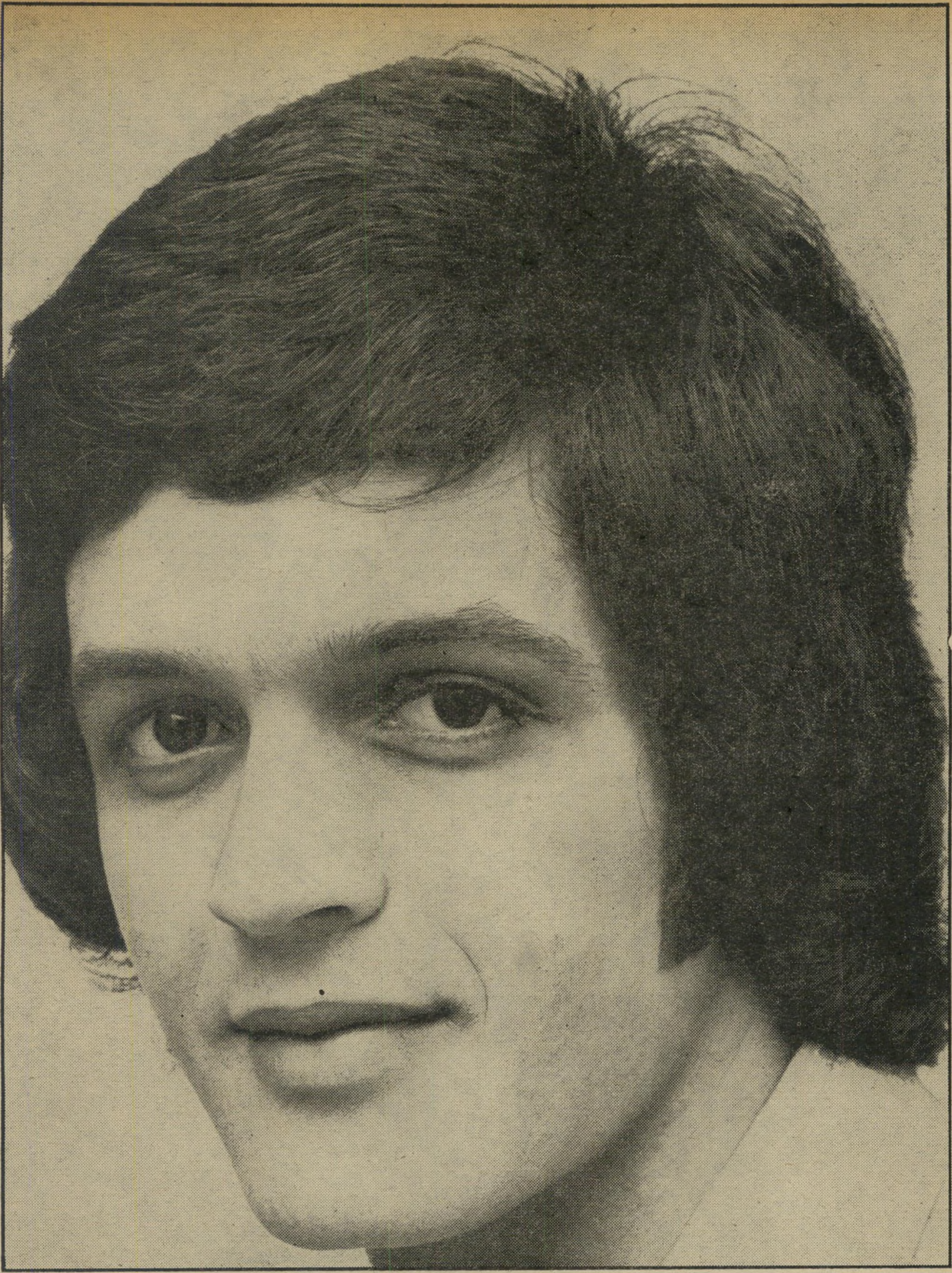

פרסום פלד

האם אתה מנשק בפה פתוח או סגור?

לומר את האמת - לנו זה לא משנה.
אנו מעונינים רק לתת לך ולפיך תחושה נעימה ורעננה. אנו מעונינים שגם ברגעים הקרובים. הקרובים באמת. לא תחוש במבוכה בגלל נשימתך או שיניך.

למענך פיתחנו וייצרנו משחת שיניים מהפכנית **KISS ME**.

KISS ME הינה משחת שיניים שקופה. כחולה טעמה מנטה והיא מיוצרת ממיטב המרכיבים הרפואיים.

KISS ME תעניק לך נשימה רעננה ושיניים בריאות.
כשתנשק בפעם הבאה - חשוב על **KISS ME**.

עץ הזית

משחת השיניים
KISS ME
מחירה
1.78 ל"י
בלבד

„ספגנו מכה... המערכה המכרעת לפנינו..."

נדבר גלויות

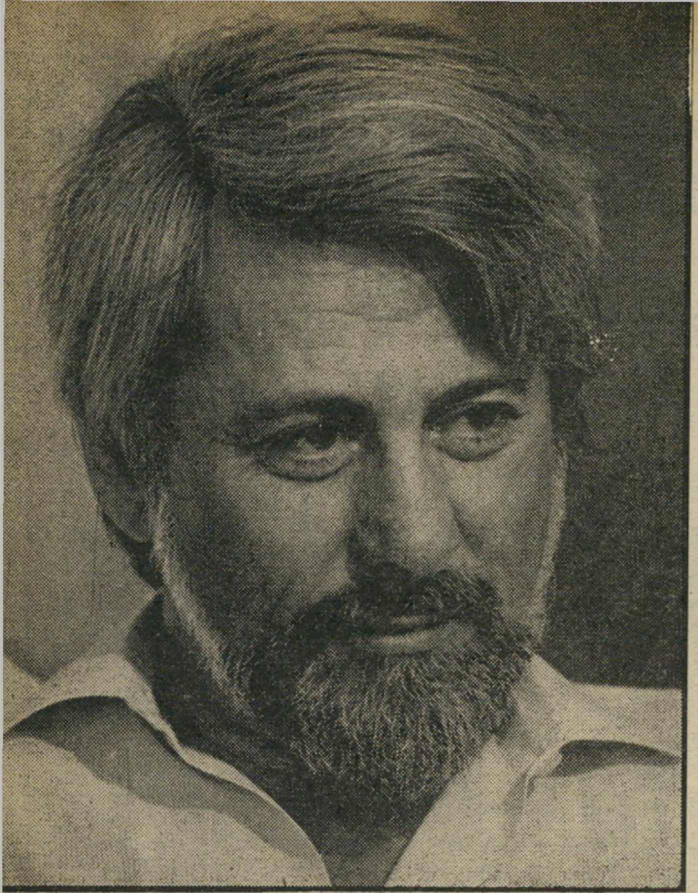

ספגנו מכה. מכה קשה ומכאיבה.

כוחנו בהסתדרות ירד. לא רק כוחנו באחוזים, אלא גם במיספרים מוחלטים. כמה אלפי אנשים, שנתנו לנו את קולם בבחירות בהסתדרות ב־1969, לא הצביעו בעדנו הפעם.

אין טעם לטשטש עובדה זו, או את משמעותה.

לא הפסדנו את המילחמה. אבל הפסדנו קרב חשוב. ולהפסד זה יש השלכות חמורות לגבי מחר.

השלכות החורגות בהרבה מענייניו האישיים של מישהו מאיתנו.

■ ■ ■

קל להיות חזקים ביום ניצחון. קשה להיות חזקים ביום מפלה.

הבה, נהיה חזקים.

חייל טוב, הסופג מכה בשדה, עושה קודם כל הערכת־מצב. הוא מנסה לאתר את מוקדי הכישלון, כדי להפיק את הלקח, לתקן את הטעון תיקון, ולצאת בתנופה רבה יותר, ובהחלטה נחושה יותר, לקרב הבא.

וכך ננהג.

מה קרה לנו? מדוע נטשו אותנו כמה אלפי בוחרים בהסתדרות?

דומני שמותר לי לומר: לא מפני שאיכזבנו אותם.

אין הבטחה אחת שהבטחנו, שלא קיימנו אותה במלואה.

הבטחנו להילחם, ונילחמנו ללא לאות.

הבטחנו לעבוד קשה, ועבדנו קשה.

הבטחנו שלא יפחידו אותנו ולא יקנו אותנו. קיימנו.

הבטחנו שלא נצטרף למימסד ולא נהיה מימסד. לא הפרנו הבטחה זו.

אם כן, מה קרה?

■ ■ ■

דומני שהסיבה הראשונה היא שפשוט לא הצלחנו להחדיר לתודעת אוהדינו את חשיבות המאבק בהסתדרות.

אין אנו „מיפלגה", שיש לה פונקציונרים ומנגנונים, והיא יכולה לגייס את חבריה כשם שמטכ"ל מגייס את חייליו. לא הוצאנו ביום הבחירות מאה אלף איש בשכר, כפי שעשה המערך. לא יכולנו אף להפעיל את המשמעת המיפלגתית כפי שעשתה מיפלגה ותיקה ומסורתית כמו מק"י.

אנחנו פונים אל אנשים בני־חורין, בלתי־ממוסדים, שאינם נשמעים לפקודה ואינם מקבלים הוראות. כאשר הם משתכנעים שהדבר חשוב, הם מתגייסים ובאים. כאשר אינם משתכנעים, הם נשארים בבית.

בפעם הראשונה ב־1965, ובשתי מערכות ב־1969, נתנו אנשים אלה דוגמה מזהירה של היחלצות ציבורית, דוגמה מחממת את הלב. הם עשו היסטוריה. הם הוכיחו שגם בחברה שבה שוקעים הערכים ומתה ההתנדבות, מוכנים רבים להיות שונים.

זה לא קרה בשבוע שעבר. אלפים מאוהדינו באו והצביעו, אך אלפים אחרים נשארו בבית. הם חשבו שאין זה מאבק חשוב.

לדעתי, הם טעו. אבל אנחנו אשמים בטעות זו. ועל כך נענשנו.

■ ■ ■

הסיבה השניה נוגעת לתדמית הרשימה שהתייצבה בבחירות בהסתדרות.

שלוש פעמים הלכנו לקלפי בשם תנועת העולם הזה — כוח חדש, והשגנו מה שהשגנו. הפעם לא רק ששינינו את שמנו ערב הבחירות, אלא גם כרתנו ברית עם גורמים בעלי זהות אידיאולוגית אחרת.

כל זה נעשה ברצון הטוב ביותר. רצינו לאחד. רצינו ללכד מה שניתן ללכד.

אמרנו: נתעלם מתוויות, נלך יחד עם מי שתומך בתוכניתנו לשינוי פני ההסתדרות והחברה.

תנועת העולם הזה — כוח חדש סירבה במשך כל השנים לשבץ את עצמה בשמאל או בימין, להדביק לעצמה תו אידיאולוגי כלשהו. אמרנו: נתאחד סביב הצעות מעשיות לשינויים מעשיים, ולא סביב סיסמאות ואיזמים. קו זה זכה באישור הבוחרים פעם אחרי פעם.

לא סטינו מן הקו הזה גם הפעם. תנועתנו לא השתנתה במאומה.

החלפנו את שמה למרי, כדי לקרב אליה חוגים ואנשים ששם השבועון הפריע להם. ויתרנו על שם שהיה יקר לנו, כדי להרחיב ולקרב.

כרתנו ברית עם קבוצות נוספות, שהתאחדו ב„חזית השמאל". הדבר לא הביא לשום שינוי במהותנו ובהשקפותינו. להיפך, שמרנו על הפרדה ברורה גם בשם הרשימה המשותפת. הלכנו בדרך זו כדי לפתוח בתהליך של התלכדות, שתכנס ברבות הימים את כל מחנה השלום, הדמוקרטיה והצדק הסוציאלי תחת גג פוליטי אחד.

ברור לי עתה שרבים מאוהדינו לא קיבלו את הדברים כך, ולא הסכימו למהלך זה. אוהדים אלה אינם מגדירים את עצמם כ„שמאליים", והתווית השמאלית הפריעה להם. לכן פשוט סירבו להצביע בעד רשימת „מרי וחזית השמאל".

הם לא עברו לרשימה אחרת. רשימת „מוקד" קיבלה פחות, בשברי אחוזים, מכפי שקיבלה מק"י לבדה לפני ארבע שנים. הפנתרים לא ינקו את קולותיהם מאיתנו — כי פשוט לא היו לנו (לצערנו) קולות בשכונות־העוני ובשכבות־המצוקה.

אוהדינו פשוט הכריזו על שביתה אילמת. שביתה של הימנעות.

■ ■ ■

עכשיו מתחיל הקרב בזירה העיקרית. הבחירות לכנסת.

אנחנו נכנסים למאבק זה למחרת המכה. פצועים, אך בראש מורם.

אומרים שמתנופפים בשטח דגלים חדשים יותר. זה נכון. דגלנו מרופט, קרוע, מלוכלך — כדגלה של יחידה קרבית שעברה מערכות רבות. דגל שדבק בו בוץ הקרבות, שנקרע על־ידי רסיסי פגזים. לא, זה אינו דגל חדש ומבריק. דווקא לכן אנחנו מתגאים בו.

מאחורי דגל זה — דיגלה של תנועת העולם הזה — כוח חדש, שהפך לדגל תנועת המרי, אנו נכנסים לקרב, בתנאים הקשים ביותר, באווירה עויינת.

מה מונח על כף המאזניים?

בארבע השנים הבאות יוכרע, קרוב לוודאי, גורל המדינה: אם תהיה אימפריה קולוניאלית יהודית, החיה על חרבה והמקיימת בתוכה אי־צדק משווע ומתרחב — או מדינה מתקדמת, הומאניסטית, הפועלת למען השלום והמקיימת בגבולותיה ערכי־יסוד של דמוקרטיה וצדק.

בכנסת הבאה יפעלו גדולי התותחים של „ארץ ישראל השלמה" — אריק שרון ועזר וייצמן, אברהם יופה ומשה דיין, מנחם בגין ושמואל תמיר, גולדה מאיר וחסידיה.

ב י נ י ה ם יתנהל הוויכוח. ה ם יתחרו ביניהם.

מי יעמוד מולם? מי ינהל את המאבק נגד אריות־הסיפוח?

מי ישתמש בכל האפשרויות הפרלמנטריות כדי לעצור את ההידרדרות ולהשיב מילחמה שערה?

מי יילחם נגד השחיתות, אחרי ש„המרכז החופשי" נטש את המערכה?

מול תוכניות־הסיפוח, מול קנוניות בדר־עופר של מחר, מול התעללות נוספת של הכפייה הדתית — מי ינהל את המאבק הממשי בשדה־הקרב הפרלמנטרי?

זוהי השאלה המכרעת.

סיעתנו ניהלה מאבק זה במשך שמונה שנים. באופן עיקבי, נמרץ ועקיב, ללא סטייה, ללא הפסקה אף של יום אחד. ידידים ויריבים מודים בכושרה. גולדה מאיר חלקה לה את המחמאה העליונה. היא הכריזה מעל דוכן הכנסת שהיא „תעלה על באריקדות" כדי להוציא את סיעתנו מן הכנסת.

א י ן ת ח ל י ף ל ס י ע ה ז ו.

לא מבחינת הכושר. לא מבחינת הנסיון. לא מבחינת העיקביות. לא מבחינת הדבקות במשימה.

אין תחליף למרי.

כנסת בלי סיעה זו — בארבע השנים הגורליות הבאות — איך היא תיראה?

■ ■ ■

נדבר גלויות.

סכנה זו קיימת עכשיו.

חלומה של גולדה מאיר עלול להתגשם.

ז ה ת ל ו י ע כ ש י ו ב ך, ב ך ו ב י ד י ד י ך.

אנחנו זקוקים עכשיו לכל אדם, המסוגל והמוכן לעזור. אנחנו זקוקים לכל לירה, שתגביר את כוחנו לנהל את המאבק.

עכשיו קיימים תנאים חדשים. הזירה היא שונה, וההרכב שונה. אנחנו נכנסים לזירת הבחירות לכנסת תחת דגלנו העצמאי, ללא תווית אידיאולוגית.

כפי שפעלנו — נפעל, ביתר מרץ וביתר יעילות. מה שעשינו להם אתמול — נעשה להם מחר. ויותר.

ללא רתיעה. ללא סטייה. ללא לאות.

מילאנו את התחייבותנו בעבר. איש לא היה צריך להתחרט אף פעם אחת על כך שהצביע בעדנו בפעם שעברה. איש לא היה צריך להתבייש בסיעתו בכנסת. מצביעי איזו מיפלגה אחרת יכולים להתפאר בכך?

מי שרוצה בסיעה כ ז א ת, בסיעה ז א ת, יצטרף — למחנה ע כ ש י ו. ההכרעה קרובה. אין איש מיותר, אין שעה מיותרת.

■ ■ ■

אדם נבחן ביום כישלון. גם תנועה של בני־אדם רבים. זהו מיבחננו. זוהי שעתנו.

תהיה נא שעה זו, שעת כישלוננו, שעתנו היפה ביותר.

אורי אבנרי

תשבץ העולם הזה 1881

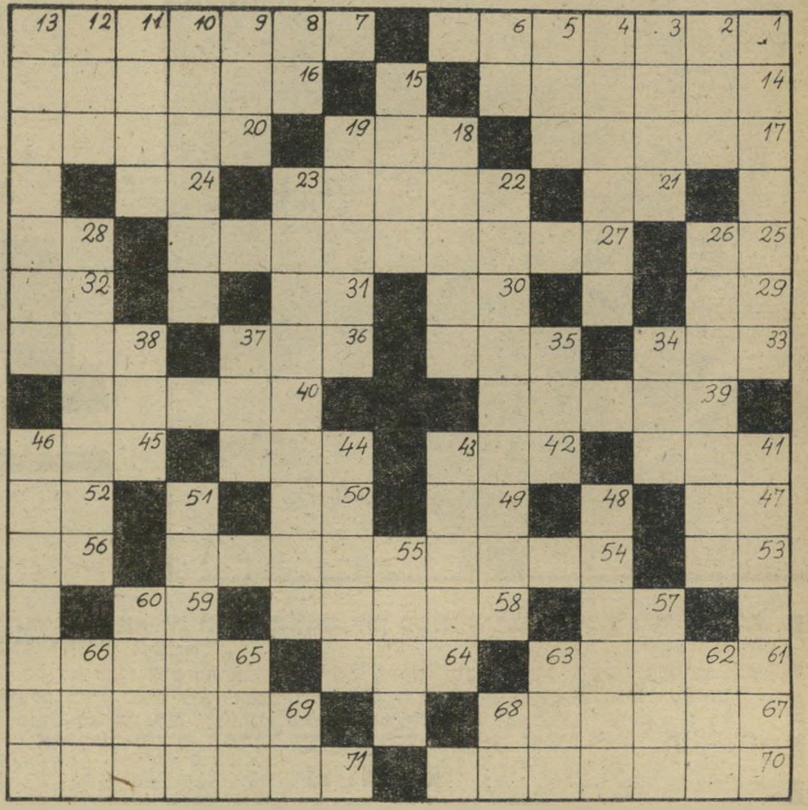

מאוזן:

1) אחראי למשטרת ישראל. 7) עבודה של סנדלר. 14) בן כת נוצרית. 16) על שניהם אין מתווכחים. 17) חור. 18) בא אחרי לילה. 20) צום. 21) תבלין מזרחי. 22) תואר הודי. 24) נטה ליפול. 25) יום טוב. 27) מבצע לישוב יהודים בצפון. 28) בית הציפור. 29) מכינויי אלוהים. 30) מילת זירוז. 31) גש למטה! 32) מילת כאב. 33) חכם התלמוד. 35) נסעת בסירה. 36) הדר. 38) שער. 39) קלאסיקן צרפתי ידוע. 40) ישמידו. 41) פלצור. 42) שדה מעובד. 44) עיוורת ידועה. 45) קפטן. 47) קריאת כאב. 49) מחודשי השנה העברית. 50) תואר הולנדי. 52) מספיק. 53) מכשיר מדידה. 54) סרט נודע של מרלון ברנדו. 56) יחידת חשמל. 57) קהילה קדושה בקיצור. 58) נאמן בלועזית. 59) קרס. 61) מקוללת. 64) חיית טרף. 65) הבעת תודה בפומבי (ארמית). 67) איש מדע בריטי נודע בשם. 69) מונח באנאטומיה — בליטה בקצה העצם. 70) שמו הפרטי של אחד הצ׳רצ׳ילים. 71) שייך למזרח הקרוב.

מאונך:

1) כיס דק בגוף החי. 2) משבטי ישראל. 3) מזהיר. 4) עיר ליד תל־אביב. 5) הרי. 6) לעצמי. 8) כמו 24 מאוזן. 9) חוכמה, השכלה. 10) כדי שלא. 11) רימון רובה נגד טנקים. 12) קריאת כאב מתמשכת. 13) צריכה להמצא מתחת לשימלת גברת. 15) משתמש בעיניו. 18) אחת הדתות. 19) שם מתבקעות ביצי התרנגולות. 22) עיר בקנדה. 23) עולל + גיאוגרף ישראלי נודע. 26) השמדת עם. 28) ממדינות ארצות־הברית. 34) רצו. 35) אשמדאי. 37) מגיפה נוראה. 38) עבר על. 41) מין מחלה. 43) בעל נכסים. 44) מדען צ׳כי. 46) שאינו נוקט עמדה. 48) פילוסוף יווני קדום. 51) נמצא תחת היפנוזה. 55) מעשה פריצות. 57) דבר עשוי מקמח. 60) בעל צבע אדמדם בהיר. 62) מראה. 63) טווה במהופך. 65) כוח. 66) משקה חריף. 68) מילת זירוז. 69) כלי קיבול.

חשבץ 1881

זוהי חידה חשבונית. כל ריבוע מסמל סיפרה. לאותן הספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות היסור, כפל וחילוק, יש למצוא איזו סיפרה מציין כל סמל של ריבוע.

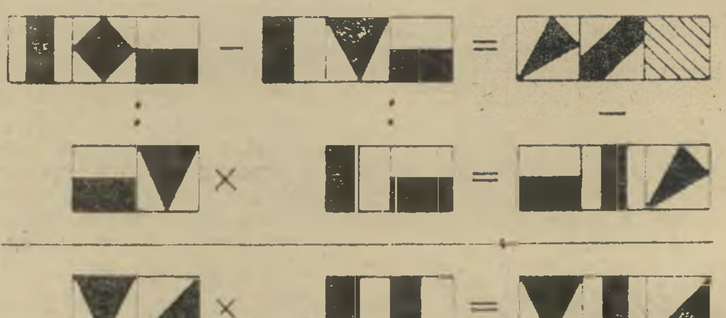

מכתבים

(המשך מעמוד 3)
של מישרד־החוץ, קטע אותו צירף רפאל למיכתבו.

תודה מיוחדת

„העולם הזה" 1878, „במדינת ורכי־אדם — החייל כפוי תטובה," על סיפרה האחרון של הדרה מור.

תודה מיוחדת נתונה לאנשי המערכת שזכרו לשלוח לי חזרה את תמונותי שנמצאו אצלם לצורך הכתבה, אודות ספרי.

בדרך־כלל הולכות תמונות לאיבוד או שבעליהן צריכים לבוא לבקשן במערכות עיתונים שוב ושוב. על כן אני מעריכה את הניהול הנכון הנהוג בעיתונכם העסוק כל־כך.

הדרה מור, תל־אביב

הדרה מור
ניהול נכון

הגנה עצמית

כשאמנון אחי־נעמי וחבריו ניסו, בטלוויזיה (יום ב׳), להגדיר את המושג „קיטש" באמנות, הם לא הרגישו שהם מרבים לשבץ בדבריהם את המילה „אולי", שהפכה בזמן האחרון לקיטש מרוב שימוש מיותר ומוגזם בה.

„אולי" — הפכה למילה הנפוצה ביותר בשפה העברית: אומרים אותה לשם קישוט השיחה, ללא הבחנה ובלי שום צורך. ברוב המיקרים השימוש בה הוא בלתי־הגיוני ומגוחך.

היות ונעשיתי אלרגי ל„אולי" עד כדי בחילה, פיתחתי שיטה מהירה להגנה עצמית בפני קיטש מילולי זה: אני סוגר את הרדיו מיד בהישמע ה„אולי" הראשון!

נח גיהנומי, חולון

ההבטחה האלוקית לערביי ארץ־ישראל

אנשים רבים במחנה החרדי והלאומי במדינתנו רואים את הגשמת ההבטחה האלוקית של הארץ לאברהם, יצחק ויעקב, בשילטון יהודי על כל הארץ והתיישבות יהודית בכל חלקיה. לדעתי, אנשים אלה הם, בין מחוסר ידיעה ובין, הס וחלילה, בכוונה, בבחינת טועים ומטעים את הרבים. הם אינם שמים ליבם לעובדה מכרעת, והיא מוצאם של ערביי ארץ־ישראל.

לא כל היהודים שישבו בארץ בימי הבית השני גלו מאדמתם, אלא חלק גדול מהם המיר את דתו, בין לנצרות בזמנו של עשיו ובין לאיסלם בזמנו של ישמעאל. צאצאיהם של יהודים מומרים אלה הפכו במשך הדורות לערבים, ולא עוד אלא שאותם ערבים שלא היו ממוצא יהודי, כגון אלה שמוצאם מן הפלישתים והעמים הלא יהודיים האחרים שהיו בארץ, צאצאיהם של הערבים שבאו מחצי האי ערב וכבשו את הארץ, ואף הערבים שהיגרו ארצה בדורות האחרונים, בגלל הפריחה שהביאה לארץ הציונות — כל אלה התערבו על־ידי נישואין בין הערבים שהם צאצאי יהודים וכיום — לו יכולנו לבדוק את שושלות היוחסין של ערביי הארץ היינו מוצאים שכמעט כולם הם מצאצאי היהודים שחיו בארץ בזמן בית שני, כלומר — ערביי ארץ־ישראל הם מצאצאי אברהם, יצחק ויעקב ויש להם חלק בהבטחה האלוקית שניתנה לאבות!

העובדה שהמירו את דתם אינה מבטלת את ההבטחה. ברוב המקומות בתורה בהם מופיעה ההבטחה, כמו בברית בין הבתרים או בחלום יעקב, ההבטחה היא „לזרעך אתן את הארץ", בלי כל התניה של ההבטחה בדתם של הצאצאים או במעשיהם. רק בפרק יז׳ בספר בראשית, המספר על מילתו של אברהם, מופיעה התניה אחת ויחידה — שעל הצאצאים לקיים את ברית המילה. וברית המילה אמנם מקויימת על־ידי הערבים המוסלמים. לכן המרת דתם של הערבים אינה מבטלת את זכותם על הארץ.

בנוסף לזכות זאת יש להזכיר את היות הערבים צאצאי אברהם מצד ישמעאל, מה שאולי לא מספיק לבדו לתת להם זכות על הארץ, אבל בוודאי לחזק את הזכות הנובעת מהיותם צאצאי אברהם, יצחק ויעקב.

ברור, על כן, שהפתרון של חלוקת ארץ־ישראל למדינה יהודית ומדינה ערבית („פלסטינית") לא רק שאינו עומד בסתירה לתורה ולהבטחה האלוקית לאבות, אלא להיפך — הוא הפיתרון היחידי המבטא הבטחה זו בשלימותה, בעוד שהפיתרון של ארץ־ישראל שלימה תחת שילטון יהודי ועם התיישבות יהודית בכל חלקיה, משמעו שחלק אחד מזרע האבות יגזול את הזכות על הארץ מחלק אחר של אותו זרע ששניהם בעלי זכות שווה.

ד"ר שלמה רוזנבאום־נרקיס, תל־אביב

המס על המזנונים

„העולם הזה" 1875, „פרס לידיד של שמעון פרס," על הזיכיון שקיבל ידידו של שר־התחבורה לפתוח מסעדה על חמסלול של נמל־התעופה.

בשם מרשתי, נוה מדבר, קארון, שארם א־שייך בע"מ, הריני לפנות אליכם בעניין כדלקמן:

בפיסקה המוכרת בכותרת „שימוש אסור" פירסמתם כי הגיע לידי אלי רונן מזנון על גלגלים שהינו רכוש מרשתי אשר נרכש על ידה מבלי לשלם עליו מסים מכח מעמדה כמפעל מאושר, כל זאת למרות התנאי שהמזנון ישמש רק את מרשתי ולא יימכר לאחרים.

פירסומכם זה הינו בלתי מדוייק ומהווה מעשה לשון הרע ביחס למרשתי ופוגע באופן חמור בשמה הטוב.

מרשתי שיחררה מהמכס המזנון נשוא הכתבה והיתה רשאית לנהוג בו מנהג בעלים ללא כל הגבלות שהן מטעם רשות המכס או בכלל, ופעלה בהתאם לזכויותיה כשמסרה לאלי רונן המזנון.

עו"ד ח. רינון, תל־אביב

● בפירסום הראשוני על העברת המזנונים של מלון קארון לאלי רונן, בתאריך 28.2.73 (**העולם הזה 1852**), לא שילמו עדיין בעלי המלון מסים על המזנונים הניידים.

רק ב־5.4.73 שולם המס, דהיינו באיחור של כחודשיים. בעלי המלון עצמם טוענים כי המזנון הנייד נמסר עוד קודם לרונן לתקופת נסיון ותיקונים, ורק כעבור מספר חודשים הוחלט לשלם את המס.

מוסקוביץ היה המארח

לפני שבועיים התפרסם שמו של ראובן מוסקוביץ מרחובות במודעת מרי, כמשתתף באסיפת הסברה.

נתבקשתי להסביר, ואני עושה זאת ברצון, כי ראובן מוסקוביץ היה המנחה והמארח בלבד.

משה גלילי, מזכיר מרכז מרי, ת"א

על שערוריית השחיתות במשרד התחבורה שבעקבותיה נעות על כבישי ישראל אלפי מכוניות בלתי כשירות לתנועה המהוות את אחד הגורמים העיקריים לקטל ההמוני בדרכים

חקירה מיוחדת

רישוי לרצח!

ארבע מאות שלושים וחמישה אזרחים בישראל נהרגו בתאונות־דרכים מראשית השנה ועד סוף חודש אוגוסט.

הם נפלו קורבן להשתוללות בכבישים, לעומס התנועה בדרכים, להיעדר תודעת בטיחות ועוד לאלף ואחת סיבות אנו־שיות וטכניות. אולם לא רק להן. חלק ניכר מארבע מאות שלושים וחמשת ההרוגים שנקטלו בדרכים השנה, וממאות ההרוגים הנופלים בכבישים מדי שנה בשנה, הם קורבנות של פרשת שחיתות חסרת תקדים במישרד־התחבורה — המישרד המופקד על שמירת ביטחונם של אזרחי ישראל הנעים בכבישים ובדרכים.

מישרד־התחבורה, בהנהלתם של שר־התחבורה שמעון פרס וסגנו גד יעקבי, מבזבז מדי שנה עשרות רבות של מיל־יוני לירות על מבצעי ראווה ורימום שאין בהם כל ערך. הוא מקים סיירות, מפר־סם מודעות ענק בעיתונים, מציב שלטים ומעמיד פנים כמי שדואג להגביר את תודעת הבטיחות של הנוהגים ברכב ב־ישראל.

אבל באותה שעה ממש נותן אותו מישרד־תחבורה עצמו, היתר רשמי לרצח בכבישים. רשות־הרישוי של מישרד־התח־בורה, המופקדת על בדיקת תקינות וכשירות הרכב הנע בכבישי ישראל, מעני־קה היתרים רשמיים למכוניות שמצבן גרוע ושאינן עומדות במיבחני הכשירות, לנוע על כבישי הארץ, ולסכן את חייהם של נהגים אחרים ועוברי אורח.

חקירה מיוחדת זו של העולם הזה חושפת שערוריית שחיתות מסמרת שיער, מגלה כיצד ניתן בעזרת מתווכים ותש־לומי שוחד, להעביר מכונית מקולקלת וחסרת בלמים במיבחן של רשות הרי־שוי, לקבל עבורה אישור לכשירות תנו־עה המאפשר לה לנוע עוד שנה נוספת ללא כל בדיקה, ביקורת או מיבחן.

הגילויים הנחשפים בחקירה מיוחדת זו מצביעים על כך שבכבישי ישראל נעים בעצם שעות אלה כלי־רכב במיספר בלתי ידוע, המהווים מלכודות מוות לנוהגים בהם ולאלה המתקרבים אליהם. חלק ניכר מקורבנות הקטל בכבישים הם קור־בנות של הפקרות פושעת שמקורה ב־מישרדי־הרישוי עצמם.

פרשיות השחיתות במישרדי־הרישוי, המעניקים רישוי לרצח בכבישים, נעשות כמובן ללא ידיעתם של ראשי המישרד והממונים עליו, מתחת לאפם ומאחורי גבם. אולם אין בכך כדי לפטור אותם מאחריות. העובדה שהאחראים על מיש־רד־התחבורה לא נתנו את דעתם על ה־

435 נהרגו מתחילת השנה בתאונות דרכים

בחודש אוגוסט 1973 נר־שמו ע״י משטרת ישראל 1,390 תאונות בדרכים עם נפגעים לעומת 1,489 ביולי 1973 — ירידה של כ־7 אחוזים. בתאונות אלה נפ־געו 2.012 איש לעומת 2.208 נפגעים ביולי 1973 — ירי־דה של כ־9 אחוזים.

על כך מסר בירושלים דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטי־

(שנפגעו ב־46 תאונות קטל־ניות) ו־347 פצועים קשה. מאז תחילת השנה נפגעו כ־15,400 איש ב־10,550 תאונות לערך לעומת כ־14,470 נפגעים ב־10,000 תאונות בתקופה המקבילה אשתקד. מאז תחילת ה־שנה נהרגו 435 איש לעומת 389 הרוגים בתקופה המקבי־לה אשתקד.

באוגוסט נרשמו בשטחים ה

קציר הדמים

מאזן האימה של הרצח בכבישי ישראל כפי שסוכם השבוע בכותרות העיתונים: 435 הרוגים מתחילת השנה ועד סוף חודש אוגוסט, לעומת 389 בתקופה המקבילה אשתקד. למרות עשרות המיליונים שמבזבז מישרד־התחבורה, עלה שיעור הקטל בדרכים ב־15%, לא מעט בגלל השחיתות וההפקרות השוררים במישרד־התחבורה עצמו, כפי שמתברר מכתבה זו.

רישוי לרצח!

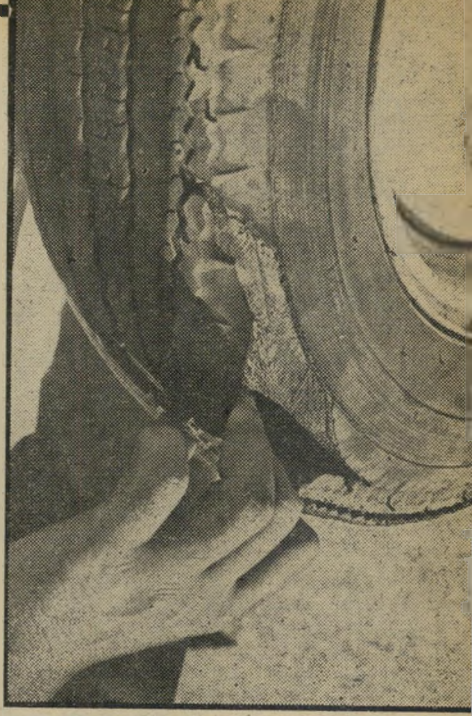

צמיג פגום זהו אחד מגלגלי המכונית שנמסרה לביקורת מישרד־הרישוי. הצמיג שעליה קרוע, מסכן את חיי הנהג. למרות שמכוני הרישוי הפרטיים ציינו כי המכונית לא תעבור מיבחן עם גלגל כזה, היא הועברה במיבחן רשמי של רשות הרישוי.

(המשך מעמוד 9)

מתרחש במישרדי הרישוי — כשהדברים נעשים בגלוי ולאור היום ורבבות נהגים יודעים על כך — עושה אותם לשותפים לפשע.

כל הגילויים והעובדות המתפרסמים בכתבה זו, מבוססים על מיסמכים ועדויות שהמקור שלהם שמור במערכת.

רוצחים בצהרי־היום

הרוצחים אינם מסתתרים במחשכים. הם פועלים בגלוי, לאור היום. כמו פקידים יעילים, הם מופיעים לעבודתם מידי בוקר, בדייקנות, משקיעים בה שמונה שעות טובות.

כל בעל מכונית בישראל יכול לפגוש אותם. כל מה שעליו לעשות, זה להגיע עם מכוניתו לשערי מישרדי־הרישוי בחולון. הרוצחים כבר יתקשרו איתו, ותמורת סכום סמלי של 50 עד 150 ל״י יעזרו לו לרצוח מישהו. לפעמים — גם להתאבד, בד־בבד עם ביצוע הרצח.

רוצחים אלה הם אותו קומץ מבין המאכערים במישרד־הרישוי בחולון, המסוגלים להעביר מכונית פגומה טסט — מבלי שפגמיה יתגלו.

במישרד־הרישוי בחולון פועלים מאכערים ממאכערים* שונים. חלקם עוסקים בפעולות לגיטימיות, פחות או יותר.

אולם חלקם מוכנים, תמורת סכום נוח, לשחד בוחנים מסויימים במישרד־הרישוי, כדי שאלה יאפשרו למכונית הפגומה להמשיך לנוע בכבישים שנה נוספת — ולגרום לתאונה קטלנית.

הוכחה מס. 1

פעילותם של המאכערים איננה סוד. כתב העולם הזה פנה לחמישה עוברי־אורח סתמיים שעברו בשטח מישרדי־הרישוי. „סלח לי, אולי אתה מכיר מישהו שיכול לעזור לי להעביר טסט למכונית שלי? היא לא כל־כך בסדר.״

שניים משכו כתף, המשיכו בדרכם. שלושה אחרים, מהם אחד נהג מונית, ענו תשובה זהה: „מה הבעייה? תן 50 ל״י לאחד המאכערים בשטח, והוא יעביר לך טסט על המקום.״

חוליית־כיסוי של „העולם הזה" יצאה להוכיח את הסוד הגלוי הזה. מדווח ראש החוליה:

[redacted]

קודם שנסעתי למישרד הרישוי, העברתי את מכוניתי „בדיקת בטיחות־רכב" בדינמומטר, ברחוב מרדכי בתל־אביב.

ידעתי שהצמיגים במכוניתי בלויים, ושהמעצורים חלשים. בבלימת־פתע, סוטה המכונה הצידה. היה ברור לי שכדי לעבור טסט עלי לשפצם. רציתי לדעת אם יש במכוניתי גם ליקויים נוספים, בלתי ידועים לי.

מפעלי דינמומטר מוסמכים להעביר מכונית טסט. אולם אני בחרתי רק לבדוק את מכוניתי לקראת הטסט.

שילמתי 15 ל״י, והמכונית עלתה על מסלול הבדיקות. בתום הבדיקות קיבלתי דו״ח בו פורטו הליקויים שנתגלו. הבוחן הראשי אף הסביר לי בעל־פה מה פשר הליקויים, ומה עלי לעשות אם ברצוני לעבור טסט.

פרצוף מודאג בשטח

לדברי הבוחן היה עלי להחליף שני צמיגים קדמיים, לשפץ את המעצורים, לצבוע את שלטי הזיהוי. כן ציין הבוחן, כי חיבורי ההגה שלי נמצאים „על הגבול." הבוחן שבדק אותם לא ציין אמנם בדו״ח שעלי לתקנם. אולם למרות שאוכל לעבור את הטסט, מצבם אינו מזהיר.

עם המיסמך הזה בכיסי, יצאתי בלוויית שאר חברי החוליה למישרד־הרישוי בחולון.

עצרנו במרחק־מה מהמישרד. צלם המערכת צילם פעם נוספת את הצמיגים הבלויים. אני הוצאתי מתא־המיטען את הג׳ק ואת משולש־האזהרה. צירפתי אליהם את מנעול־ההגה, וטמנתי שלושה אביזרים אלה — החייבים להימצא במכונית בשעת הטסט — מתחת למושב.

הצלם התקדם לבדו, לפני, לעבר מסלול הבדיקה. המתנתי מספר דקות, כדי לאפשר לו לבחור נקודת־תצפית נוחה. אחר התנעתי, והגעתי לשער הברזל שבכניסה למסלול־הבדיקה.

עצרתי אחרי שורת מכוניות שהמתינו לתורן לבדיקה, והסתובבתי ליד המכונית אחוז דאגה מופגנת.

עד מהרה צץ לידי בחור צנום, כבן 18 — במהלך השיחה נודע לי כי שמו נגר — ושאל אם יש לי בעיות עם המכונית.

השבתי בחיוב. לפי מידע מוקדם ידעתי שאפשר לעשות עסק עם המאכער בשתי דרכים. האחת: לקבוע עימו תשלום קבע של 80 ל״י. השנייה — וזו הדרך שבה נוקטים טירונים — לגלות לו מה הליקויים ברכב.

„אל תסתובב לי כאן"

בדרך השנייה, עונה המאכער כי תמורת 50 ל״י הוא ידאג שלא תהיינה

---

* „מבצע", באידיש — במובן מתווך.

השער ל„מאכערים" זהו שער מישרד־הרישוי בחולון, בו נערכות בדיקות כשירות הרכב. מאז ניתן היתר למכונים פרטיים לערוך בדיקות כשירות, חששו הבוחנים במישרד־הרישוי לאובדן פרנסתם. חלק מהם עושה יד אחת עם מתווכים פרטיים ומעביר רכב פגום בדיקת כשירות, למרות שהמכוניות מסכנות חיי־אדם כאשר הן נעות על כבישי הארץ.

צמיג משופשף אחד מצמיגיה של מכונית הטריומפף, שנמסרה לבדיקת כשירות למישרד־הרישוי בחולון. הצמיג המשופשף נמצא בלתי כשר בבדיקות כשירות של מכוני ביקורת פרטיים. הם לא היו מוכנים להעניק למכונית תעודת כשירות עם גלגל כזה. במישרד־הרישוי, תמורת תשלום למתווך, קיבלה המכונית אישור כשירות, למרות הצמיג הלקוי.

DYNAMOMETER דינמומטר

תל־אביב, רחוב מרדכי 62, טלפון 35233
Dynamometer Institute T. A., Mordehai 62
ירושלים, אזור התעשיה תלפיות, טל. 36036

בדיקת בטיחות לרכב

סוג ...... ק׳ ......

מפעלי דינמומטר לבדיקת רכב (1965) בע״מ, תל־אביב
מרדכי 62, טל. 35233 ירושלים, תלפיות טל. 36036

נתקבל סך —.15 ל״י עבור בדיקה לרישוי
24120
שיק ...... חשבון ...... בנק ...... תאריך ......
מאת ...... חתימה ......

			החלפת אורות/נורית אזהרה
			פנסי חניה/רוחב
			חתימה (4)
פחחות/צבע	מתקן יצוב (דק)	חיבורי הגה/כידון	
פנסי כוון/מחיצה	פנס משולש צהוב	חיבורי תיבת ההגה	מד לחץ אויר/נורית ומזום
מגב שמשות/שמשות	פנס בלימה/אחורי	חיבורי גל הנע/מערכת פליטה	ידיות/גומיות/דוושות
רפוד/מושבים/רשום משקלות	הארת לוחית הזהוי	מסגרת/קפיצים/עלים	מצמד/חופש הגה/נורית אזהרה
כסא נוסף/ידית בטחון	מונה למונית	חיבורי בלמים/ארגז	בלם שרות/עזר/בלמנוע
מכשיר כבוי/עזרה ראשונה	חתימה (1)	חתימה (3)	שסתום בטחון/משחרר
מגיני בוץ/סך שמש			חתימה (5)
מוטות רוחב/סוללה	צמיגים/כרני גלגלים	פנסי דרך ימין/שמאל	

הערות

חותמת סיכום

בדיקה מספר 1 זהו אישור בדיקת הרכב במכון **דינמומטר** בתאריך החמישי בספטמבר. העיגולים המסומנים מסביב לפרטים „צמיגים" ו„בלם שרות" מציינים כי בבדיקת הרכב התגלו חלקים אלה כלקויים. מבלי שיתוקנו לא תועבר המכונית בביקורת הבטיחות של המכון.

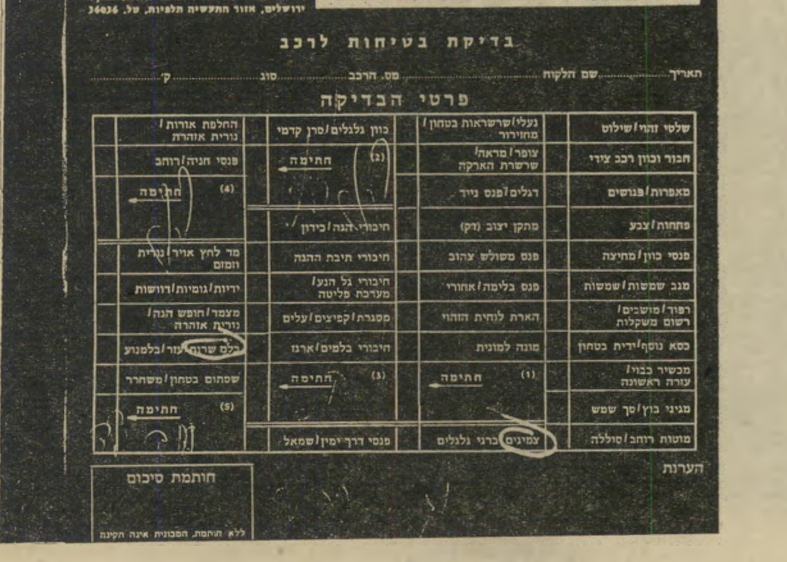

DYNAMOMETER דינמומטר

תל־אביב, רחוב מרדכי 62, טלפון 35233
Dynamometer Institute T. A., Mordehai 62
ירושלים, אזור התעשיה תלפיות, טל. 36036

בדיקת בטיחות לרכב

תאריך ...... שם הלקוח ...... מס. הרכב ...... סוג ...... ק׳ ......

פרטי הבדיקה

שלטי זהוי/שילוט	נעלי/שרשראות בטחון/מחזירור	כוון גלגלים/סרן קדמי	החלפת אורות/נורית אזהרה
חבור וכוון רכב צידי	צופר/מראה/שרשרת הארקה	חתימה (2)	פנסי חניה/רוחב
מאפרות/פגושים	דגלים/פנס נייד		חתימה (4)
פחחות/צבע	מתקן יצוב (דק)	חיבורי הגה/כידון	
פנסי כוון/מחיצה	פנס משולש צהוב	חיבורי תיבת ההגה	מד לחץ אויר/נורית ומזום
מגב שמשות/שמשות	פנס בלימה/אחורי	חיבורי גל הנע/מערכת פליטה	ידיות/גומיות/דוושות
רפוד/מושבים/רשום משקלות	הארת לוחית הזהוי	מסגרת/קפיצים/עלים	מצמד/חופש הגה/נורית אזהרה
כסא נוסף/ידית בטחון	מונה למונית	חיבורי בלמים/ארגז	בלם שרות/עזר/בלמנוע
מכשיר כבוי/עזרה ראשונה	חתימה (1)	חתימה (3)	שסתום בטחון/משחרר
מגיני בוץ/סך שמש			חתימה (5)
מוטות רוחב/סוללה	צמיגים/כרני גלגלים	פנסי דרך ימין/שמאל	

הערות

חותמת סיכום

ללא חותמת, המכונית אינה תקינה

בדיקה מספר 2 בוצעה למחרת היום גם כן במכון **דינמומטר** בת״א, על־ידי בוחן רכב אחר. גם בוחן זה מצא כי צמיגי המכונית לקויים וכי בלם השרות אינו תקין, דרש מבעל הרכב לתקנם ולהחליף את הצמיגים. בכתב יד בתחתית הטופס נרשם, כי למכונית דרוש גם „ניקוי פרונט".

כל בעיות לגבי אותם הליקויים. בדרך זו המאכער פשוט טומן מלכודת ללקוח התמים: הוא דואג שאיש־הקשר שלו, בוחן־הרכב, אכן יתעלם מהליקויים הברורים, מפניהם חשש בעל הרכב — אך יפסול את המכונית בשל ליקויים אחרים, אמיתיים או מדומים.

בשלב הבא מסביר המאכער לבעל הרכב: „אדוני, סידרתי לך את כל הליקויים שאמרת לי, כמו שהסכמנו. אבל נתגלו פגמים אחרים. תן עוד 70 ל״י, ואחסל לך גם אותם, והמכונה תעבור טסט.״

על סמך המידע שבידי, פעלתי בכוונה לפי תכנית ב׳: הסברתי למשה נגר שאני חושש להיכשל בטסט בגלל הצמיגים והמעצורים.

„תן לי 50 ל״י, ואתה יכול לשכוח משני הדברים האלה,״ אמר נגר.

העליתי הבעת־פיקפוק על פני.

„אין לך מה לדאוג, חביבי. זאת העבודה שלי. בשביל זה אני פה.״

„עשינו עסק,״ אמרתי.

„יש לי אליך רק בקשה אחת. על תסתובב לי כאן. חכה לי בבית־הקפה.״

עד כאן, דיווחו של ראש החולייה.

כסף עובר ✱ מיד ליד

מדווח צלם המערכת, מנקודת תצפיתו:

ראש החולייה יצא ממכוניתו והסתובב לידה. ניגש אליו בחור צעיר, רזה. הם שוחחו. לאחר מכן פנה הכתב לעבר בית־הקפה. התמקמתי בשטח והתחלתי לצלם.

בהגיע תורה, הוסעה המכונית פנימה, מעבר לשער הברזל. היא הוחנתה לצד מסלול הבדיקה, אך לא נבדקה. הצעיר שהסיע אותה נעלם מהשטח.

לאחר כחמש דקות ראיתי בחור אחר, שמנמן, כבן 30, נכנס למכונית ומתניע. הוא נסע דרך היציאה האחורית עד לבית־הקפה, שם עצר.

הכתב נכנס למכונית. גם הבחור הצעיר הופיע פתאום, ונכנס למכונית. הם נסעו עד לקיוסק קטן, המרוחק כמה עשרות מטרים משער הברזל.

השלושה יצאו מהמכונית. עתה זיהיתי בבירור גם את הבחור הצעיר. השלושה שוחחו. אחר קיבל הצעיר כסף מהכתב.

עד כאן הצלם. ממשיך ראש החולייה בדיווחו:

המתנתי בבית־הקפה, כפי שנגר הורה לי. לאחר זמן קצר הגיעה המכונית שלי. להפתעתי נהג בה מישהו אחר, לא נגר. אולם מיד ראיתי את נגר מתקרב. נכנסנו שנינו למכונית ועצרנו ליד קיוסק קרוב. יצאנו. הבחור הזר הציג עצמו בשם מאיר ואמר:

„זה רע ✱ מאוד״

„**ה**נה כרטיס הבדיקות. אתה יכול לראות בו, כפי שהחבר שלי הבטיח לך, שעברת את בדיקת הצמיגים והבלמים. בתור ג׳סטה, סידרתי לך גם שתעבור את בדיקת שילטי־הזיהוי. הם מלוכלכים ולא ברורים, אבל לא תצטרך לצבוע אותם מחדש, תחסוך שלוש לירות.

„אבל עכשיו יש בעיה אחרת. חיבוריי ההגה שלך לא בסדר, וזה רע מאד. לתקן אותם אתה צריך להוציא אולי 600 ל״י.״

לא עניתי. ידעתי כי עתה מתחילים שני המאכערים להפעיל את חציו השני של שלב ב׳ בתוכניתם. חיכיתי לשמוע מהם מילים ברורות.

מאיר, המאכער המבוגר, אמר: „יש לי בשבילך רעיון. למה לך להוציא 600 ל״י? אני יכול לסדר לך את העניין תמורת 70 ל״י.״

„לא מבין,״ השבתי.

„פשוט מאוד,״ אמר. „אחרי שהצלחנו לגמור את כל הבעיות הגדולות, חבל להיכשל בטסט בגלל שטות. אני אקח את המכונית שלך לגרז׳, ותוך שלוש שעות אסדר לך את החיבורים כמו חדשים.״

הופתעתי. בשביל מה הכניס לכאן את

(המשך בעמוד 30)

ה„מאכער״ כתב **העולם הזה** (עם הגב למצלמה) מנהל משא־ומתן עם אחד ה„מאכערים״ בפתח מישרד־הרישוי למכוניות בחולון, על העברת מכוניתו הפגומה במיבחן כשירות הרכב. התשלום שנדרש בתחילת העיסקה: חמישים ל״י. אחר־כך „התגלה״ ליקוי נוסף במכונית, תמורתו דרש המתווך 70 ל״י נוספות.

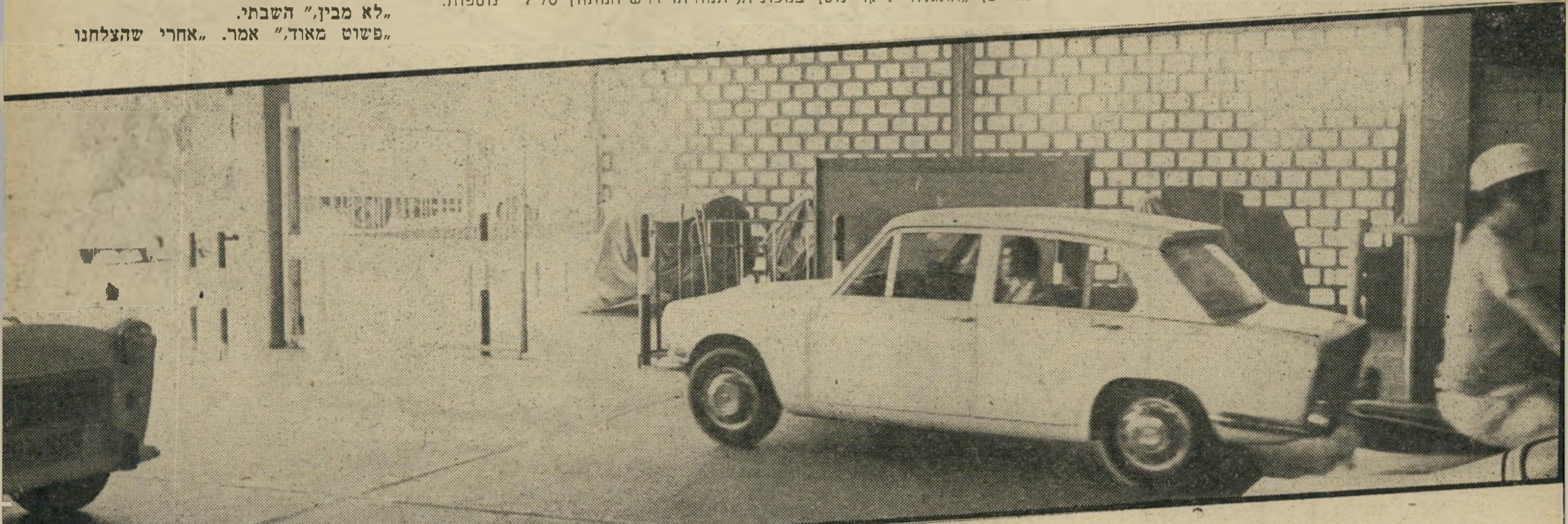

טיפול מיוחד עוזרו של ה„מאכער״ שטיפל בהעברת המכונית נוהג בה באולם בדיקות הרכב. למרות שהיו בה ליקויים מסוכנים בצמיגים ובמערכת הבלמים, הצליח ה„מאכער״ להעבירה „טסט״, בלי כל בעיות מהבוחנים.

הבדיקה החוזרת לרכב שכבר קיבל אישור כשירות נערכה ביום 9.9.73 בדיקת כשירות חוזרת, הפעם במכון מוסך מורדכי ברחוב כינרת בבני־ברק. הפעם נערכה הבדיקה אחרי שבלמי המכונית כבר תוקנו. הבדיקה גילתה כי המכונית אינה ראויה לנהיגה בכבישים בגלל צמיגיה הלקויים וחיבורי ההגה הפגומים שלה — וזאת אחרי שקיבלה כבר אישור כשירות רשמי.

ה„טסט״ זהו טופס בדיקת הרכב הפגום במישרד־הרישוי בחולון. אין בו שום סימן כי משהו בצמיגים או בבלם השרות אינו כשיר, למרות שהבדיקה נערכה באותו יום כמו בדיקה מס. 2. לעומת זאת, צויין כי חיבורי ההגה לקויים — כדי שה„מאכער״ יוכל לדרוש תשלום נוסף עבור תיקון־כביכול של החיבורים.

תמרורים

מונה • לתפקיד שופט ראשי של בית־מישפט השלום בתל־אביב, השופט **חיים שטיינברג** (50), המכהן מזה 21 שנה בתפקיד שופט, היה בזמנו השופט הצעיר ביותר שניתמנה לכס המישפט. יליד ירושלים דור רביעי בארץ, סיים את לימודי המישפטים בתקופת המנדט הבריטי, אירגן ב־1948 את העבודה המינהלית של בית המישפט העליון והיה גם מזכירו המישפטי הראשון של נשיא בית־המישפט העליון ד״ר משה זמורה ז״ל.

מונתה • לתפקיד ראש המחלקה לאימונולוגיה במכון וייצמן, במקומו של פרופסור מיכאל סלע שיצא לשנת שבתון, פרופסור **רות ארנון**, שהיא בוגרת גימנסיה הרצליה, מוסמכת האוניברסיטה העברית, קיבלה את תואר הדוקטור שלה במכון וייצמן.

מונה • לתפקיד ראש המחלקה למתמטיקה שימושית במכון וייצמן, במקומו של פרופסור יוסף גיליס שמילא זמנית תפקיד זה, פרופסור **לי סיגל**, שנולד בארצות־הברית וקיבל את תואר הדוקטור שלו מהמכון הטכנולוגי של מסצ׳וסטס.

מונה • לתפקיד סגן מנהל נמל אשדוד, ראש מחלקת התיפעול בנמל **יצחק** („דומי״) **בינוביץ** (41), שנמנה על הצוות שהקים את הנמל והיה ראש מדור שינוע, עבר השתלמות לצורך תפקידו החדש.

עומדים להינשא • בתו בת ה־22 של הסנטור המנוח רוברט קנדי, **קתלין קנדי**, ובוגר אוניברסיטת הארווארד **דייוויד טאונסנד** בן ה־25.

נישאו • בבית־הכנסת של האוניברסיטה העברית בירושלים בגבעת רם, יו״ר ועד הדוקטורנטים באוניברסיטה **יעקב ברנאי**, הפעיל במישמרת הצעירה של מיפלגת העבודה, ו**מרים פס**.

נפצעה • עת נפלה מסוס במירוצי סוסים בקייב, **הנסיכה אן** (23) הבריטית, ששברה את עצם הבריח הימני.

נחוג • בתל־אביב, יום־הולדתו ה־65 של **ברוניסלב דב לוין**, הפעיל ב־25 השנים האחרונות בענף העיתונות הפריודית בארץ ובחו״ל.

לוין

נחוג • יום־הולדתו ה־65 של מנהל המחלקה הערבית של ההסתדרות **יעקב כהן**.

נפטר • מהתקף־לב, בגיל 57, מנהל רשת הסיפריות העירוניות בחיפה ואחד המומחים הגדולים בארץ לספרנות ציבורית **משה יונגשטיין**, שהיה בזמנו חייל בצבא האדום, פעל באירגון שארית הפליטה ברוסיה וברומניה, למד ספרנות באוניברסיטה העברית, שימש יועץ לשר־החינוך בקשר לחקיקת חוק חובה לסיפריות ציבוריות.

נפטר • בחיפה, בגיל 58, עו״ד **מיכאל שפי**, שהיה עד לפני שלוש שנים סגן מנהל ענף התנועה במחוז הצפוני של המישטרה. יליד ליטה, עלה לארץ ב־1936 והצטרף למישטרת המנדט.

נפטר • באתונה, הארכיבישוף האורתודוכסי של סיני **קירוס גוריוס השני**.

הועלה • לדרגת ניצב־מישנה, ראש מחלקת סיור ומיבצעים במישטרת־ישראל **יששכר בן־דור** (45), שהתגייס ב־1951 למישטרה, שימש בעבר כמפקד נפת פתח־תיקווה־השרון, מדריך בכיר בבית־ספר לקצינים בכירים, סגן ראש מחלקת תיכנון ויצא לשליחות הדרכה לאפריקה.

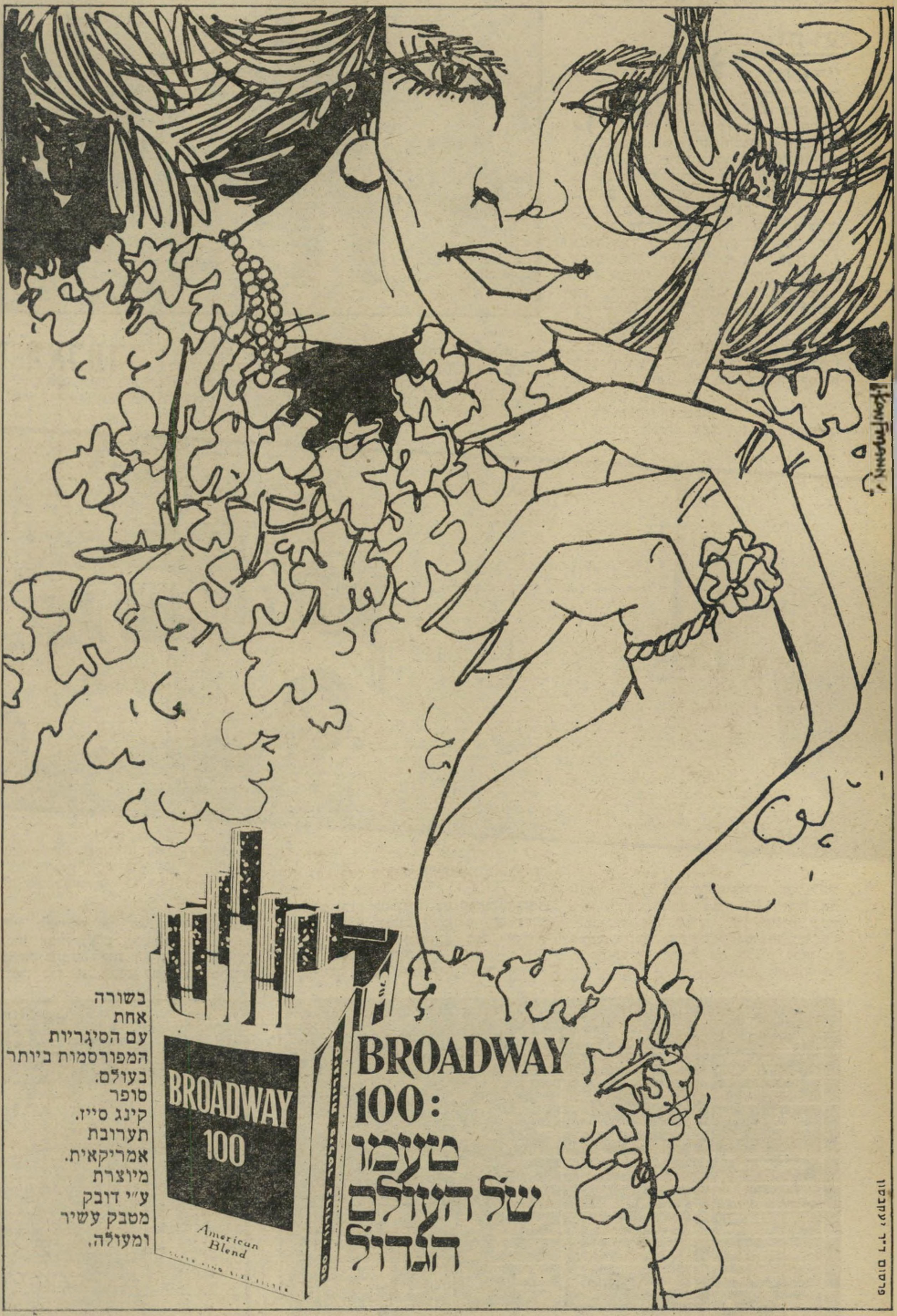

ממשלת עופר־באדר

תמיר ובאדר במשא־ומתן

באותו ליל־שימורים בטלוויזיה, במוצאי יום הבחירות בהסתדרות, הפליט ח"כ דויד לוי בהיסח־הדעת פסוק מעניין מאוד. כאשר גלחץ בשל חוסר־ההישגים של הליכוד הימני, הוא התפאר: „אי־אפשר יהיה להקים ממשלה בילעדנו!"

לאמירה זו אין כל יסוד.

למערך, יחד עם גרוריו האוטומטיים (ל"ע, המפד"ל וסיעות המיעוטים) יש בכנסת היוצאת 77 מנדטים. אפילו יפסידו ביחד 5—3 מנדטים, דבר שכימעט אינו אפשרי, יהיה לו רוב יציב בלי הליכוד.

אבל אמירה זו מבטאת הלך־רוח, השורר בחוגי הליכוד. דויד לוי אינו דובר הליכוד, ואינו שייך לצמרת שלו. אבל הוא בוודאי ספג, מכלי שני, את הרעיונות המנסרים שם בחלל.

והרעיון הראשון הוא: להיכנס לממשלה.

■ ■ ■

יש לכך תימוכין מכיוון אחר.

עוד בשלב הראשון של המשא־והמתן העלה שמואל תמיר רישמית את הדרישה שייקבע מראש מי יהיו שרי הליכוד, אם יהיה הליכוד בממשלה.

הוויכוח על נקודה זו נגנז מייד. הוא פשוט ירד אל מתחת לשולחן. כל השר־תפים־היריבים הבינו שלא נעים לדבר על כך בפומבי ערב מערכת־בחירות, כשם שאין מדברים בשעה כזאת בגלוי על חלוקת התקציבים מקופת מימון המיפלגות.

אך דרישה זו מטילה אור על שאלה אחת, שעלתה בלב רבים במהלך המשא־והמתן המייגע. לשם מה כל זה לשמואל תמיר?

הוא בנה בעמל כפיו מיפלגה. אחרי הכישלון הגדול בבחירות האחרונות, בהן ירד מארבעה מנדטים למנדט וחצי, הוא פעל בשקידה ובהתמדה. בשנתיים האחרונות היתה סיעתו בכנסת יעילה ונמרצת. לאין שיעור יותר מסיעת גח"ל המנופחת.

היה לו סיכוי סביר להכניס לכנסת הבאה שלושה מנדטים, והוא עצמו חלם על ארבעה וחמישה. בליכוד החדש יקבל שלושה. הסיכוי למנדט רביעי הוא קלוש ביותר.

אם כן, למה לו? מדוע נכנס לקארטל הגדול הזה? מדוע סגר את עצמו מרצונו החופשי בכלוב פרלמנטרי, שבו לא יוכל עוד לפרוש כנפיים?

מדוע נכנס לסיעה שהוא בז לה, לחברת אנשים שהוא שונא אותם? מדוע התקפל ברגע האחרון, אחרי שכבר החליט לקפוץ מן העגלה?

הוא נדחף, כמובן, על־ידי הפחד מפני דעת־הקהל. העיתונות הימנית, שפינקה אותו לאחרונה בצורה חסרת־תקדים, לחצה עליו.

אך נדמה לי שהיה גם גורם נוסף, שמנע ממנו להתנגד בלב שלם לליכוד. זהו הגורם היחידי שבגללו כדאי לשמואל תמיר להיכנס לליכוד.

כראש המרכז החופשי יכול תמיר לנהל מאבקים פרלמנטריים, לזכות בעלי־תאנה של אופוזיציה לוחמת. אבל דבר אחד לא יכול היה להשיג: כהונה של שר.

עכשיו היה על תמיר לבחור בין חילה של אופוזיציונר ובין התיקווה לכהונת שר. הוא בחר.

■ ■ ■

על אותו רקע מובנים גם היסוסיו והתלבטויותיו של מנחם בגין. היה צורך לאנוס אותו להסכים לליכוד.

מדוע?

לכאורה היה הליכוד כדאי לו. באמצעות הקארטל החדש הוא שיתק את שמואל תמיר, ושם קץ למיטרד פרלמנטרי מרגיז זה. הוא העמיד את עצמו בראש מחנה גדול יותר מכפי שהיה לו אי־פעם.

אולם מנחם בגין הוא אחד האנשים המעטים במדינה שאינם משתגעים להיות שרים. הוא פרש מן הממשלה מרצונו, והצליח בקושי לאנוס את גח"ל לצאת בעיקבותיו. משום מה נדמה לו שעניינים עקרוניים חשובים יותר מן הישיבה בממשלה.

בגין יודע שלמחרת הבחירות הקרובות הוא יעמוד תחת לחץ עצום להיכנס שוב לממשלה. הוא גם יודע שאין לו כמעט סיכוי לעמוד מול לחץ זה.

■ ■ ■

החשבון הוא פשוט, וכל אחד יכול לעשותו בראשו, גם בלי נייר ועיפרון.

שני מניעים דוחפים מיפלגה להצטרף לממשלה: האמביציה והכסף.

פוליטיקאים שאינם חולקים, בעצם, על קו הממשלה, רוצים להיות בה. אם הם אנשי־מעשה, כמו אריק שרון, הם שואפים אליה כדי להוכיח יכולתם. אם הם סתם רודפי־כבוד, כרבים אחרים, גם זה מספיק.

פוליטיקאי מן המניין יכול לוותר על כסא של שר בקואליציה, אם הוא מאמין שכעבור ארבע שנים תחליף מיפלגתו את מיפלגת־השילטון. אולם בישראל, אין הדבר אפשרי. יעבור הרבה־הרבה זמן לפני שהימין המאוחד יוכל לרשת את מיפלגת־העבודה — אם בכלל. לפוליטיקאי מן המניין אין זמן לחכות הרבה־הרבה זמן.

לכן ילחצו הגנרלים והפוליטיקאים על הליכוד הימני להצטרף לממשלה. לא כולם יוכלו להיות שרים, אבל לכל אחד מותר לקוות.

■ ■ ■

על כך מצטרף גורם שני, חשוב יותר. **הכסף.**

כאשר פרש בגין מן הקואליציה הממשלתית, נאלץ להתגבר על אילי־ההון המשולבים של חרות והליברלים. המיליונרים של חרות (מרידור וקרמרמן, באמצעות עזר וייצמן) התנגדו לפרישה לא פחות מהמיליונרים החולשים על המיפלגה הליברלית.

אותה חזית מיליונרית סמוייה הרימה לפתע את ראשה כאשר היה נדמה שהליכוד עומד להתפוצץ.

באותה יממה הרת־משבר התקמצה לפתע היד הנדיבה של המיליונרים, והפכה לאגרוף.

ראשי התאחדות התעשיינים, נשיא־ההתאחדות לשעבר זלמן סוזאייב, אילי־הקרקעות (ובעל מעריב) עובד בן־עמי, אילי החקלאות הפרטית, יחד עם הצמד מרידור־קרמרמן, מסרו למעשה אולטימטום לבגין ולליברלים. אקט זה הכריע את הכף.

מדוע עשו זאת?

בארץ הזאת, המיליונר תלוי בממשלה. הממשלה היא המחליטה מי יהיה עשיר, ומי יהיה יותר עשיר. באלף ואחת צורות, החל בפטור ממיסים (החלים על סתם אזרחים) וכלה בעסקות מטבע, היא משפיעה על הרווחים.

אמנם, פינחס ספיר הוא אדם ליברלי. הוא מפנק את כל המיליונרים, גם את המולטי־מיליונרים של האופוזיציה.

אבל יש הבדל.

מי שיושב בממשלה, חולש בצורה בלתי־אמצעית על זרם הכסף, ההזמנות והתחיקה. למיליונרים של הימין יש אינטרס מובהק להכניס את נציגיהם לממשלה.

כך התגבש בליכוד החדש, עוד לפני קומו, רוב ברור של אומריהן להצטרפות לממשלה. הוא יכלול את כל הליברלים, את ע"מ והמרכז החופשי, את אריק שרון, ואף חלק מחרות, הכפוף למרידור־קרמרמן, בהנהגתו הרשמית של עזר.

בגין יהיה במיעוט. הוא יצטרך להוביל בעצמו את המחנה אל הממשלה, כי אחרת ימצא את עצמו מבודד ומנוטרל.

הוא יודע זאת, ולכן היה צורך לאנוס אותו.

■ ■ ■

אפשר לומר: זהו חשבון בלי בעל־הבית. ליתר דיוק: בלי בעלת־הבית.

מדוע זקוק המערך לקואליציה גדולה כזאת, כשיהיה לו רוב מספיק בלעדיה?

ערב מילחמת ששת־הימים אמרה גולדה: „אנחנו לא זקוקים לשותפים לניצחון." אבל אז לא היתה ראש־ממשלה. דעתה השתנתה מאז מאוד.

נוח ונעים לגולדה, להנהיג ממשלה שתהיה כמיעט קואליציה מקיר אל קיר. זה יפאר את שנות־כהונתה האחרונות. זה יקל על מלאכתה, מול הבעיות הפנימיות והחיצוניות — החל במזימות־השלום של קיסינג'ר וכלה בבעיות המצוקה.

העסקנים הממולחים של מנגנון המיפלגה תפסו מזמן שקארטל עדיף תמיד על התחרות חופשית. הם ניצחו על תהליך הקארטליזציה של מפא"י, אחדות־העבודה, רפ"י ומפ"ם. הם יצרו בכנסת את הקארטל בדר־עופר.

בעיניהם אין דבר טבעי יותר מאשר הקמת קארטל־גג, שבו יתחברו הקארטל של המערך והקארטל של הליכוד.

זה היה יותר קשה אילו נותרו חילוקי־דיעות משמעותיים בין שני הקארטלים. אבל אין. חילוקי־הדיעות בין דיין, אריק ועזר קטנים יותר מחילוקי־הדיעות בין דיין ואלון, שגם הם קטנים למדי. ספיר ומרידור מסתדרים מצויין. גולדה אהבה את השר מנחם בגין, החולק לה מהמאות בשעה שבדר מנשק את ידה.

האידיליה כבר קיימת. מדוע לא להעמידה על תשתית איתן של אינטרסים?

■ ■ ■

מה תהיה דמותה של הכנסת השמינית, אם תקום הקואליציה הזאת?

כל ויכוח סיעתי בכנסת נפתח על־ידי „האופוזיציה הראשית". בימי הליכוד הלאומי היתה קיימת קאריקטורה של אופוזיציה ראשית בדמות אגודת־ישראל, ודוברה פתח כל ויכוח.

היתה זאת קאריקטורה, מפני שאגודת־ישראל מסכימה לכל מעשי הממשלה, מחוץ לתחום הדתי הצר. היא שותפה לכל תקציביה. ספיר מפנק אותה ביד רחבה.

בימים ההם הצטמצמה כל האופוזיציה היעילה בשתי סיעות קטנטנות — העולם הזה והמרכז החופשי. הן מילאו את מקומן של סיעות גדולות, והן עשו זאת בהצלחה ניכרת.

עתה נעלם המרכז החופשי מן האופק האופוזיציוני. אם תקום קואליציה גדולה, יהיה שמואל תמיר חבר בה. אם יהיה שר, בוודאי נשמע נאומים מזהירים להגנה על הממשלה, כנאומיו של ויקטור שם־טוב, שהיה גם הוא פעם אופוזיציונר חריף.

■ ■ ■

על רקע נוף פרלמנטרי זה, מחמירות כל הסכנות החמורות בלאו הכי.

אין לי ספק שבכנסת הבאה ייעשה נסיון נמרץ לסלק מן הזירה הציבורית את כל הגופים הפוליטיים שאינם שייכים לקארטלים.

כל המזימות להעלאת אחוז־החסימה, אם בגלוי ואם באיצטלה של „שינוי שיטת הבחירות", ירימו את ראשן. ההידרדרות הימנית לעבר הסיפוח והקיטוב הסוציאלי תואץ, ותמצא את ביטוייה בחוקים חדשים ובקביעת עמדות חדשות.

„מיסמך גלילי" עלול להיראות כפיסת־נייר תמימה לעומת העומד להתרחש.

אין אלה נבואות שחורות לעתיד הרחוק. זוהי הערכה מפוכחת של העלול להתרחש בעוד כמה שבועות.

זה לא נגזר מן השמיים. זה תלוי בבני־אדם. בנו.

מודח איינדה
התנגדות המימסד —

מודח בן־אהרון
— לשינוי ורפורמה

במדינה

העם

מרחץ דמים
מול חברה אלגנטית

מכנה משותף בין
הדחת איינדה והדחת בן־אהרון

ביום בו נערכו בישראל הבחירות להס־תדרות העובדים, פרצה בצ׳ילי המהפיכה הצבאית, שהפילה את משטרו של הנשיא סלוואדור איינדה, גרמה להתאבדותו באר־מון הנשיאות.

לכאורה לא היה קשר בין שני המאו־רעות. רק הגורל העיוור קשר ביניהם בתאריך ההתרחשות. אבל למעשה היה בי־ניהם קשר אמיץ ביותר. שני המאורעות ביטאו תהליכים זהים המתחוללים במדי־נות רבות בעולם ושהמכנה המשותף שלהם היא ההתנגדות של המימסד השמרני לכל נסיון של שינוי ורפורמה.

המנצחים האמיתיים. המשמעות ה־בולטת ביותר של תוצאות הבחירות להס־תדרות היתה כביכול מפלתו של המערך. המפלגה השלטת איבדה כ־4% מכוחה ב־הסתדרות. תוצאה זו אין בה כדי לסכן את שילטונה הבלעדי. לא רק זאת — אלא מה שנראה על־ידי יריבי המערך כתבוסה, מוגדר על־ידי צמרת המפלגה השלטת למעשה כניצחון. היתה זו בדיוק התוצאה שהם ציפו לה וקיוו לה. עוד זמן רב לפני שנערכו הבחירות הם העניקו לה את התואר „כישלון מבוקר״.

גולדה מאיר ופנחס ספיר היו מעוניינים כי המערך יאבד מעט מכוחו בהסתדרות כדי שהדבר ישמש בידם נשק כנגד מזכ״ל ההסתדרות יצחק בן־אהרון, על־מנת לאל־צו להתפטר או להדיחו ללא סערת רוחות.

אילו היה המערך זוכה בעליית כוחו בבחירות להסתדרות, היה הדבר מתפרש כניצחון לקו של בן־אהרון, נושא דגל הרפורמה בהסתדרות, בתוך המערך עצמו. ממילא התפרש הכישלון כתבוסה אישית שלו. גולדה וספיר, שלא נקפו אצבע במערכת הבחירות בהסתדרות, היו למע־שה המנצחים האמיתיים.

תגובתו הראשונה של בן־אהרון היתה הכרה בתבוסתו. ספונטאנית הוא הודיע מיד על כוונתו להתפטר. אלא שהתפטרות כזאת היתה חריגה מהתוכנית שנקבעה בצמרת המערך מראש. היא היתה עלולה לגרום נזק למערך בבחירות לכנסת. לפי התוכנית היתה הדחתו של בן־אהרון צריכה להתבצע רק אחרי הבחירות לכנסת.

בן־אהרון, שהבין במאוחר מדי את משמעות המלכודת בתוכה נלכד, פסח על שני הסעיפים. הוא לא רצה לשמש כלי במשחקם הציני של שליטי המערך. אולם מצד שני הוא לא רצה לוותר על עמדת הכוח שלו, שהיקנתה לו לפחות אפשרות להשמיע את דיעותיו החריגות ואת ביקור־תו על המישטר החברתי והכלכלי בישראל. הוא ניסה, לשווא, להפוך את תבוסתו לניצחון, בכך שהודיע כי יסכים שלא להתפטר אם יוצהר מיד כי ימשיך לכהן כמזכ״ל ההסתדרות ואם יורחבו סמכויו־תיו כמזכ״ל. היתה זו בדיחה גרועה. היא עמדה בניגוד מוחלט לתוכנית שנועדה לשמור את בן־אהרון במקרר עד אחרי הבחירות לכנסת, לזרוק אותו אז לכלבים.

הסכמה אילמת. שר־האוצר פנחס ספיר הגזים כאשר טען לא מכבר כי בן־אהרון שואף להקים בישראל מישטר דומה לזה שהקים איינדה בצ׳ילי.

פיוטר יקיר (מזוקן) על ספסל הנאשמים במוסקבה
מאבק אמיץ —

ויקטור קרסין על דוכן העדים בבית־המישפט במוסקבה
— למען זכויות האדם

אולם היה דמיון מה בדיעותיהם, שי־טותיהם ועמדתם של שני האישים. איינ־דה, סוציאליסט דמוקראט בעל אידיאו־לוגיה מרכסיסטית, היה הנשיא המרכ־סיסטי הראשון שהגיע לשילטון בדרך דמוקרטית. הוא נבחר כנשיא במישטר נשיאותי דומה לזה של ארצות־הברית, בו אין קשר בין הבחירות לנשיאות לב־חירות לפרלמנט. כך אירע שבראשה של צ׳ילי, מהנאורות שבמדינות אמריקה ה־לטינית, ניצב נשיא נטול כוח ביצוע. הקונגרס בצ׳ילי נשאר בשליטת האופו־זיציה. הצבא היה נתון למרותה של ה־ריאקציה הימנית ולהשפעת שירותי הביון האמריקאים.

מבחינה זו דמה מצבו של איינדה למצבו של בן־אהרון. לשניהם לא היתה אפשרות ליישם את תוכניותיהם הסוציאליות והכל־כליות, להשליטם על העם, ולפעול להצ־לחתם.

רק שיטות ההדחה של שניהם היו שונות. איינדה הודח במרחץ דמים אכזרי, ששבר הסכמה אילמת במסורת המהפיכות במדינות אמריקה הדרומית, לפיה אין היריבים הפוליטיים הורגים זה את זה במאבק על השילטון. מרחץ דמים כמו זה שנערך השבוע בצ׳ילי היה רק במה־פיכות שפרצו בקובה. בן־אהרון הודח בצורה הרבה יותר אלגנטית, תוך שמירה קפדנית על חוקי המישחק הדמוקרטי.

דיכוי הרפורמה. היה זה אופייני כי באותה עת ממש, בה התחוללו בצ׳ילי ובישראל מאבקים בין תובעי הרפורמות למתנגדיהם, התמקדה תשומת־ליבו של העולם למאבק דומה המתחולל גם בברית־המועצות. שם לא היו תובעי הרפורמות אישי שילטון, כי אם אישי רוח, שסיכנו את חייהם ואת חירותם האישית במאבק אמיץ למען זכויות האדם. וגם שם — בדיוק כמו בצ׳ילי ובישראל — הופעלו נגדם אמצעים כדי להשתיקם ולסלקם.

בבית־משפט עירוני במוסקבה נשפטו לשלוש שנות מאסר שניים מהעומדים ב־ראש המאבק לזכויות האדם — פיוטר יקיר וויקטור קרסין. אותה שעה המ־שיכו אנשי רוח רוסיים אחרים, ובראשם המדען האטומי אנדריי זאכארוב, להשמיע באומץ את קולם כנגד הדיכוי, כשהם גוזרים על עצמם גורל דומה לזה שפקד את חבריהם.

כך קרה שלשלושת המאורעות שריתקו השבוע את התעניינותו של האזרח היש־ראלי היה למעשה מכנה משותף אחד: הם הבהירו כי הרודנות, השמרנות והטוטא־ליטריות, מימין ומשמאל, עדיין שולטים בכיפה, יילחמו בכל האמצעים שבידם נגד מי שינסה לסכן את קיומם ולתבוע רפורמה בדרך דמוקרטית.

מדיניות

מלכודת - אבל למי?

האם כדאית הצלחה צבאית —
כמו ניצחון בקרב אוויר —
לעומת הנזק הפוליטי?

רביעייה של מטוסי־קרב ישראליים טסה בצהרי יום החמישי האחרון מול חופי

סוריה, מחוץ למים הטריטוריאליים שלה, במרחק של כ־300 קילומטר מגבולות ישראל. לפתע הסתבר כי חיל־האוויר הסורי מזניק את מטוסיו לקראת המטוסים הישראליים.

המריאו מטוסי־קרב סוריים. מפקדי חיל־האוויר הסורי סברו כנראה, כי טרף קל נפל בידיהם. ארבע רביעיות של מטוסי מיג־21 סוריים, ניסו ליירט את המטוסים הישראליים מעל הים.

תוצאות הקרב האווירי שהתפתח כתוצאה מהיתקלות זו: 13 מטוסים סוריים ומיראז׳ ישראלי אחד, נפגעו. חלקם נפלו לים. האחרים התרסקו על היבשה. שני טייסים — ישראלי וסורי — מולטו על־ידי מסוק חילוץ ישראלי, אחרי שבילו בסירותיהם מספר שעות בלב־ים.

מבחינה צבאית היתה זו הצלחה ישראלית, שרוממה את הלבבות בישראל והביכה את הסורים. היא הוכיחה בפעם נוספת כי העליונות הצבאית של ישראל באיזור היא בלתי מעורערת וכי כושרו של חיל־האוויר לא נפגם למרות הפסקת־האש ה־מתארכת.

אלא שסיפור הפלתם של 13 המטוסים הסוריים לא היה סיפור צבאי בלבד. אי־אפשר היה לנתק אותו מהקונטקסט הפוליטי של האיזור, ולשקול את משמעותו על רקע זה.

שיקול מוטעה. ישראל ניסתה להדגיש ולהבליט כי הקרב האווירי התחולל ביוזמתם של הסורים, שתקפו מטוסים ישראליים בסיור שיגרתי מחוץ למים הסוריים. הוכחש נמרצות כאילו טמנה ישראל מלכודת לסורים, משכה אותם לקרב אווירי שתוצאותיו היו ברורות מראש.

אלא שלמרות ההכחשות, קשה היה להשתחרר מהרושם, שאפילו נכונה הגירסה הישראלית בכל מאת האחוזים — לא היה הקרב האווירי בלתי נמנע. גם אם לא נפרשה מלכודת אווירית לסורים, ויציאתם לקרב היתה פרי שיקול מוטעה של מפקדיהם, יכול היה הקרב האווירי שלא להתקיים אילו רצתה בכך ישראל. המטוסים הסוריים לא הפתיעו את מטוסי חיל־האוויר. ניתן היה לגלות את כוונותיהם לפני שפתחו באש על מטוסי ישראל. היה זמן למכביר כדי לבצע מה שקרוי בלשון הטייסים „ניתוק מגע". אילו היו פוקדים על טייסי חיל־האוויר לנתק מגע, לא היו הסורים מדביקים אותם עד לגבולות ישראל.

משום כך נראה היה ברחבי העולם שעצם השיקול שהיה מונח ביסוד ההוראה לטייסי חיל־האוויר שלא לנתק מגע, היה שיקול פוליטי. פרשנים ברחבי העולם ניסו להסביר מדוע היתה ישראל מוכנה להכות את הסורים ולדחוק אותם אל פינת הזירה. היו כמה הסברים לכך:

● ישראל רצתה להדליק אור אדום מול עיני הסורים נוכח אפשרות החייאתה של החזית־המזרחית, בעקבות ההשלמה שנערכה בקאהיר בשבוע האחרון בין סוריה ומצריים לבין ירדן.

● ישראל רצתה להגיב בצורה זו על גילוי טילי־הכתף בידי חבלנים ערבים ברומא, שקיבלו אותם כנראה מידי מדינה ערבית. נסיונה של ישראל להרעיש עולמות בעקבות גילוי טילים אלה לא עלה בהצלחה, משום שמערכת ההסברה הישראלית נשענה בנושא זה על הפרזה רבה. הקרב האווירי נועד להמחיש מה מידת החומרה שמייחסת ישראל להימצאות טילי־הכתף האנטי־אוויריים הסובייטיים בידי ארגוני החבלנים.

חוסר תבונה פוליטית. ייתכן ששיקולים אלה או אחרים היו מונחים ביסוד השיקול הפוליטי שהביא לקרב האווירי. אולם היה גם צד שני למטבע, שהעמיד בסימן שאלה את התבונה הפוליטית שביסוד ההצלחה הצבאית.

רק לפני שבוע הודיעה ממשלת ארצות־הברית על כוונתה להעמיד את בעיית המזרח התיכון בראש סולם העדיפויות בטיפול הבינלאומי שלה. הנשיא ניכסון הגדיר את המצב במזרח התיכון, כמצב מסוכן המחייב יוזמות חדשות.

מבחינתה של ממשלת־ישראל, המנסה למנוע לחצים בינלאומיים עליה, אין כל עניין בהגברת המתיחות באיזור. הגברה כזו עלולה רק לחזק את טענותיהם של אלה הטוענים, כי המזרח התיכון אינו אלא חבית אבק שריפה העלולה להתפוצץ בכל רגע.

להיפך, לממשלת־ישראל יש מדיניות ברורה שמטרתה להוכיח עד כמה שליו האיזור ושכל נסיון התערבות בינלאומי מסכן את השקט. והנה, דווקא ישראל היא שהמחישה לעולם כולו שבאיזור יש בעיה דחופה וסכנת התלקחות בכל עת.

מבחינת המדיניות של ממשלת־ישראל היה לכן השיקול שלא להורות לטייסי ישראל לנתק מגע כאשר התקרבו אליהם המטוסים הסוריים, שיקול מוטעה. משקיפים אובייקטיביים לא יכלו להשתחרר מהרושם שהרצון „ללמד את הערבים לקח", גובר לעיתים קרובות בקרב ממשלת־ישראל על התבונה הפוליטית ה־צרופה.

מדוע פרש אלוף המילואים מהליכוד יומיים אחרי שחתם על אמנת הקמתו?

מה קרה לעזר וייצמן?

עזר

שאול

אלוף (מיל.) עזר וייצמן עמד במסדרון שבפתח אולם הישיבות בקומה ה־14 של מצודת זאב, מוקף עתונאים ועסקנים, כשפיו פולט גידופים בסיגנון חריף ביותר: „כולם זונות! חריייתים! נבלות!" דבריו היו מכוונים כלפי נציגי כל הגופים שעסקו זה השבוע השישי ברציפות במשא־ומתן על הקמת חליכוד הימני.

היה זה ביום האחרון של המשא־ומתן, יום הבחירות להסתדרות, כאשר נראה היה כי שמואל תמיר עומד לפוצץ שוב את הליכוד, וכי רק גח"ל והרשימה הממלכתית יחתמו על אמנת הקמת הגוף הפוליטי החדש. אפילו על רקע „המחמאות" ההדדיות, שהושמעו בין שותפי הליכוד מתחילת המשא־ומתן, נשמע סיגנונו של עזר וייצמן חריג ויוצא־דופן. נראה היה ללא ספק כי לגבי עזר וייצמן, שנע בחודש האחרון כמו שבשבת, שינה בכל יומיים את עמדותיו לגבי מה שמתחולל במפלגתו, היה הכל לזרא. פשוט נמאס לו.

באותו יום אומנם ניסה עוד עזר וייצמן להשפיע על שמואל תמיר לחזור ולהצטרף לליכוד. אבל ביום החמישי, כאשר חתמו נציגי המרכז החופשי על האמנה, ונערך טכס חגיגי של כל שותפי הליכוד, נעדר ממנו עזר וייצמן. הוא הוסיף למחרת היום את חתימתו על האמנה, אחרי שהוזמן באופן פרטי לעשות זאת, אבל באותו יום עצמו כבר שיגר למנחם בגין את מכתבו המפורסם בו הודיע על סירובו להופיע ברשימת מועמדי הליכוד לכנסת.

„מעולם לא השתתפתי בתהליך כה מביש ומכוער של ציבור החייב לתת דוגמא לעם ביושרו ומנהיגותו," כתב מפקד חיל־האוויר לשעבר למנהיג חרות. „כולנו יצרנו חזיון שלילי לציבור ובפרט לדור הצעיר. לקחנו כולנו חלק, מי פחות ומי יותר, בהתנצחות שביסודה היתה על כסאות בכנסת ובהתנצחות זו נאמרו דברי השמצה איש על רעהו, אי־אמת משוועת ורמת דיון מהנמוכות ביותר שפגשתי."

מסקנתו של עזר: חזרה לאי־פעילות פוליטית, לחשבון נפש וחיפוש דרכים.

על טריקת־דלת פומבית ורעשנית זו, אחרי שהליכוד כבר היה לעובדה קיימת, הגיבו ראשי הליכוד בכפפות של משי. כולם הבינו כי תגובתו הבלתי צפוייה של עזר הינה תוצאה של טרגדיה אישית שפקדה את אחת הדמויות הפופולאריות ביותר במדינה, שרק לפני שנה היתה מסוגלת להצמיד את כל אזרחי המדינה אל מכשירי הטלוויזיה שלהם, כשעמדה במרכזה של התוכנית חיים שכאלה.

כאב, תיסכול, קנאה

רבים, שלא הבינו את צעדו של עזר וייצמן, שאלו את עצמם: מה קרה לאיש? מה אירע לאלוף שצנח אל כס שר־התחבורה, ונראה היה כמי שעומד להפוך ליורשו של מנחם בגין כמנהיג תנועת החרות ומחנה הימין בישראל?

תוך תקופה קצרה ירדו מניותיו הפוליטיות של עזר וייצמן פלאים. הוא איבד את הילת המפקד שהיתה לו, איבד את האימון כלפיו גם מצד אלה שתלו בו תיקוות, והנמיך את שיעור ההערכה כלפיו כאדם שקול, נבון ומחושב.

לטרגדיה זו לא היתה סיבה מוגדרת אחת. מערכת מורכבת מאוד של מצבים ויחסים אישיים, היא שגרמה לנפילתו ה־מטאורית של וייצמן, שנעלם מהזירה הפוליטית באותה מהירות בה הופיע עליה. אבל בעיקר היו אלה שלושה גורמים שהביאו לשינוי שהתחולל באיש:

● **פציעתו של בנו, שאול.** שאול נפצע ב־1970, בשלהי מלחמת ההתשה, מכדור במצחו בתעלת סואץ. בעזרת טיפול רפואי נמרץ ומסור נחלץ שאול מסכנה. הוא נותח בראשו, הבריא, גוייס מחדש לצה"ל. אולם תוצאות אותה פציעה הופיעו מאוחר יותר. היה זה כאשר מעד שאול ונפל, נפגע שוב בראשו. הפגיעה החוזרת הביאה להחמרה במצבו. הוא היה נאלץ להיות מרותק תקופה ממושכת לביתו, כשעזר ואשתו ראומה מתמסרים לטפל בו. עזר בעל התדמית הקשוחה התגלה כאן כאב מסור ופצוע, הכואב את כאבי בנו, ומקדיש לו את כל מעייניו.

● **כישלון המערכה נגד בגין בתנועת החרות.** תבוסתו של עזר וייצמן בוועידת חרות האחרונה, בה הרים את נס המרד נגד מנהיגותו של בגין, גרמה לו לתיסכול חריף ביותר. לא היתה זו עצם המפלה שהשפיעה עליו וגרמה לו להחליט על התרחקות מפעילות פוליטית, היה זה אובדן הסיכוי למנהיגות בעתיד הנראה לעין. לעזר הסתבר שאפילו אם יתחולל הבלתי אפשרי והוא יצליח לגבור על בגין, או שבגין יסולק ממנהיגות חרות באיזו דרך אחרת, לא יהיה זה הוא שיקרא לרשת את מקומו כמנהיג חרות. לעזר, שהקאריירה הציבורית והצבאית שלו נסללה ללא מאבקים כמעט, שכל מה שהשיג בחייו בא לו בקלות, היתה זו הכרה מייאשת.

● **הקינאה האישית באריק שרון.** הקש ששבר את גב הגמל היתה הצלחתו הבלתי־רגילה של אריק שרון להגשים תוך זמן קצר את מה שעזר נלחם עליו שנים ללא הצלחה. למרות שהוא מנסה להסתיר זאת, נפגע עזר בצורה עמוקה ביותר מהצלחתו של אריק, שעשה מאמצים להפוך את עזר לשותף להצלחה זו. אבל עזר עשה, כנראה בצורה בלתי מודעת, מיספר צעדים שהיו עלולים להכשיל מלכתחילה את כל יוזמת שרון. גם בהמשך המשא־ומתן הצהיר מספר הצהרות בלתי שקולות שהיה להם חלק בפיצוצים שפקדו את המשא־ומתן על הקמת הליכוד.

לגורמים אלה ואחרים היו השלכות ישירות על התנהגותו של עזר, שלא היתה מעודנת ומסוגננת גם קודם לכן. אבל מה שנראה קודם כחן צברי וכשובבות נעורים, הפך למיטרד בלתי נעים. אפילו חבריו של עזר הודו במרוצת השבועות האחרונים כי הם „מתביישים בשבילו." עזר מעולם לא התנזר מהטיפה המרה. אבל בהשפעת המתח של החודשים האחרונים, הוא הגביר את קצב השתיה שלו. לאלכוהול היתה השפעה ישירה על כמה מהתבטאויותיו והתפרצויותיו האחרונות.

על רקע זה יכלו עסקני הליכוד, בהם כמה מידידיו הטובים של עזר, להבין את מכתבו לבגין ואת סירובו להיפגש עימו בטענה של חוסר זמן. הם ראו אותו במצבים שלא הגיעו מעולם לידיעת הציבור.

מבחינה אחת היתה משמעות סמלית לנפילתו של עזר. היה זה הוא שמתח את הביקורת החריפה ביותר על יצחק רבין, על מה שאירע לו כרמטכ"ל עם פרוץ מלחמת ששת־הימים. וייצמן טען, וחזר וטען, כי רבין לא עמד בלחצים, התמוטט וכרע תחתם מבחינה פסיכולוגית. כאשר הגיעה שעת המיבחן ועזר עצמו נאלץ לעמוד בלחצים דומים — אם כי בזירה האישית והפוליטית — כרע גם הוא תחת לחץ הנסיבות.

• במדינה •

סטודנטים

ווטרג"ט לקמפוס

נציגי מיפלגת העבודה מואשמים בהפעלת שיטות מזוהמות כדי לחסל את יריביהם

הבעייה שניצבה בפני נציגי העבודה בהסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים היתה חמורה: לא היה צורך בסקרים מיקצועיים כדי לגלות ש־רשימת 180, שהקימה קבוצת סטודנטים בלתי־מיפלגתיים, זוכה לפופולאריות עצומה ברחבי הקמפוס. עלולה לזכות בניצחון רציני בבחירות לוועד ההסתדרות.

בתיאוריה, כל הרשימות המופיעות בבחירות אלה חייבות להיות אישיות ובלתי־מיפלגתיות. כך קובעות תקנות הסתדרות הסטודנטים. בפועל, המצב שונה, כמובן.

180 = מצפן ? ייתכן שזו היתה הסיבה לפופולאריות של רשימת 180: הסטודנטים האמינו בה, בניגוד לרשימות המסורתיות — עליהן ידעו הסטודנטים שהן אינן אלא תאים מקומיים של המיפלגות הארציות.

מיפלגת העבודה יצאה להילחם בסכנה הנוראה: ברחבי הקמפוס הופיעו מודעות

מושמץ כגן
סכנה ושמה 180

מאירות־עיניים, שטענו כי רשימה 180 היא למעשה רשימה של מצפן, וכי אנשי 180 השתתפו יחד עם אנשי מצפן בשריפת דגל המדינה בקמפוס.

מודעה אחרת הכריזה כי 180 מאשימה את מדינת־ישראל בגזל הפלסטינאים, כינתה את העם היהודי בשם יהודונים.

האמת נתגלתה. אלא שהתברר כי מודעות־ההשמצות היו מיותרות: ביום הקובע להגשת רשימות המועמדים לבחירות, התברר שרוב הסיעות המתמודדות לא הספיקו להגיש את רשימותיהן. רשימת גח"ל, אריה, הגישה בקשה לבית־מישפט השלום למנוע את קיום הבחירות, מסיבה זו.* יגאל לנקר, יו"ר הסתדרות הסטודנטים הנוכחי, נציג העבודה, לא הביע כל התנגדות — והבחירות לא קויימו.

הסיבה לצעדים אלה פורסמה בגלוי בדורבן, עיתון הסתדרות הסטודנטים: „נודע כי האמת מאחורי הניסיונות לדחות את הבחירות היא שגח"ל חוששת מהמערך, המחזיק ברוב בקדנציה הנוכחית — והמערך חושש מתנועת 180, שזכתה לפופולאריות עצומה."

„להעמיד לדין!" תוצאת צעדו של גח"ל: נציג העבודה נשאר בשילטון. הבחירות היו אמורות להתקיים לפני ארבעה חודשים. מאז, ממשיך לנקר לכהן בתפקיד היושב־ראש — בלי בחירות.

(המשך בעמוד 18)

* הצו הוגש על־ידי עורך־דין בן־מרי־דור, איש ההנהלה הארצית של גח"ל — למרות שהרשימה אמורה להיות בלתי־מיפלגתית.

* כרמל מזרחי זכה גם השנה במקום הראשון במשאל העם 1973 כמוצר הנבחר וכקניה הטובה ביותר.
* לימור שריר, מלכת היופי לשנת 1973.

מבחר גדול!
של פלשים, פלשים למסרטות מקרני־שקופיות וראי־נע.
* הגדלת גלויה (9/13) — 40 אגורות!
* צלומי פספורט — בן־רגע!
* פתוח צבעוני ע"י המעבדות המשוכללות בארץ!

פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 31

ידידי בעלי חיים
הרשם כחבר באגודתנו ועזרת לנו למנוע סבל מחיות
אנו נותנים שרות וטרינרי 5 ימים בשבוע
פנסיון ואמבטיות
פנה אלינו בשביל יעוץ ועזרה לבעלי חיים.
יש לנו מבחר של כלבים וחתולי בית.
אגודת צער בעלי חיים — ת"א
רח' שלמה 30, טל. 827621
אוטובוסים: 18, 41

אתה והלירה

מניות וול־סטריט - מעניינות

בורסות ניירות־הערך של ניו־יורק לא התנערו עדיין מהשפל הממושך שלהן, אולם מומחים החלו רוכשים, בסלקטיביות רבה, מניות שונות בהן — בהנחה שהשפל נמצא לפני סיומו, וכל הקונה במחירי היום ייצא נשכר.

למעשה, האמינו כלכלנים רבים כי משבר הדולר חייב להיות זמני בלבד, מאחר שבעוצמתה הכלכלית של ארצות־הברית לא חל כל שינוי יסודי.

הבורסה

כלכלנים אלה גם טענו כי בעצם אין ארצות־הברית מודאגת ממשבר הדולר. אדרבא, הייצוא שלה מתעודד מכך, נזילת הדולרים החוצה נעצרת, וארצות־הברית משפרת מעמדה יחסית לאירופה.

ההערכה אז היתה, כי תוך חצי שנה צפוייה התאוששות רבתי בשער הדולר ומניות הבורסות האמריקאיות (משבר הדולר — טוב לייצוא הישראלי, העולם הזה 1871).

בימים אלה פירסם האקונומיסט הבריטי נתונים המוכיחים נכונות הערכות אלה: מסתבר כי בחצי השנה האחרונה גדל הייצוא האמריקאי ב־40 אחוז, הגידול המסחרר נמשך, ותוך כמה חודשים יסתיים הגירעון במאזן המיסחרי האמריקאי.

אם יתאמתו תחזיות אלה — ירוויח כהלכה כל מי שירכוש היום מניות בבורסת ניו־יורק או בבורסה האמריקאית.

ראשי גח״ל למען ספיר

גח״ל אמורה להיות באופוזיציה, ושר־האוצר פנחס ספיר אמור להקדיש את כל זמנו, בימים אלה של ערב בחירות, לגיוס קולות של מאמינים רבים ככל האפשר למערך.

משום כך, מעניינת העובדה שבשבוע שעבר הופיע ספיר בחוג־בית בביתו של עורך־הדין אמנון רוזנשטיין, מאישי הכל־כלה הבולטים של המפלגה הליברלית.

שבוע לפני כן הופיע ספיר בחוג־בית בביתו של עורך־הדין יצחק בן־אמיתי, אף הוא מראשי הכלכלה של הליברלים.

נראה, כי בעוד שבמישור הפוליטי קיי־מים אולי חילוקי־דעות כלשהם בין מפל־גות הקואליציה והאופוזיציה, הרי במי־

עו״ד רוזנשטיין •
שיכנוע ברגע האחרון

שור הכלכלי קיימת אחדות דעים מקיר־אל־קיר, כשהכל מסכימים להנהגתו של ספיר ולצורת חלוקת המשאבים הלאומית שהוא אחראי לה.

• בחברת אשתו מלכה, אשת־החברה הנודעת.

שפירא עוזב את „כלל"

בן־ציון שפירא, מנהל האגף המסחרי של קונצרן כלל, פרש מהחברה — לאחר שנים רבות של עבודה משותפת עם ה־בוס שלו, מנהל כלל, אהרן דברת (שהיה ממונה על שפירא גם במישרד־המסחר והתעשייה).

שפירא היה, בתחילת דרכו בכלל המנהל הכללי של טקסטיל בית־שאן, אחר קיבל לידיו את ניהול האגף המיס־חרי של כלל.

בתקופתו נגרמו לטקסטיל בית־שאן הפסדים כבדים — בעיקר בגלל העיס־

קות שחתם שפירא עם חברה אמרי־קאית גדולה בשם יונייטד מרצ׳נט.

חברה זו חיתה הקונה הגדול ביותר של בדים מתוצרת טקסטיל בית־שאן, שילמה מחירים נמוכים להפליא: פחות מדולר ליארד מודפס.

למרות שכמה גורמים הסבו בזמנו את תשומת־ליבם של ראשי כלל למחירים הנמוכים ששילמה החברה האמריקאית — לא נעשה דבר לשינוי המצב. יש לז־כור, בהקשר זה, כי כלל רק ניהלה את המיפעל — ואילו את ההפסדים שילמה ממשלת־ישראל.

עיסקה מופלאה אחרת של שפירא ב־כלל היתה עיסקת אוהלי־הפלא: שפי־רא שילם 650 אלף לירות לבעל חברת־הפטנטים הירושלמית סידיס, תמורת פטנט לחקמת אוהל־פלא. אחר חשקיע סכום דומה ברכישת ציוד חדיש לייצור הפלא, לקח מנהל בשכר גבוה למיפעל החדש, החל בייצור — והפסיד את כל ההשקעה חיש קל. הנזק לכלל: כשני מיליון לירות.

כמו שורה ארוכה של עובדי מדינה לפניו, שעברו לייצג את הגופים הפרטיים, איתם באו במגע במיסגרת תפקידם ה־ציבורי — יתמנה עתה שפירא כנציג יונייטד מרצ׳נט בישראל.

יונייטד מרצ׳נט מתכוננת להמשיך ב־עיסקות הטובות שלה בישראל. החברה קונה כיום ממיפעל ארגמן כ־300 אלף מטר בד צבוע לחודש, מתכננת להקים עם ארגמן מיפעל אריגה בעל מאה נו־לי זולצאר. יונייטד מרצ׳נט כבר הקימה שני מיפעלים לייצור כיסויי־מיטה, בנצ־רת ובבני־ברק. את כל האינטרסים הללו, בנוסף לרבים אחרים הנמצאים בתיכ־נון, ייצג שפירא.

„גרבי מרסי"
ניצל ממשבר

כאשר נודע בענף הטקסטיל, כי בעל מיפעל הגרבונים הישראלי גרב־יפה, בר־נרד ליברמן, ביקש את עזרת מישרד־המסחר והתעשייה לחלצו מקשיים — לא התפלא איש. למעשה, הכל תמהו רק כיצד הירשה ספיר לליברמן להתקיים עד היום, להתחרות בבן־טיפוחיו, גרשון רו־זוב, בעל מיפעלי גיבור.

גם רוזוב וגם ליברמן הקימו מפעלי גרבונים בארץ. רוזוב הלך בשיטה הבדו־קה של הישענות מקסימאלית על כיס

שר בר־לב
הצלה ברגע האחרון

הציבור, הצליח לקבל הטבות של 50 מיליון לירות לשנה ומעלה, הפך לאחד מעשירי ישראל, משקיע עתה את רווחיו בקרקעות ונכסים דומים.

ליברמן הלך בדרך חלא־מקובלת: ייצור הדרגתי, בניית שוק, פיתוח לקו־חות — ככל יצרן סולידי בעולם.

אולם בשנה האחרונה חל פער של 40% בין מחירי הדולר ומטבעות אי־רופה. ליברמן מייבא מאירופה חוטים לגרבונים שלו, מייצא את התוצרת ה־גמורה לארה״ב. ההפרש החדש במחירי המטבעות ייקר את חומרי־הגלם, אולם הקטין את התמורה לתוצרת הגמורה.

רוזוב, לעומת זאת, מייצר את החו־טים שלו בישראל — לאחר שספיר הורה כי פרט לרוזוב לא יורשה אף יצ־רן להשקיע בייצור חוטים או גרבונים. כך לא יכול היה ליברמן, כל השנים, להקים, כדוגמת רוזוב, מיפעל לייצור חוטים.

לפני כשנה ראה ליברמן, כי אם לא ינקוט בצעד נועז — יחוסל. הוא הביא ציוד למיפעל לייצור חוטים, פנה ל־מישרד־המסחר והתעשייה בבקשת העז־רה המקובלת, נענה בשלילה, בגלל הו־ראת ספיר להגן על גיבור.

ליברמן כלל את התמיכה הממשלתית הצפוייה בחישובי התמחיר שלו. בינתיים החל גם משבר בענף הגרבונים בעולם כולו (כך למשל ירד ייצוא גיבור ב־50 אחוזים, ולליברמן ביטלה חברת שולטי הגרמנית חוזה קנייה של 90 אלף דולר לחודש.) התוצאה: ליברמן נכנס לקשיים.

לפני כמה ימים התערב שר המסחר והתעשייה חיים בר־לב בפרשה, החליט לתת לליברמן עזרה באמצעות הל־וואה להון־חוזר. הוא היתנה רק תנאי אחד: שליברמן ימכור את חלקו במיפ־על לייצוא שמלות אלפא שקנה בנתניה. ליברמן השקיע במיפעל זה 2.5 מיליון לירות, אולם נראה כי ההשקעה לא היתה מוצלחת.

לליברמן לא יהיה מנוס אלא למלא את החלטת בר־לב, אם ברצונו להמ־שיך למכור בארץ את גרבי מרסי שלו.

70 מליון דולר
רווח ל„חברה הימית"

בימים אלה התבררו הפרטים המעודכ־נים אודות עיסקת החברה הימית למכירת מיכליות (העולם הזה 1880).

החברה הימית מכרה את החוזים לבניית 10 מיכליות, מתוך 20 שהזמינה במספנות בבריטניה. כן מכרה את החוזים לשתי מיכליות, מתוך 12 שהזמינה ביפן. הקונה היא אחת המדינות הגדולות בעולם.

רווחי החברה הימית מעיסקת מכר זו: 70 מיליון דולר.

אין זה הרווח היחיד מהעיסקה: החברה דאגה גם לרכוש לפני שנה את הפלדה לבניית האניות, במחירים של לפני שנה — מוכרת עתה את הפלדה במחיר של היום, הגבוה בחמישים אחוזים ממה ש־שילמה.

חוזי־הבנייה שמכרה החברה נועדו מ־ראש למכירה, לא לביצוע. בעתיד הקרוב תמכור החברה עוד 10 מיכליות, הניבנות עבורה ביפן. לעומת זאת תשאיר ברשותה את עשר המיכליות הניבנות כיום עבורה בבריטניה, כשם שתפעיל בעצמה מיכלית בת 100 אלף טון, שקיבלה ממספנה צרפ־תית בשבוע שעבר.

מנכ״ל צים
יפרוש

משה קשתי, מנכ״ל צי״ם, החליט לפרוש מתפקידו.

קשתי נכנס לצי״ם לפני שנתיים, לאחר שהמנכ״ל הקודם התנגד למדיניותו של יו״ר מועצת המנהלים של החברה, מיכאל צור. קשתי, מנאמניו של צור, קיבל על עצמו להוציא־לפועל את המדיניות לה התנגד קודמו.

עתה נראה שגם לקשתי יש מחשבות שניות בקשר לדרך בה הולכת **צי״ם**. לדעת מקורות קרובים להנהלת החברה, מאמין קשתי כי ההחלטה להשקיע חצי מיליארד ל״י במכולות (**מחול המכולות, העולם הזה 1880**) אכן תגרום לשואה, והוא אינו מעוניין להיות שם כאשר תתרחש המפולת.

התפקיד אותו עומד קשתי לקבל: ממ־לא־מקומו של ראש עיריית תל־אביב, יהו־שע רבינוביץ.

העיסקה הלילית של ח״כ הורוביץ

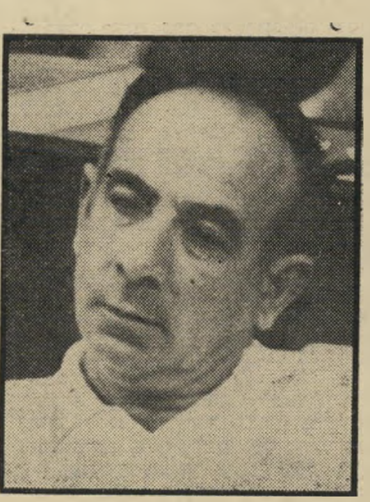

ח״כ הורוביץ
קנייה ברגע האחרון

למרות עיסוקיו הקדחתניים בבניית הלי־כוד הימני, הצליח ח״כ יגאל הורוביץ למצוא לו פנאי להמשיך בעסקי רכישת הקרקעות הנרחבים שלו.

בשבועות האחרונים התנהל מו״מ נמרץ בין בעליהם של כ־200 דונאם אדמה חקל־אית ליד כפר־הבאפטיסטים שליד רעננה־רמתיים, לבין מספר קבוצות קונים פוטנ־ציאליות.

לבסוף הגיעה אחת מקבוצות הקונים לסיכום עם המוכרים. הנציגים לחצו ידיים, הודיעו כי יביאו את הכסף למחרת.

אלא שלמחרת היה מאוחר מדי. עוד באותו לילה, בחצות בדיוק, הופיע ח״כ הורוביץ אצל נציגי המוכרים, שם על השולחן צ׳ק של קרן תנועת המושבים על ארבע מיליון ל״י, וקנה את השטח.

כיום, נחשב מחיר של 40,000 ל״י לדונם חקלאי כמחיר טוב. אולם יודעי־דבר יודעים, כי תוך חמש שנים יעלה ערכה של הקרקע במאות רבות של אחוזים. השטח שניקנה נמצא ליד הכביש הראשי הישן פתח־תקווה—חיפה, וכאשר ישונה ייעודו מחקלאי לבנייה, יגרפו הקונים רווחי־ענק.

שיקוליו המוטעים של אדם אחד עלו למשלם־המיסים חצי מיליארד ל״י

המיליונים נשפכים

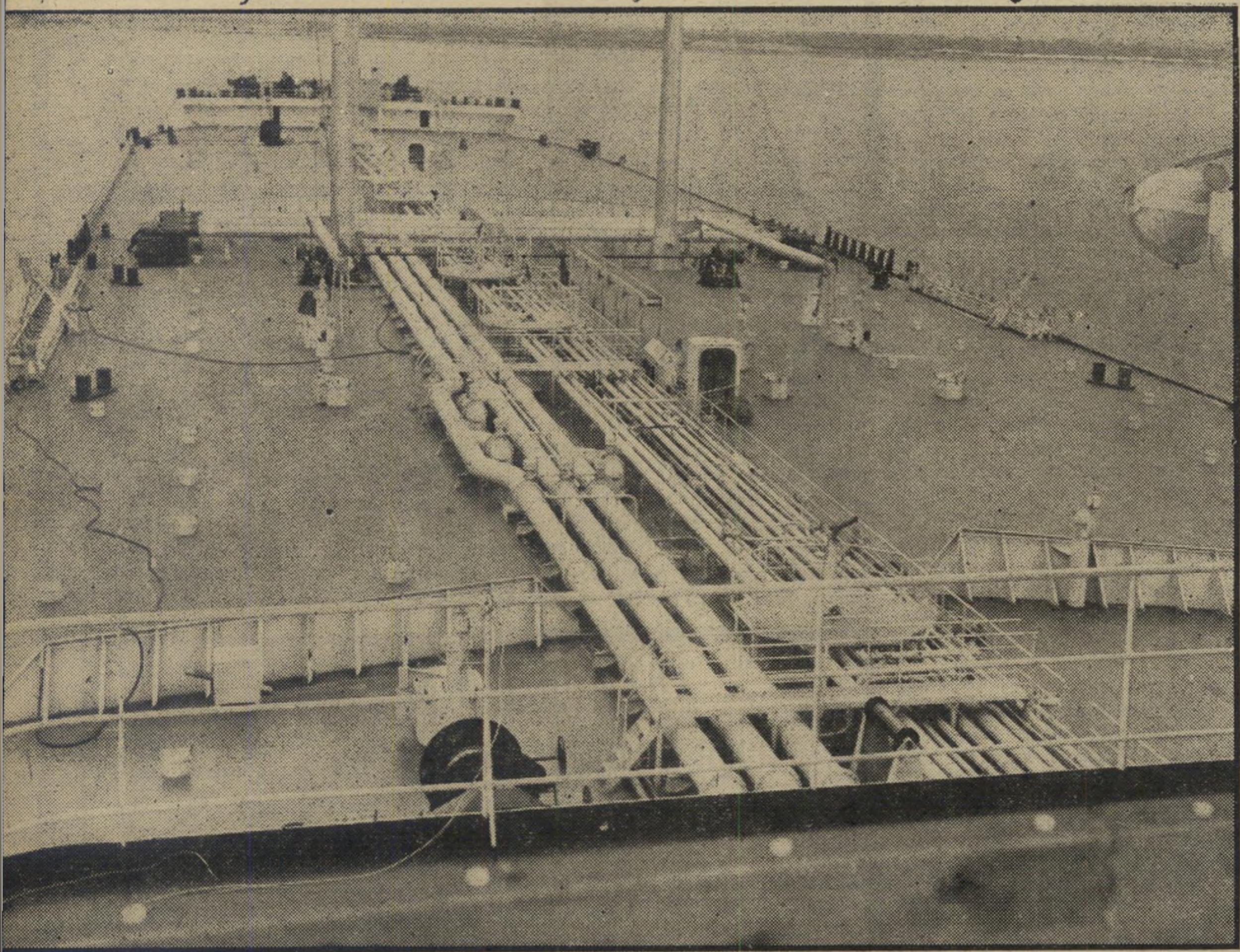

מצינורות המיכליות

בן־דרור מנכ״ל חברת הצי־נור, שספיר לא העז לסלקו לאחר ההפסד המזעזע הראשון, גרם עתה להפסד מדהים נוסף.

לפני כשבועיים נרעש עולם־הנפט הבינלאומי כולו, בעקבות שמועה ש־חלפה בו. לפיה, קנתה חברה מסויימת מיכלית חדשה בת 280 אלף טון במחיר שלא נשמע דוגמתו: 80 מיליון דולר.

דהיינו, 285 דולר לטון־הובלה.

עולם־הנפט הבינלאומי הוא עולם חשאי, שהעיסקות מתבצעות בו בסודי־סודות. אולם הסודות הם כלפי חוץ. לאנשי המק־צוע, הם מתגלים במוקדם או במאוחר.

לאחר שהתאוששו מתדהמתם, החלו אנ־שי נפט ברחבי העולם בודקים את הש־מועה, מחפשים מיהו השיאן הנועז ש־הזניק את שערי־המחירים לרמה כה גבוהה, יצר תקדים שיתנקם בכולם.

כאשר הגיעה התשובה למשרדיהם המ־רווחים, בפינות שונות של העולם, לא

רכטר מנכ״ל **סולל־בונה** צבי רכטר, שבנה לבן־דרור את הווילה שלו במחיר נוח להפליא, נעזר על־ידו בחילוצה של **סולל־בונה** מהבוץ הכספי שלתוכו נקלעה בשנות המיתון.

יכלו המתעניינים אלא להתאנח, לפרוש ידיהם בייאוש: שוב, גילו, היה זה ה־חובב הנוראי מישראל, דב בן־דרור — מנכ״ל חברת קו־צינור־אילת־אשקלון.

רוטשילד ✶ ההפוך

רוטשילד התפרסם בעולם בזכות כישרונו המופלג לקנות בזול, למכור ביוקר. דב בן־דרור התפרסם, בעולם ה־נפט לפחות, בזכות כישרונו לחכור מיכ־ליות ברגע שמחיריהן מגיעים לגבהי־שיא — ולהחמיץ תמיד את שנות השפל, בהאמינו שהמחירים ימשיכו לרדת עוד יותר.

בעבר, עלה כבר כישרונו זה של בן־דרור למשלם המיסים הישראלי הון־עתק: בשנים 69—70 גרמו שגיאותיו הפסד של מאה מיליון דולר — למעלה מ־400 מיליון ל״י.

בימים אלה חזר בן־דרור על התרגיל. הוא ידע כבר מזמן כי יזדקק, בפברואר הקרוב, למיכלית נוספת להובלת הנפט מהקו. אולם במקום לעקוב אחרי הנמרים המקצועיים, לרכוש את המיכלית הדרושה לפני שבעה חודשים, כאשר המחירים ה־גיעו לשפל חסר תקדים — המתין בן־דרור עד הרגע האחרון. עתה, כאשר מחירי המיכליות גבוהים ב־50 אחוז יותר מאשר אז — הלך וחכר מיכלית.

חברה ישראלית אחרת — החברה הימית להובלת פרי — נהגה בצורה יותר אינ־טליגנטית: היא ניצלה את מחירי־השפל של לפני שבעה חודשים, רכשה אז לא רק את המיכליות שהיתה זקוקה להן, אלא גם מיכליות נוספות — מתוך ידיעה ברו־רה שהיא תמכור אותן כאשר המחירים יחזרו ויעלו, תרוויח על כך הון. בימים אלה, ביצעה החברה את המכירה המיוע־דת, התעשרה ביותר מ־70 מיליון דולר.

עקיפת ✶ המיכשול

אלא ש„החברה הימית" היא חב־רה פרטית, שבעלי מניותיה דואגים להשגיח מה נעשה בכספם. בן־דרור, פטור מדאגה זו: הכספים שבידיו הם כספי ה־ציבור, ומשום כך הוא רשאי להפסידם בהופשיות רבה, תוך שהוא הופך את עצמו למושג בינלאומי, בפיספוסיו הקולו־סאליים הגורמים לזרימת מיליונים כבדים לתוך באר ללא תחתית.

פיספוסו האחרון של בן־דרור היה יו־תר מדי אפילו עבור בעלי המניות שלו עצמו. הם סירבו לאשר לו את רכישת המיכלית במחירה האסטרונומי.

בן־דרור מצא מוצא: הוא ביקש מידי־דו הוותיק מיכאל צור, יו״ר מועצת המנהלים של צי״ם, שצי״ם תרכוש את המיכלית, וקצא״א תחכור אותה מידיה לזמן ארוך. מובן שדמי־החכירה יהיו גבו־הים במיוחד, כדי לכסות את מחיר הר־כישה הגבוה. הנזק הכולל: 20 מיליון דולר.

אולם הפנטסטי בפיספוסיו של בן־דרור הוא, שהם אינם חדשים — ולמרות זאת מרשים לו להמשיך ולבזבז מיליונים כב־דים בכישרון. חסר־תקדים.

ייצור, שיווק והובלת הנפט נחשבים לענף המסובך ביותר בעולם העסקים ה־בינלאומי. פועלים בו נמרים טורפים, חדים כסכין־גילוח. מהמרים נועזים המסוגלים להרוויח מיליונים תוך ניצול אפשרויות סמויות, שאדם מן הישוב לא היה אפילו חולם עליהן.

בעולם הנפט מעורבים לא רק שיקולים עסקיים, אלא גם, ובעיקר, שיקולים פולי־טיים, שהם כיום בעלי משקל עצום, בגלל שליטתן של מדינות־ערב בייצורו של מקור האנרגיה הזה.

הובלת הנפט הינה חלק אינטגרלי של הענף, וניצול הזדמנויות נאותות לרכישת תנאי־הובלה נוחים הינו חלק יסודי וחיוני במשחק המסוכן.

איך נקבע דב בן־דרור כאישיות המוס־

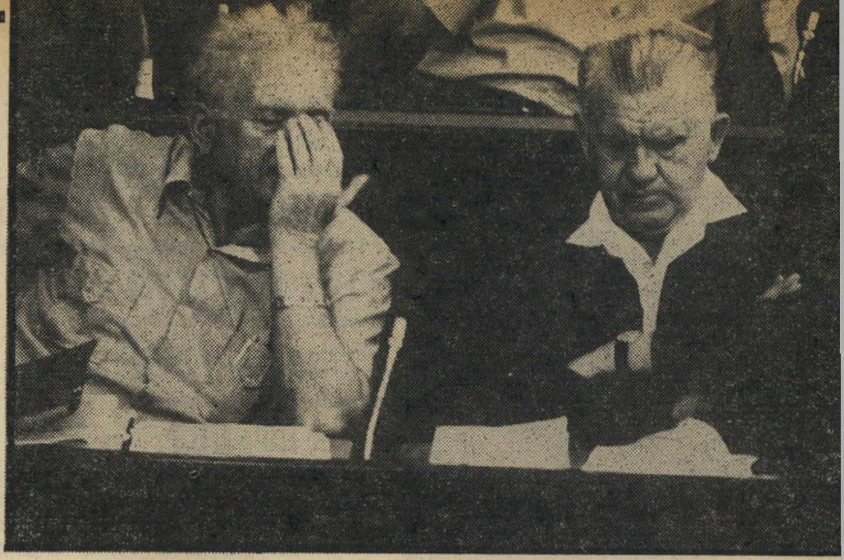

קרגמן ח״כ ישראל קרגמן (משמאל, לצידו של ח״כ משה ברעם) מונה לחקור בהאשמות בדבר כישלונותיו הפנומנליים של בן־דרור, מצא כי אכן בן־דרור לא דאג להזמין מיכליות בזמן לקו צינור־הנפט אילת־אשקלון, גרם בכך להפסדים עצומים — ששולמו מכספי־הציבור. לא היה זה ההפסד הראשון שגרם בן־דרור.

מכת ביותר במדינת־ישראל לרכישת מי־כליות? מי קבע מהם כישוריו לכך?

מה עוד, שמדינת־ישראל לא נאלצה לחפש רחוק, כדי למצוא מומחים בענף: מנהלי החברה הימית להובלת פרי הוכיחו, בשנים האחרונות, כי הם אינם נופלים מגדולי הנמרים בעולם, בשדה זרוע־ה־מוקשים הזה.

מי אחראי לכך שמדינת־ישראל נמנעה מלנצל את היידע העצום של מומחי החב־רה הזו — ובמקום זה הירשתה לאדם, שגילה חוסר־כישרון מדהים בנושא, להמ־שיך לטפל בו עד היום?

ומה שמדאיג יותר — כנראה שגם מחר.

חקירה נגד ההאשמות

רק לפני שלוש שנים מינה שר־האוצר פנחס ספיר את יו״ר ועדת־הכספים של הכנסת, ישראל קרגמן, לחקור את

איילין אפריים אילין זכה להטבות מופלגות בעת תקופתו של בן־דרור כחשב הכללי של האוצר — כאשר אמו של בן־דרור היתה שותפתו של אילין.

ההאשמות שהועלו נגד בן־דרור בסידרת מאמרים בהארץ.

לפי האשמות אלה, לא דאג בן־דרור להכין מיכליות בזמן לאספקת הנפט ל־צינור וממנו. כתוצאה מכך, נאלץ לשלם מאה מיליון דולר יותר.

הצינור החל בפעולתו בפברואר 1970, ובגלל המחסור במיכליות העביר בשנתו הראשונה רק 11 מיליון טון נפט — במקום ה־14 מיליון שיכול היה להעביר. כך שלמעשה גרם בן־דרור להפסד נוסף, מעל למאה המיליון.

בתום חקירתו, פירסם ח״כ קרגמן את מסקנותיו, קבע בהן כי אכן היה בן־דרור אשם באי־הזמנת המיכליות במועד. במדי־נה מתוקנת, היה בן־דרור עף, בעקבות מסקנות כאלה. אולם לא בישראל.

שכן בן־דרור התמנה כמנהל חברת הצינור לאחר שהיה שש שנים החשב הכללי של האוצר. בתפקידו זה, ידע יותר מדי על עיסקותיו של ספיר. ספיר הירשה לבן־דרור להמשיך בתפקיד — תענוג שעלה עתה מיליונים נוספים.

המוזר בכל הפרשה הוא שדב בן־דרור הינו אחד האנשים המוכשרים והפיקחים במשק. בדיוק כמו ידידו הטוב מיכאל צור, עימו הוא נפגש מדי שבוע למשחק ברידג׳ (יחד עם מאיר גירון, מנהל נתיבי נפט, ויד רביעית המתחלפת כל שבוע) — שאף הוא נחשב לאחד האנשים הפיקחים והמקסימים בין מנהלי ישראל.

אשראי זר

את הצינור עצמו הקים ומנהל בן־דרור בצורה מעוררת התפעלות. תוך שנה וחצי הונח צינור בקוטר 42 אינטש מאילת לאשקלון. האמת היא כי את הק־מת הצינור ביצע למעשה ישורון שיף, ואילו בן־דרור ניהל כל אותה עת משפ־טים עם קבלני הצינור — כור ומקורות. אולם האשראי ניתן בכל זאת לבן־דרור, מנהל הפרוייקט.

מאז הקמתו, נהנה הצינור מעליית־מחי־רים רצופה. היום משלמים באירופה 65 דולר לטון נפט גולמי — לעומת 18 לפני ארבע שנים. בתנאים אלה לא פלא הוא כי הצינור, שהעביר ב־1972 30 מיליון טון, הרוויח 22 מיליון דולר, ובשנת 1973 ירוויח 30 מיליון דולר.

מרווחים אלו יהנה בעיקר הגורם הזר המחזיק במחצית המניות של קצא״א, ואשר לא השקיע פרוטה: שכן כל ה־השקעה בהקמת הצינור (100 מיליון דו־לר) נעשתה על־ידי ממשלת ישראל, בגלל שיקולים מדיניים. ההפסדים שנגרמו מאי־חכירת מיכליות בזמן יהיו הפסדי ממשלת ישראל וחברות־הספנות שלה, לא הפסדי הצינור עצמו.

תמיכה בלתי מובנת

דיבלה בן־דרור עלה ארצה עם הו־ריו מרוסיה בשנת 1933, בהיותו בן חמש. בשנת 1947 החל ללמוד כלכלה בירושלים. אחרי מלחמת־השיחרור עבד בלישכה המרכזית לסטאטיסטיקה. בשנת 1952 הצטרף עם קבוצת כלכלנים צעירים לאגף התקציבים באוצר, שאורגן על־ידי ד״ר יעקב ארנון, ונימנה על הקבוצה שנודעה כ„נערי ארנון".

ב־1956 התמנה מנהל אגף התקציבים. כעבור שנתיים עבר לתפקיד יועץ כלכלי

(המשך בעמוד 26)

במדינה

(המשך מעמוד 16)

אולם, למרות שההשמצות נגד 180 נת־גלו כמיותרות — לפחות עד שהבחירות יתקיימו, אי־פעם — לא עברו גורמים שונים בשתיקה עליהן.

יו״ר ועד הדוקטורנטים באוניברסיטה, יעקב בר־ינאי, פנה למזכ״ל העבודה, אהרון ידלין, בתביעה להעמיד את האחראים לפירסום מודעות־ההשמצה לדין התנועה. „החברים נהגו שלא כדין, משיצאו לש־כור אנשים שיעשו עבודה משפילה זו," כתב. „מעשה זה הינו פרשת ווטרגייט ב־מהדורת־כיס."

חקירה אינסופית. החשודים בייזום המודעות היו יעקב בן־מאיר, המשמש, לא פחות ולא יותר, כחבר ועדת־הביקורת של הסתדרות הסטודנטים — גוף שתפקידו לפקח על טוהר הנוהגים בהסתדרות — ומאיר עמר. לפי האישום, יזמו השניים את הדפסת המודעות והדבקתן.

הנפגעים העיקריים מהמודעות היו שמ־עון כגן ואלון קדיש, ראשי 180. כגן, שסיים לאחרונה בהצטיינות יחסים בינ־לאומיים, הועמד לדין בפני ועדת־המש־מעת, לאחר שהשתמש ברמקול בניסיון להגן על עצמו מפני המודעות המשמי־צות. בן־מאיר ועמר, לעומת זאת — לא הועמדו לדין. וזאת למרות שדיקן הסטו־דנטים, ד״ר יחזקאל כהן, התחייב בפומ־בי, בפי־האתון, להעמידם לדין. מדוע לא קיים את התחייבותו? „החקירה לא הס־תיימה עדיין."

תביעה מישפטית. בראותם את אמות־המידה של הצדק בהסתדרות ה־סטודנטים, החליטו כגן וקדיש לפנות ל־ערכאות יותר רציניות. באמצעות עורך־הדין אלייקים העיצני, מראשי תנועת המת־נדבים של שנות החמישים, הגישו ה־שניים תביעה לבית־המישפט על הוצאת לשון־הרע נגד בן־מאיר, עמר, ומיפלגת־העבודה עצמה.

הווי

קרנבל בבית־אל

22 אלף איש — אך בעיקר אשה — בילו שלושה ימים של אושר, בצעדה ה־19

„חייל רגיל היה חוטף בשביל זה 70 יום בית־סוהר," התחייך אחד המ.צ. ששמ־רו על צירי־התנועה. „אבל היום קרנבל, והכל מותר."

הוא התכוון לראשה הגלוי של אלוף־מישנה (מיל.) סטלה לוי, מפקדת ח״ן לשעבר, שגוייסה לשירות־מילואים פעיל כדי לשמש שופטת ראשית בצעדה ה־19. המפקדת שעטה לאורך צירי הצעדה ברכב צבאי פתוח, כשהיא אינה חובשת קסדת־מגן לראשה, בניגוד להוראות.

אבל מי יכול היה לזכור תקנות־שמק־נות ביום כזה. מי שלא ראה את אושרה של לוי בין אלפי החיילות — כמו דג שהוטל חזרה למים — לא ראה שמחת בית־השואבה מימיו.

תופעה נדירה. השמחה היתה המר־כיב העיקרי שריחף באוויר, במחנה־האה־לים הענק בבית־אל. התחיל בה מפקד הצעדה, אלוף־מישנה צבי לבנון, שמן ה־שמיים ריחמו עליו ולא עשו לו בושות כמו לקודמו בשנה שעברה — כאשר היה צורך להפסיק את הצעדה באמצע בגלל איתני־הטבע.

המשיכו בשמחה הצועדים מחו״ל, שגילו תופעת־טבע נדירה: ישראלים עליזים, ני־נוחים, חייכנים, ואפילו לא־גסים במיוחד.

יחידת ח״ן בתרגילי הרפיה בתום יום הצעדה הראשון
חתיכים וחתיכות מכל רחבי הארץ

וסיימו את השמחה הישראלים עצמם: הצעדה השנתית הפכה למפעל של שמחה, בדומה לקרנבל המסורתי בריו, כאשר טרדות היום־יום נשכחות.

הרפייה. בתום כל יום צעידה, פשטו 22 אלף המשתתפים — 8,000 פחות מבשנה שעברה — על הארוחה החמה שציפתה להם בחדרי־האוכל המרווחים. החיילות נאלצו להתעכב עוד רגע, לבצע תרגילי־הרפייה בהדרכת מד״סים.

אחר, התפזרו הכל לחלק המעניין יותר של היום: ביקור במרפאה, בסנדלריה, ו־קשירת חיכרויות של חתיכות מכל קצווי־הארץ עם חתיכים מכל קצווי־הארץ.

משפט

מגן הבתולות

המוסיקאי הודה — בשימוש באופיום — כדי להינצל מאשמת אונס

רונן ששת פגש את העולה החדשה מרוסיה * על שפת־הים בנתניה, עיר מגו־ריה. במאמץ לתרום את חלקו לקליטת עלייה, בילה רונן (24), מתופף בלהקת־קצב, עם העולה החתיכה במשך יום וחצי. הזמין אותה להמשך הבילוי בתל־אביב.

רונן איננו מהקמצנים האלה, שמזמינים לחתיכה כוס־סודה עם שני קשים. לאחר יום בילויים סוחף ברחבי העיר, לקח את הנערה עם ערב להילטון, שם בילו השניים בקוקטיילים וריקודים.

אופיום במשקה. באשמורת תיכונה ביקשה העלמה לחזור נתנייתה. לרונן היו תוכניות אחרות, ובמקום לנתניה הגיעה העולה החדשה לגן־העצמאות.

איך הגיעה? לדברי הנערה, שם לה רונן אופיום במשקה, ואחר גרר אותה

(המשך בעמוד 26)

* שמה נאסר לפירסום.

שחקנית שייקספירית

שאינה מהססת להופיע

בעירום, בת־זוגו לשעבר

של ג׳יימס בונד

עומדת להצטרף

לעם ישראל!

המתעניינים בחייה, ומוסרים מיד כאשר היא נפרדה מבן־זוג עימו בילתה שנים ארוכות, פותחת באהבת־בזק עם הצייר הישראלי מנחם גפן. אהבה שהסתיימה בנישואים מבזיקים עוד יותר.

ועתה, מדווחים טורים אלה — חושבת הגברת להתגייר. עד כדי כך. אם לזכור כמה גיורות קודמות בעולם הסרטים — כמו אלישבע טיילור ומרים מונרו — אזי התקדימים לגמרי לא רעים.

גיורת תחת גפנה

עד כאן, נדמה היה כי המדובר בעוד אחת מהיפהפיות המקצועיות השורצות על כל צעד ושעל בעולם הסרטים.

אלא שדיאנה ריג אינה בדיוק הדמות של היפהפיה המצויה. מה שהיא עושה מחוץ ל[illegible] הסרטים, חורג בהרבה מקאריירת־זוהר מקובלת[illegible] קודם כל הופעתה החיצונית. אמנם מחשופיה [illegible] עזים, ואמנם אין היא נמנית על הצנועות במי[illegible]

בידי ג׳יימס בונד

כבת־זוגו של ג׳יימס בונד בסרט בשירות הוד־מלכותה, בודק האדם־העליון את כף־ידה של דיאנה, כדי לגלות בה נסתרות, בסצינה מתוך הסרט, שהיווה עבורה קרש־קפיצה.

הבריטים גילו אותה בסידרת הטלוויזיה הנוקמים. דמות תמירה, לבושת שחורים, מתנועעת בתנועות חלקלקות של נמר שוחר לטרף, אינה מאבדת את עשתונותיה לשנייה, שלטת בכל רזי הקאראטה — שנים לפני שברוס לי חלם להיות כוכב.

הסידרה, שהיתה כבר אז פופולארית מאוד באנגליה — לא מעט בזכות מיבצעיה האטלתיים של השחקנית הונור בלקמן, אשר קדמה לה בתפקיד אמה פיל — עזרה מאוד לפרסם את השחקנית הצעירה. הצעירה, מצידה, סייעה לסידרה לרכוש אוהדים חדשים. דיאנה ריג קבעה את מקומה בשמי הכוכבות הבריטית.

שערי ההצלחה נפתחו

כשנדמה היה לה כי אמה פיל מילאה כבר את כל הציפיות שהיא אישית תלתה בה, פרשה דיאנה מן התפקיד, לטשה עיניה למסך הגדול יותר.

הגישושים הראשונים, בסרט בריטי על חבורת פושעים בערבון־מוגבל, לא נשאו את הפירות הדרושים. שמה נשאר עדיין מוגבל לתחום האי הבריטי.

הסרט השני היה כבר עניין שונה לגמרי. דיאנה ריג הלכה בעקבות הונור בלקמן, הפכה לבת־זוג של ג׳יימס בונד. אמנם היה זה באותו סרט ששון קונרי נעדר מן התפקיד (בשרות הוד־מלכותה) — אבל גם כך היה זה מספיק כדי שעולם ומלואו יגלו לפתע מי זאת דיאנה ריג.

ומאז, כך נדמה, נפתחו בפניה שערי־ההצלחה. לא רק שהיא מקבלת תפקידים שמנים — גם אם לא תמיד משובחים — כמו זה של הנערה האינדיאנית המוזרה בבית־חולים, לצד ג׳ורג׳ סי. סקוט — אלא שהיא גם משמשת נושא לסורי־רכילות

בקאזינו

בסצינה נוספת מתוך הסרט מופיעה דיאנה ריג בחברת השחקן האוסטרלי ג׳ורג׳ לזנבי, הג׳יימס־בונד החד־פעמי שהחליף את השחקן שון קונרי, במישחק בקאזינו.

הבעל הישראלי

דיאנה ריג בגודל טבעי, ללא איפור מיקצועי, בחברת ה[illegible] הישראלי — והראשון שלה — הצייר, תושב לונדון, מ[illegible] גפן, שהתפרסם בידידותיו היפהפיות. ריג עברה אל גפן לאחר רומן ממושך עם במאי בריטי נ[illegible]

בחשבון כי הגברת קיבלה את ההכ־שרה המשובחת ביותר באנגליה בתורת המישחק. חובבי התיאטרון שם הכירו או־תה הרבה לפני שלבשה את המגפיים השחורים ומכנסי־העור ההדוקים של אמה פיל.

דיאנה, שנולדה לפני 35 שנים בעיר דונקאסטר, עברה את שנות חייה הרא־שונות דווקא בהודו, שם שימש אביה כפקיד בכיר במימשל הבריטי. היא חז־רה לאנגליה כאשר הגיעה לגיל בית־ספר, השתתפה בכל החוגים הדרמטיים שהת־קיימו בגימנסיה. „עד היום נתקע בפי לעיתים מישפט, בדיוק בנגינה בה השׁ־תמשתי באותן ההצגות,” היא נזכרת.

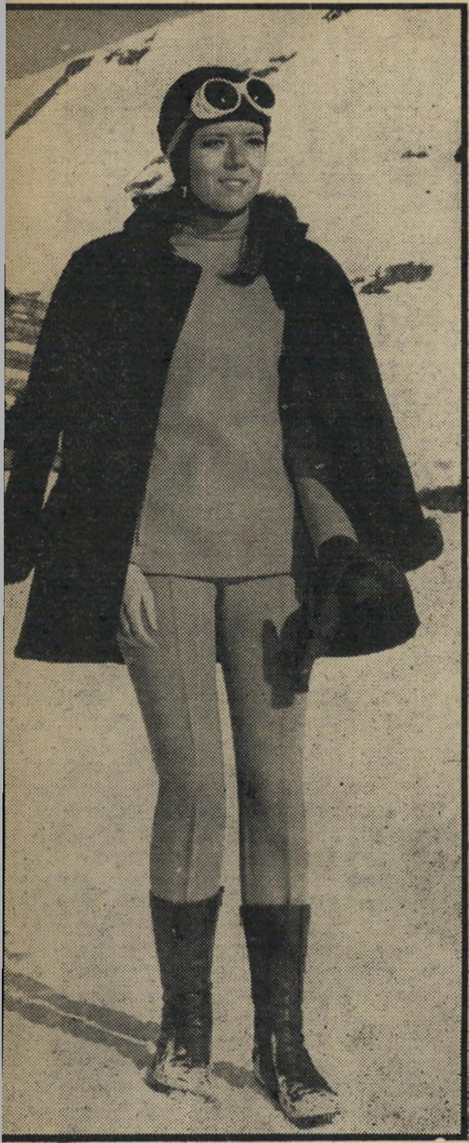

הגומלת השייקספירית

עם סיום לימודיה הצטרפה לביה״ס המלכותי לדראמה (ראדא) בלונדון. או־לם, כאשר ניסתה, אחרי שנתיים, להתקבל לעבודה כשחקנית — נתקלה בקשיים, בעיקר בגלל קומתה הגבוהה (1.73 מ׳). מיספר חודשים עבדה איפוא כדוגמנית, שם רכשה את ההידור שבהילוכה והבי־טחון העצמי, השופע בהופעתה.

בין היתר, הרשימה במיוחד בדמו־תה של קורדליה במלך ליר: „זה תפ־קיד אומלל למדי,” טוענת דיאנה, שהו־פיעה בהצגה לצד פול סקופילד. „את צריכה לשבת מאחורי הקלעים במשך שע־תיים ולסרוג — בשעה שעל הבמה מת־רחשים כל מיני דברים מעניינים, שאין לך כלל חלק בהם.”

רצון ברזל

מצד שני, זה היה תפקידה השייקספירי הראשון שבו הפיחה בדמות רוח חד־שה. במקום היגון והפאתוס המקובל בקור־דליה, הציגה דיאנה אשה נמרצת, בעלת

(המשך בעמוד 26)

בבית־חולים

דיאנה בסצינה מתוך הסרט **בית־חולים**, בתפקיד ההיפית המוזרה, מזועזעת נוכח גופתו של אביה, בעוד ג׳ורג׳ סקוט מנסה להשיב את רוחו של החולה. בתמונות למעלה ומשמאל: דיאנה ב־סצינות נוספות מתוך הסרט **בשירות הוד־מלכותה**, בו כיכב לראשונה השחקן האוסטרלי ג׳ורג׳ לזנבי, במקומו של שון קונרי.

אבל חזה אינו שופע, כפי שדורשים חוקי הוליווד. שפתיה אינן נפשקות בחיוך מגרה. מותניה אינן מתקמרות כמו אלה של סופיה לורן.

להיפך. היא חתיכה דקת־גו, גבוהה, אפה קטן וסולד, עיניה נוצצות בדרך כלל, למרבית הפלא, בפיקחות, ותנועותיה אינן רומזות על המיטה הקרובה, אלא על עידון והידור של בת־החברה הגבוהה.

וזה כלל לא מפליא, כאשר לוקחים

ב־1959 התקבלה סוף־סוף כחברה ב־להקת שייקספיר המלכותית, חתמה על חו־זה לחמש שנים. היא הופיעה בשורת תפ־קידים קלאסיים, שבהם בלטה גישתה ה־עצמאית לרפרטואר זה.

בעירום

דיאנה בתפקיד זמרת בהצגת **הלוליינים**, בתיאטרון **אולד־ויק** המפור־סם בלונדון. בסצינה אחרת בהצגה זו הופיעה ריג בעירום מלא. דיאנה ריג התפרסמה בבריטניה גם בהופעותיה במיספר תפקידים שייקספיריים על הבמה.

ליידי מקבט

דיאנה בתפקיד ליידי מקבט. גיבורת **הגומלים** וג׳יימס־בונד היתה לפני־כן שחקנית שייקספירית מוכשרת, שזכתה למלוא ההערכה בין בעלי־המיקצוע. עתה, לאחר נישואיה, עומדת דיאנה להתגייר.

גיורת

(המשך מעמוד 21)
רצון ברזל ואופי חזק.

לפני שגוייסה להגומלים, הספיקה ריג להופיע בבקט, שדים, הפיזיקאים, וסידרה ארוכה של תפקידים שייקספיריים, ביניהם חלנה בחלום ליל קיץ, אדריאנה בקומדיית הטעויות, וויולה בלילה ה־12.

בטרם החלה בקאריירה תפעלתנית שלה על בד הקולנוע, הספיקה עוד להצטלם בגירסה מוסרטת של חלום ליל קיץ, — בתפקיד שגילמה גם על הבמה.

בסרט שייקספירי נוסף — יוליוס קיסר — היא השתתפה לאחר מכן, הופיעה בו כפורשיה, לצד ג׳ייזון רובארדס.

חבל שהיא זונה

למרות הפגנת הכושר הגופני הגבוה בסרטיה, מודה דיאנה שעיניינה בספורט מצטמצם בהופעותיה לפני המצלמות. ולמרות סירטי־הפעולה שעימם מקשרים בדרך־כלל את שמה כיום, היא עדיין אחת השחקניות הבולטות בתיאטרון הבריטי, וחברה בלהקת התיאטרון הלאומי באולד־ויק. בעונה האחרונה בלבד גילמה את ליידי מאקבת, את סלימן במיזאנטרופ של מוליאר, ואת האחות המתאהבת באחיה בחבל שהיא זונה, מחזהו המפורסם של הסופר ג׳ון פורד.

כל זאת — חוץ מהשתתפותה במחזה מודרני, שהוכתר כמחזה הטוב ביותר של השנה באנגליה — הלוליינים של טום סטופארד.

ואכן, קצת מפתיע לשמוע מפיה של אמה פיל הטלוויזיונית ניתוחים של שייקספיר, כמו: „הנשים במחזותיו אמיתיות באופן מיוחד, משום שיש בהם תכונות נשיות וגבריות גם יחד. בסופו של דבר, בכל אחד מאיתנו יש הורמונים משני המינים. לדעתי, שקספיר לא כתב את תפקידיו הנשיים כפי שכתב אותם, משום שנערים היו צריכים להופיע בדמויות אלה על הבימה — אלא משום שהכיר היטב את דמות האשה."

ליידי מאקבת, לדעתה, היא דמות חזקה רק בחלק הראשון של המחזה. כפי שהיא גילמה אותה, מתחילת התמוטטותה הנפשית כבר בשלבים מוקדמים מאוד: „מאחורי המעטה הקשוח, היא פגיעה מאוד," מסבירה הגומלת.

אשה פגיעה הרבה יותר, ובצורה גלויה יותר, שיחקה ריג בהלוליינים של סטופארד. היא גילמה שם זמרת־פיזמונים לשעבר, הנשואה לפרופיסור לתורת ההיגיון וסובלת תיסכולים, משום שנחיתת בני־אנוש על הירח סילקה את שארית הרומנטיקה מן החיים — משום שבעלת חסר שמץ ספונטאניות, אינו נשמע אלא להיגיון — משום שיש בעברה דברים שאינם נותנים לה מנוחה.

באחת הסצינות מופיעה דיאנה ערומה כביום היוולדה. הדבר לא הפריע לה להמשיך לשחק על הבימות הרציניות ביותר.

תוכניותיה לעתיד? התיאטרון מעסיק אותה בקצב מלא. בעלה החדש ודאי מספק לה גם הוא עניין בחיים. כדי לנוח קצת, יש לה אפשרות לנדוד בין אחד משלושת הבתים שרכשה לעצמה — בלונדון, סטראטפורד ומאיורקה. ובדבר אחד לפחות אפשר להיות בטוח: היא לא תשב יותר לסרוג מאחורי הקלעים.

הפתעות בחיים

זהי אם כן גברת גפן. צעירה מודרנית, שחקנית מוכשרת ומכובדת, המסוגלת למלא באותה מידה של הצלחה תפקידים שטחיים בסידרות טלוויזיה חסרות־משמעות, ותפקידים קלאסיים שייקספיריים. מסוגלת להופיע בעירום — וכליידי מאקבת. אשה שהצליחה במיקצועה, ונוסף לחינוכה כבת־אצילים יכולה ליהנות גם מהמיליונים שלה. צעירה שלא האמינה במוסד הנישואים, העדיפה לחיות שנים עם מאהבה — עד שהצייר יליד ישראל שיכנע אותה לנסות אחרת.

האם תעשה גם צעד נוסף בכיוון ההשלמה עם המימסד — ותעבור לדתו של בעלה?

גפן עצמו קצת לא כל־כך דתי. ריג — עוד פחות, אם אפשר. קשה להאמין שלהתגיירותה של דיאנה תהיה משמעות כלשהי בעיני בעלה. ויחד עם זה — כבר היו הפתעות בחיים. וראה מרילין מונרו ואליזבט טיילור.

אולם השמועות העקשניות בנידון אינן מרפות. אם תתאמתנה, והגומלת תהפוך לגיורת היושבת תחת גפנה — תהיה זו תוספת פיקאנטית לעם־ישראל.

„בכל גבר ראיתי אנס!"

חנה יצחקי נשארה בחיים אחרי האונס המחריד - אבל מאז חייה אינם חיים...

התובע סגן־פרקליט מחוז תל־אביב, עורך־הדין יצחק וינוגרד, המייצג את המדינה במשפט זה.

„הודשיים אחרי שהם אנסו אותי לא יצאתי מהבית. לא ראיתי נפש חיה מלבד המשפחה שלי. המחשבה לצאת החוצה מהבית, זיעזעה אותי.

„בסוף, לאט לאט, התחלתי לצאת. בגלל שגם הבית נהפך לסיוט. אבא שלי רב איתי כל הזמן — בגלל שנאנסתי. עד היום הוא רב איתי.

מאחורי דלתיים סגורות

העידה זונה, קורבן האונס הקבוצתי. שמה וזיהוייה נאסרו לפירסום, ומייד לאחר תום עדותה לוותה למעלית, והורדה למטה והחוצה מ„היכל־המישפט". עד היום ניכרים בהופעתה הסיוט שעבר עליה בזמן האונס.

„הסיוטים האמיתיים התחילו דווקא כשניסיתי לחזור לחיים נורמליים. הייתי רואה מולי גבר ברחוב — ותיכף ראיתי אותו מתקרב אלי באיום, חצי ערום, מפשיט אותי, קורע לי את הבגדים, וזורק אותי על הריצפה. ואז הייתי משתחררת מהמראה, ורואה לפני בן־אדם רגיל, נחמד, שלא נגע בי אפילו באצבע."

חנה יצחקי * נאנסה לפני שנתיים בידי שישה צעירים, שהתעללו בה במשך שעות ארוכות. מנגנון־הצדק של מדינת־ישראל לא התרגש במיוחד מהפשע המזעזע. פעולתם המוצלחת של בלשי המדור המרכזי, שהצליחו לשים ידם על האנסים בשעת ביצוע האונס, נשארה עקרה במשך שנתיים תמימות. רק בימים אלה הועמדו החשודים למשפט.

פחד, בושה, השפלה

לחנה, הצורך לחזור ולהתייצב בפני אלה שאנסו אותה, העלה מחדש את כל החוויות של אותו ליל־אימים.

לא כאילו חוויות אלה נשכחו. לא עבר אליה יום בלי סיוט, בלי פחד, בלי בושה, בלי השפלה.

מה קורה לבחורה שנפלה קורבן לאונס ברברי? מה קורה לחייה, לתקוותיה? כיצד מתייחסת אליה משפחתה, סביבתה? החברים, החברות? האם היא מסוגלת לחזור וליצור חיים נורמליים? האם מסוגל הפצע להגליד?

זהו סיפורה של חנה, קורבן אחד ממעשי־הפשע המזעזעים ביותר שאירעו בארץ:

אני היום בת 20. יש לי 13 אחים ואחיות. אני נולדתי בארץ, וההורים שלי באו מעיראק.

חוץ מהאח הגדול שלי, אנחנו ממשיכים לגור, 15 נפשות, בדירה הזאת של שניים וחצי חדרים. אני ואחות קטנה שלי, בת 15, ישנות במרפסת.

הייתי בת 15 כשהתאהבתי בבחור. הוא היה בן 18. הוא היה בשבילי הכל, ואני חשבתי שגם הוא אוהב אותי.

עד שיום אחד גיליתי שאני בהריון. זה היה כבר בחודש החמישי. הבחור ברח, ועד היום אינני יודעת איפה הוא.

העבירו אותי למוסד, ושם ילדתי את הילד. מסרתי אותו לויצ"ו לאימוץ. אחרי הלידה חזרתי הביתה, והתחלתי לעבוד במשק־בית. אבי עובד בתור סבל, ואת כל הכסף שהייתי מרוויחה הייתי נותנת לו.

המשכתי לצאת עם כל מיני בחורים, אבל לא נקשרתי ברצינות לאף אחד.

בתחילת חודש ספטמבר, לפני שנתיים, היכרתי חייל בשם יעקב. הייתי בדיסקוטק, וכשיצאתי הוא הציע לי טרמפ. במכונית

* השם בדוי.

וידוייה האישי של האם הצעירה
שנפלה קורבן לאונס קבוצתי

היה גם גיסו של יעקב וחבר שלהם.

יעקב קבע איתי פגישה בבית של גיסו. אבל כשהגעתי לפגישה, הוא לא היה שם. רק הגיס היה.

קצת אחרי שבאתי, הגיע לדירה בחור צעיר עם כלב, בשם משה. אני פוחדת נורא מכלבים. הבחור סחב אותי בכוח לחדר השני, הוריד לא את הבגדים, ובעל אותי. אחר כך בא עלי גם הגיס של יעקב.

התלבשתי ורציתי ללכת הביתה. אבל הבחור עם הכלב הזמין מונית, ולקח אותי לאבו־כביר. בכיתי, וביקשתי שהם יעזבו אותי, אבל הוא איים עלי.

על־יד אבו־כביר המונית עצרה, ובחור התקרב אלינו ונתן לי סטירה, בנוכ־חות בעל המונית, ודרש ממני לרדת. זה היה אריה טרגן. סירבתי, ואז טרגן ובחור בשם זכריה ועוד בחור נכנסו למונית ואמ־רו לנהג לנסוע לבית־החלוצות.

גם שם סירבתי לרדת, והבחור הזר הרביץ לי מכות וסחב אותי בכוח לחדר. שם הוא איים עלי שאשכב איתם, והם יתנו לי 50 ל״י.

לא הסכמתי, והם השכיבו אותי בכוח. זכריה איים עלי בטוריה ושלח אותי למק־לחת. הוא אמר שיהרוג אותי אם לא אכנס למקלחת. המים היו קרים ולא רציתי, אבל פחדתי ממנו והתקלחתי.

אחר כך באו אחד אחרי השני שישה בחורים. אחד ועוד אחד ועוד אחד. ארבעה מהם שכבו איתי. השניים האחרונים לא הספיקו, כי המשטרה הגיעה.*

אחרי שאחד מהם היה שוכב איתי, הם נתנו לי מגבת ואמרו לי להתנגב. אחד מהם אמר לי לקום לרקוד. הייתי ערומה לגמרי, והתנגדתי. הוא איים עלי בבקבוק.

הבחור נעלם

אחרי שהשוטרים הצילו אותי, לקחו אותי למשטרה ושם סיפרתי מה קרה לי. התביישתי בהתחלה לספר להם שיש לי ילד, ואמרתי שהייתי בתולה. רק אחר כך גיליתי את האמת.

מהרגע שהגיס של יעקב והבחור עם הכלב, משה, תפסו אותי, לא יכולתי להי־מלט. כל הזמן שמרו עלי. במונית אמרתי לנהג: „תעזור לי.״ אבל הוא פחד להת־ערב. הם איימו גם עליו. חשבתי לקפוץ מהמונית כשהיא נסעה, אבל פחדתי.

עברו עלי חודשים בלי שהיה לי לילה שקט אחד. כל לילה, במיטה שלי במרפסת, הייתי חולמת שאונסים אותי. הייתי קמה בבוקר עייפה כאילו לא ישנתי בכלל. לא הצלחתי לשכוח.

אחרי כמה חודשים, עבר לי ההלם הרא־שון. התחלתי לצאת מהבית, ללכת לעבוד, לפגוש אנשים.

הבחור הראשון שהיכרתי, אחרי האונס, היה מאוד נחמד. נפגשנו כמה פעמים. יום אחד שאלתי אותו אם הוא שמע על הב־חורה היא שאנסו אותה באבו־כביר. הוא אמר לי שכן. גיליתי לו שזאת אני. אז הוא אמר שהוא רוצה לקחת אותי תיכף הביתה, שלא רוצה לראות אותי יותר. הוא הביא אותי הביתה, ונעלם. מאז לא ראיתי אותו יותר.

אני חושבת שזה פגע בי אולי לא פחות מהאונס. למה הוא התנהג ככה? האם הוא חשב שאני אשמה, אם אנסו אותי?

פחד וחשדנות לכל גבר

מאז, לא גיליתי לאף אחד מהבחורים שיצאתי איתם מה קרה לי. הייתי נפ־גשת איתם רחוק מהבית, שאף אחד מה־שכנים לא יספר להם.

לפני כחודשיים הכרתי בחור שהציג את עצמו בתור סטודנט. התחלנו לצאת, וגיליתי שאני מתייחסת אליו ברצינות. גם הוא. הוא לקח אותי לפגוש את הוריו. גיליתי לו שהיה לי ילד, והוא בכל זאת לא עזב אותי.

אבל דווקא אני נהייתי חשדנית. בכלל מאז האונס התחלתי להתייחס בפחד ובי־חשדנות לכל גבר. הלכתי לאוניברסיטה ושאלתי על החבר שלי. אמרו לי שאין להם סטודנט בשם כזה.

שאלתי את החבר שלי מה זה, והוא סיפר לי שהוא התחיל ללמוד, אבל הפסיק, ורצה לעשות עלי רושם יותר טוב.

שתקתי, והמשכתי להיפגש איתו. דווקא הבנתי אותו. אני רוצה להתחתן, ואם הוא יסכים, אני אתחתן איתו.

אבל כמובן שאני לא אגלה לו על האו־נס. בשום אופן. אני לא יכולה לספר לו שארבע הבחורים שכבו איתי, זה אחרי זה, באותו לילה — אחרי ששניים אחרים שכבו איתי קצת קודם.

דווקא עכשיו הגיע התאריך של ה־משפט של הפושעים האלה. אחרי שכבר נרגעתי קצת ממה שקרה לי, חוזר הכל כמו מחדש. כל־כך רעדתי מהתרגשות, כשהייתי צריכה למסור את העדות שלי. בקושי דיברתי.

בבית־המשפט, הפושעים האלה צחקו ממני. כשהשופט שאל אותי פרטים על מה שקרה, הם צחקו, האנסים האלה.

אחד מהם הציע לי לחזור בי מהעדות שלי. חברה אחת שלהם שאלה אותי מדוע אני לא מוותרת להם. „הבתולים שלך יחזרו אם לא תסלחי להם?״ היא שאלה אותי. אמרתי לה: „את מוכנה שיעשו לך מה שהם עשו לי?״ היא שתקה.

במשך השנתיים שעברו מאז האונס אף אחד לא עזר לי. לא לישכת הסעד, ולא אף אחד אחר. בכל המדינה, אין מישהו שצריך לעזור לבחורה שאנסו אותה? למה? אין אף אחד שיודע מה עובר על בחורה כזאת, אחר כך? אין אף אחד שאיכפת לו?

עד כאן, סיפורה של חנה.

בהתחשב במהלך הפרשה, ניתן אכן להתרשם שאין אף אחד שאיכפת לו. שי־

* רס״ל יצחק דנה והשוטרים ברכה ופי־טר, אנשי המדור המרכזי, חלפו בכביש בסיור שיגרתי, כאשר האור שבקע ממר־תף בית־החלוצות הנטוש העלה את חשדם. הם עצרו את ששת הנאשמים שנמצאו בסמוך, ונכנסו לחדר המואר. שם, על ספה אדומה, ישבה חנה, ערומה בחלק גופה התחתון ולבושה חולצת טריקו בלבד, ובכ־תה בהיסטריה. היא גילתה לשוטרים ש־אנסו אותה. השוטרים הכניסו את הצעירים שעצרו, וחנה הצביעה על הארבעה שאנסו אותה ועל השניים שהמתינו לתורם.

על ספסל החשודים תמונה זו צולמה לפני שנתיים, כאשר החשודים באונס הקבוצתי הובאו בפני השופט להארכת מעצרם. מימין לשמאל: אריה טרגן ושלמה קוריאל, שנגדם הוגש לאחר־מכן כתב־אישום. לשמאלם משה כהן ומרדכי יקוביאן, שנגדם לא הוגש כל כתב־אישום.

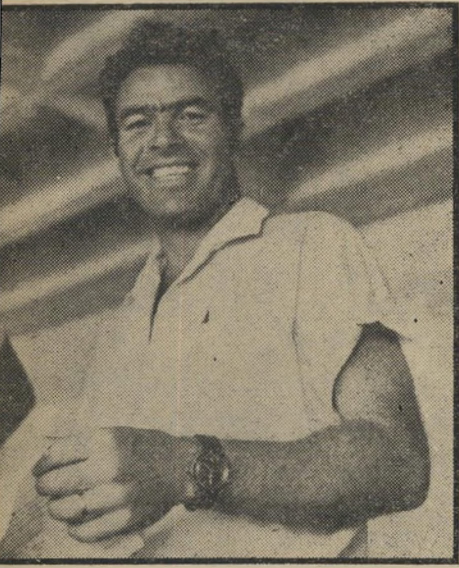

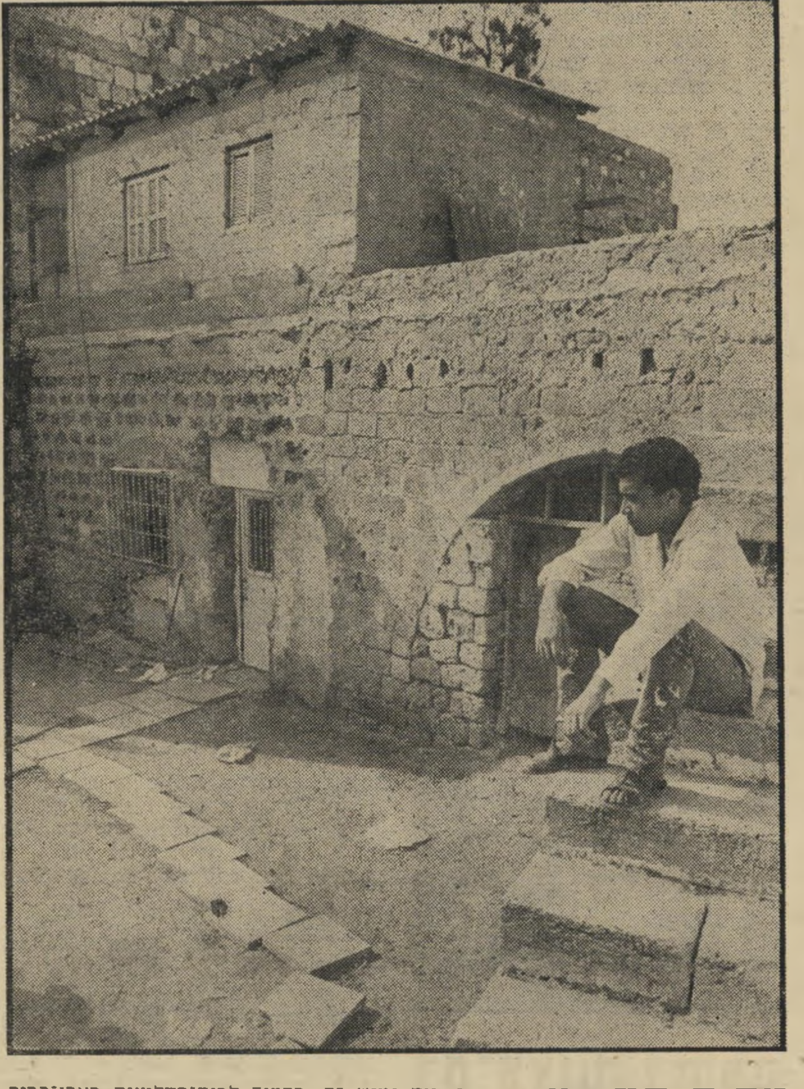

מקום הפשע במרתף בית נטוש זה, בסמוך לבית־החלוצות באבו־כביר, נאנסה חנה במשך השעות המאוחרות של הלילה. היה זה מקום חביב על אנסי הסביבה, וילדי השכונה יודעים לספר כי לא פעם שמעו שם צעקות.

הבלש רב־שוטר מאיר ברכת, מהמדור המרכזי של מישטרת ת״א, מחוליית מגלי האונס.

רותי הסעד והרפואה של מדינת־ישראל לא גילו עדיין את הצורך לעזור לצעירה קורבן־אונס בתקופה הנוראה שלאחר ה־מקרה. לצעירה מבית עשיר דואגים הו־ריה: אופפים אותה באהבה והבנה, בטי־פול פסיכיאטרי יעיל. לצעירה כחנה — אין מי שיעזור.

משפחתה איננה מבינה איך לנהוג, מסוכסכת איתה בגלל האונס. כסף לטי־פול פסיכיאטרי אין לה. כאילו לא די היה לה בהתעללות עצמה — עליה להיוותר בתקופה שלאחריה, בודדה לנפשה, מוכת סיוטים ופחדים.

הגוף היחיד במדינה שגילה עניין כל־שהו בפרשה — לא הוסיף לה גם הוא נחת: בעוד האנסים מסתובבים חופשי, נאלצה חנה לחזור ולחיות את חוויות־האימים באין־סוף עדויות ובדיקות ושא־לות. פרקליטות־מחוז תל־אביב פעלה ב־ניחותה, הגישה את כתב־האישום נגד ששת הצעירים שמונה חודשים ארוכים אחרי ביצוע הפשע. המשפט עצמו החל למעלה משנה לאחר מכן.

מבלי להתחשב במצבה הנפשי של קור־בן־אונס ולחסל את כל הפרשה בזריזות — מחייבים הליכי־הצדק את הקורבן לחזור ולחיות את האימה מחדש, במקום לאפשר לה להירגע, לשכוח.

היא גדלה בעכו - נישאה בעמאן -
השתקעה בשכם - ועכשיו היא מרגיזה
את קציני הביטחון של ישראל וירדן

הנמרה משכם

מאת

מרסל זוהר

העיר בערה. אלפי הפליטים — זקנים, נשים וילדים — התאספו ב־שדות שמסביב לה. בלילה ישנו תחת כיפת השמיים, ביום ניצלו בשמש הקייץ הלוהטת. הפצועים לא זכו לטיפול רפואי.

בעיר עצמה ניראו רק המנצחים ברחו־בות. צנחנים ישראלים ברגל, בג׳יפים, ב־רכב משוריין.

היו אלה שעותיה הראשונות של שכם לאחר כיבושה בידי צה״ל במילחמת ששת־הימים. השריפות שפרצו במהלך הקרב על העיר לא כובו עדיין. חיילים עסקו במתיחת גידרי־תייל, בהשלטת הסדר שאחרי המילחמה. מנגנון המימשל הצבאי, שבא בעיקבות הלוחמים, היה בתחילת התארגנותו. תושבי העיר הסתגרו בבתי־הם, דלתותיהם נעולות ותריסיהם מוגפים.

לתוך הרחובות המסוכנים הללו, השו־ממים מאזרחים ומלאים חיילי אוייב טרו־דים, יצאה אשה צעירה, אם לתינוק בן שנה. ז׳אן ד׳ארק של שכם יצאה לפעולה.

בזכות זכר האב

לריימונד טאוויל היתה כבר מסורת ארוכה של פעילות ציבורית. מסורת אותה ירשה מאמה. עתה, כאשר יצאה מביתה המוגן לתוך העיר הבוערת, יצאה במטרה להמשיך במסורת זו.

בשדות שמאחורי הווילה המפוארת שלה התאספו אלפי פליטים שהגיעו מקלקילייה, העיירה שהציקה כה רבות לישראלים, ב־משך שנים, ושנמחתה מתחת פני השמיים. הפליטים היו רעבים וצמאים וחסרי־גג. ביניהם היו גם חיילים ירדניים פצועים.

ריימונד יצאה לחפש את מנהל המחסן של מחלקת־הסעד העירונית, כדי לספק מזון לפליטים.

האיש לא היה, וריימונד המשיכה בדר־כה, בלוויית ידידיה, לעבר מטה כוחות צה״ל בשכם.

ריימונד וחברתה נתקבלו על־ידי שני קצינים ישראליים. „אמרנו שאנחנו מת־נדבות,” נזכרת ריימונד. „אחד הקצינים ענה לנו שאסורה עלינו כל פעילות. ‚איננו יודעים עדיין דבר על העיר,’ הס־ביר לי. ‚תחכו עד שנשליט סדר בעיר.’

„התווכחתי. שם בשדה שכבו ילדים וזקנים רעבים, על האדמה. קצין אחר שאל אותי מאיפה אני יודעת עברית כל־כך טוב. איפה נולדתי.

„אמרתי לו, בעכו. הוא שאל אם הכר־תי משפחה מסויימת. ‚זה אבא שלי,’ עני־תי לו.

„ ‚עולם קטן,’ הוא אמר לי. ‚אבא שלך ואבא שלי היו חברים, לפני 1948. אני עומד לרשותך. לזיכרו של אביך המנוח. תקבלי רשיון לפעול למען בני־עמך.’ ”

מלכת היופי העליבה חייל

בפעילותה למען עמה, הפכה ז׳אן ד׳ארק משכם לצנינים בעיניו של ה־מימשל בשתי גדות הירדן. המימשל ה־צבאי ביו״ש עשוי כל יום לגרשה לירדן. שם היא צפוייה להיות מגורשת הלאה — אם לא גרוע מכך.

יש לה עיניים ירוקות בורקות, ולשון חריפה. כיום היא בת 34, אם לחמישה ילדים — בגילים 14 עד שמונה. כשהיתה בת 14, נבחרה כמלכת־היופי של עכו — לצידה של מלכת־היופי היהודייה של ה־עיר. כיום, היא פעילה בייצוג מסוג אחר.

כאשר פונתה משפחה שכמית מביתה, לקראת סתימת הבית בידי המימשל, אירגנה ריימונד קבוצת פעילות, הקימה תוך זמן קצר אוהל מול מישרדי מטה המימשל בעיר, העבירה לשם את המפונים וחפצי־הם. אנשי המימשל מיהרו לסלק את האוהל ושוכניו, אך הפגנתה של ריימונד לא נש־כחה.

כאשר ביקשה משלחת נשים בראשותה להגיש למושל הצבאי בקשה להימנע מפי־צוץ בתיהם של כמה תושבים — סירב זה

מפגינה בירושלים

ריימונד בהפגנה לשיחרור עצירי ש״ח, ש־הובאו לדין בהפגינם נגד הריסוס בעקרבה.

בת־מצווה בחיפה

ריימונד בטקס חגיגת בת־המצווה שלה, שנערך בחיפה לפני למעלה מ־22 שנה.

אמא והיהודים קריסמס, אמה של ריי־מונד, כמתנדבת לצוות־רפואי לאחר קרבות מילחמת־השיחרור, בחברת יהודים.

עם הנזירות ריימונד (הילדה מסומנת בחץ) בבית־הספר הצרפתי. בין חב־רותיה בבית־הספר הצרפתי היו גם תלמידות יהודיות.

עם היהודיות ריימונד (עומדת אמצעית) עם חברו־תיה **בסנט־ג׳וזף.** רבות מהתלמידות היו יהודיות.

דונם קרקעות ברחבי הגליל.

לאחר מילחמת השיחרור עזב אביה את הארץ, אך חזר לאחר מיספר חודשים.

עד 1957, המשיכה ריימונד לגור בעכו, סיימה את פנימיית סנט־ג׳וזף הנודעת, הספיקה להכיר גם את ירושלים, חיפה ונצרת. ב־1957, נשלחה לביקור למשפחתה בירדן.

בירדן לקחו ממנו את תעודת־הזהות הישראלית. „אך אני חושבת שזה היה רק דבר פורמלי. עד היום אומרים לי שאני מרשה לעצמי לעשות מה שאני עושה בשכם, רק בגלל שנולדתי וגדלתי בישראל.״

אני זוכרת את ההשפלה

זמן קצר **לאחר** הגיעה לרבת־עמון פגשה שם ריימונד בת ה־17 את דאוד ג׳אברן טאוויל, מנהל הבנק העו־תומאני באירביד. הרומן הסתיים בני־שואים, וריימונד עברה אירבידה.

לא להרבה. „לא היתה שם אווירה פלסטינאית,״ מספרת ריימונד. „העיר לא מצאה־חן בעיני.״ הצעירה הישראלית, ש־רגש הלאומיות שלה היה מפותח כבר אז, שיכנעה את בעלה לעבור לשכם.

כך, במו ידיה, גרמה לכך שתיפול שנית לידי שלטון של מימשל צבאי. בשכם נולדו חמשת ילדיהם של בני הזוג, וב־שכם מצאה אותם מילחמת ששת־הימים.

„המימשל הצבאי אחרי מלחמת ששת־הימים לא היה חדש בשבילי,״ נזכרת ריימונד. „זכרתי יפה את המימשל הצ־באי בעכו, אחרי מילחמת־השיחרור. זכר־תי יפה את ההשפלה של העמידה בתור כדי לקבל רישיון לנסוע לפנימייה שלי בנצרת, או לנסוע לביקור אצל אמי בעכו.

„זכרתי יפה גם את פחד־המוות של ה־

(המשך בעמוד 28)

חתונה בעמאן ב־1957, כשהיא בת 17, עברה ריימונד את שער־מנדלבאום כדי לבקר קרובי־משפחה ברבת־עמון. שם הכירה בנקאי בשם דאוד ג׳בראן טאוויל, נישאה לו לאחר זמן קצר.

משפחה בשכם ריימונד בחברת חמשת ילדיה — דיאנה (14), גבי (13), לילה (12), סוהא (10) וחלא (8) — במרפסת הווילה המשפחתית הנמצאת בשכם. רבים משכניה של ריימונד הם אינטלקטואלים.

ליילה חאלד הסוג האחר: ריימונד קוראת בספר על ליילה חאלד. בעיני מרבית הפלסטינאים נחשבת ליילה לפטריוטית. ריי־מונד נחשבת אף היא לפטריוטית בעיני בני עירה. למרות זאת, בחרה בדרך אחרת.

לקבלן. הזקיף בשער סירב אף לענות לה. ריימונד אירגנה שביתת־שבת, עד שהו־פיע קצין.

„איך אתם מעמידים בשער חמור שלא יודע לדבר?״ התעניינה ריימונד, והואשמה בהעלבת חייל צה״ל.

מרגיזה על ימין ועל שמאל

מאחורי **כל** שביתה של נשות שכם אפשר למצוא את ריימונד טאוויל. למעשה, בראש כל שביתה. כשעיתונאים זרים רוצים לדעת מה קורה ביו״ש, הם מגיעים לביתה של ריימונד. אין פלא, ש־היא מרגיזה את המימשל.

לא רק אותו. היא מרגיזה גם את גברי עירה — שאומץ־ליבה פוגע בהם. היא מרגיזה את מימשלו של חוסיין — בתבי־עתה למדינה פלסטינאית עצמאית. היא מרגיזה את אירגוני־החבלה — במגעיה עם שילטונות־ישראל.

האשה המרגיזה הזו נולדה בעכו למש־פחה עתירת־הון. אביה, חביב הוואה, היה סוחר נודע, שימש כאחד הספקים העיק־ריים של הצבא הבריטי בארץ. בין נכסיו ניתן היה למנות חברת ספנות וכ־40 אלף

במדינה

(המשך מעמוד 19)
בניגוד לרצונת לגן.

גם ההמשך, לדבריה, היה בניגוד לרצו־נה. לאחר שהתנגדה לנסיונותיו להתעלס עימה, הפשיט אותה רונן בכוח. כאשר הרימה קול שבר, העיף לה סטירה כזאת, שעד היום היא שומעת את הצילצול. אחר בעל אותה.

זינוק ברמזור. לאחר שהירפה ממנה, ניקתה הצעירה עצמה בפיסת נייר־טואלט שהיתה עימה, התלבשה, ויצאה בחברת הגבר אל הרחוב. שם נכנסו למונית. לדב־ריה, המשיך רונן להתעלס עימה גם במו־נית, וכשהתנגדה, היכה אותה שוב.

היא ניצלה רמזור אדום כדי לזנק מה־מונית ולהגיע לתחנת המשטרה הקרובה.

בארבע לפנות בוקר חזרה, בלוויית שוטר, לספסל עמוס הזכרונות המרים. ה־שוטר החרים את נייר־הטואלט שהיה מונח על הריצפה. מאוחר יותר נתגלו עליו סימני־זרע.

הכחשה. רונן, שאותר חיש־מהר, הכ־חיש את האשמה. הוא הודה בבילוי המ־שותף, גילה שהוציא על הנערה 500 ל״י באותו יום בלבד. הוא הסכים גם כי החטיף לה סטירה קלה בגן־העצמאות, בגלל ריב ידידותי שפרץ ביניהם. אולם, טען בתקי־פות, שלא רק שלא אנס אותה — אלא אפילו לא קיים איתה יחסי־מין מרצונה.

הסביר רונן: „אני נרקומן. לוקח אופ־יום. שלוש שעות לא מספיקות לי לגמור. היינו שם בגן עשרים דקות. איך יכולתי לשכב איתה?״

השופטת הדסה בן־עיתו, שבפניה הת־גונן רונן נגד ההאשמה החמורה נגדו, המתינה לשמוע את דעתו של העד הבא — רופא־מומחה שיעיד אם אכן יכול האופ־יום לשמש כמגן לבתולות חסרות־ישע, לפחות בעשרים הדקות הראשונות.

בינתיים, קבעה השופטת שהמתוסף ייש־אר במעצר עד גמר משפטו.

מנגנון

על קוצו של מטר

בגלל מטר מרובע אחד — נידונה ילדה בת 4 לפיגור

„נטשתי את הגיהנום ובאתי ליש־ראל רק כדי לשמור על צלם־אנוש. ודווקא בישראל — גורמים לבתי שלי לאבד את צלם־אנוש.״

ניסן גבריאל הגיע ארצה — שלא כדוגמת עולים מארצות אחרות, המביאים עימם מיטען אישי, חסכונות, זכויות לדיור והט־בות אחרות, המובטחות להם עוד באר־צות המוצא.

הוא עסק לפרנסתו בעבודות יזומות, עובד כיום כפועל־בניין בסולל־בונה.

ליקויים חמורים. לפני ארבע שנים התחתן. „על סמך זה קיבלתי מהסוכנות דירה של 40 מ״ר, בשכונת קטמון ט׳ בירושלים.

„כל זמן שהיינו בלי ילדים, הדירה הי־תה בסדר. אבל אחרי שיש לנו שלושה ילדים — איך אפשר לחיות חמש נפשות ב־40 מטר?״

ולא סתם חמש נפשות: „שניים מתוך שלושת ילדי סובלים מליקויים חמורים.״

קובע הדו״ח הרפואי: „רונית, הבת ה־בכורה, בת הארבע, סובלת מהפרעות ב־מערכת־העצבים של עיניה, הדורשות טי־פול מיוחד. חיוני שלילדה יהיו בבית תנאים שיאפשרו לה לנוע בחופשיות ובי־ביטחון. היא זקוקה לתנאים אלה מבחי־נה בריאותית. מאחר שתנאי־הדיור הנו־כחיים אינם הולמים את מצבה, הם גור־מים לה נזק פיסי ונפשי המחמיר מיום ליום.״

מחלת עצבים. הבן הקטן, קובי, בן השנה, פוזל, ועדיין לא למד לדבר או ללכת, מסוגל רק לשבת. „בגלל מצוקות אלה,״ מספר ניסן, „גם מחלת העצבים של אשתי יפה, מתגברת, נוכח הצפיפות ולמראה סיבלם של הילדים.״ מעיד דו״ח רופא־המישפחה מקופת־חולים: „אני ממ־ליץ להחליף את הדירה של יפה גבריאל לדירה גדולה יותר, כיוון שהיא סובלת מעצבים רופפים, כאבי־בטן והפרעות ב־ראש.״

קובל ניסן: „פנינו לפרזות, חברת־השי־כון הממשלתית הפועלת בירושלים. שנ־תיים נענינו בלך־ושוב. לבסוף קיבלנו תשובה שלילית. הנימוק: מחסור בדירות.״

(המשך בעמוד 28)

מליונים

(המשך מעמוד 19)

בפאריס, ואחר שימש בתפקידים שונים במערב־אפרקיה.

ב־1961 התמנה כחשב כללי באוצר, שי־מש בתפקיד עד שהתמנה מנהל הצינור בראשית 1968. בתקופת כהונתו במערב־אפריקה התיידד עם מיכאל צור, שהקים אז חברה לסחר עם מערב־אפריקה. ב־תקופתו של דובלה כחשב כללי, היה צור מנכ״ל משרד המסחר והתעשייה. באותה תקופה, הקים אפרים אילין את תעשיות־הרכב שלו, נהנה מתמיכה בלתי־פוסקת, ובלתי־מובנת, מצד צור ובן־דרור.

באותה תקופה, הקים אילין גלריה ביפו, הגלריה לאמנות חדשה. כשותף בגלריה, לקח אילין את אמו של דב בן־דרור. שנים לאחר מכן מתח מבקר־המדינה בי־קורת חריפה ביותר על המחירים המופר־זים ששילמה הממשלה תמורת רכישת מפעל אילין באשקלון. לדעת המבקר, היה המחיר מופרז בשישה מיליון לירות.

מבקר־המדינה לא פירסם את הסיבות למחיר המופרז, ששולם מכספי משלם־המיסים.

וילה בחצי חינם

בשנות המיתון בנה לעצמו בן־דרור וילה בירושלים. את הווילה בנתה עבורו חברת סולל־בונה, שאינה מתמחה בהקמת וילות לאנשים פרטיים. אולם נראה כי למנכ״ל סולל־בונה, צבי רכטר, היו סיבות טובות לבנות את הווילה ל־חשב הכללי של האוצר — ובמחיר נוח במיוחד.

החשב הכללי הוא הקובע את קצב שיח־רור התשלומים לקבלנים. לדוגמה: אותה עת היה סולל־בונה מסובך, לאחר שבנה את מידרשיית בן־גוריון בשדה־בוקר על־סמך הבטחת סם רוטנברג מארח״ב לתרום 2.5 מיליון לירות.

אלא שבינתיים חל פילוג רפ״י, ורוט־ברג, שהיה מנאמני ספיר, חזר בו מהבי־טחתו.

סולל־בונה נותר תקוע, וצבי רכטר בי־לה אז ימים כלילות אצל דב בן־דרור בעניין זה. לבסוף, הסכים החשב הכללי לתת לסולל־בונה את הסכום הדרוש.

היום גר בן־דרור בווילה אחרת, ברמת־השרון. כאשר התמנה כמנהל חברת ה־צינור, קבע לעצמו — עוד בשנת 1968 — משכורת חודשית של 7,500 לירות. סכום זה נראה גבוה אפילו כיום, אולם דובלה היה רגיל להכנסות כאלה עוד בימים ש־משכורתו הרישמית באוצר היתה פחות מאלפיים לירות ברוטו לחודש.

ההפסדים צומצמו

אז דאג בן־דרור להשלים את משכורתו בייעוץ למוסדות שונים — שהיו תלו־יים בו בחלקם.

בן־דרור וצור שימשו אותו זמן חברי ועדה מייעצת מיוחדת של בנק ברקליס בישראל, והבנק שילם לכל אחד מהם 12 אלף לירות לשנה דמי־ייעוץ.

היה זה ייעוץ מיותר: ברקליס נאלץ לחסל את עסקיו בישראל, לאחר הפסדים של עשרות מיליונים בעסקים כושלים.

אולם התשלום ליועצים השתלם ל־אנגלים: ממשלת ישראל הסדירה את מכירת הבנק לקבוצת דיסקונט בצורה כזאת, שהפסדי האנגלים צומצמו למיני־מום.

היום מנהל בן־דרור עסקים בהיקף של מאות מיליוני דולרים. הוא לא זקוק ל־שותפות בגלריות, ולא להנחות מסולל־בונה. הגיבוי שלו אינו ניתן לפיצוח, והוא יכול להרשות לעצמו בשלווה להגדיל את מחיר כישלונותיו לחצי מיליארד ל״י.

לא הוא ישלם את הנזק. את המחיר ישלמו עשרת אלפים זוגות צעירים או מיעוטי־יכולת — שבסכום זה ניתן היה לבנות לכל אחד מהם דירה מרווחת.

ספורט טוטו

12 × 1 × 2

2 זוכים מתחלקים השבוע ב־100 אלף ל״י

* * *

מינימום פרס ראשון 100 אלף ל״י

* * *

מינימום לכל פרסים 200 אלף ל״י

עשה לך מנהג קבוע - מלא טוטו כל שבוע!

אנשים

ספני „ספינת השלום" השתכרו באשדוד

ואייבי כמעט טבע בלב־ים

■ שדרן השלום **אייבי נתן** כמעט טבע השבוע — מבלי שאיש יידע את מקום טביעתו. הדבר היה בעת ש־אייבי שלח את ספינת השלום לצורך תיקונים לנמל־אשדוד למספר שעות. באמן לנידרו לא לרדת לחוף עד בוא השלום, ירד אייבי לסירה שנקשרה למצוף, ממנו הוטל עוגן לקרקעית־הים. הסירה טולטלה קשות על־ידי הגלים, ו־לקראת הלילה החל הים סוער, הגלים הגבוהים התנפצו אל הסירה והחלו למלא אותה מים. אייבי החל שואב את המים, וכשאפסו כוחותיו החל יורה רקטות. אבל הרקטות לא נראו מהחוף, ואיש לא בא לעזרתו. לבסוף נואש אייבי, נכנס לתא הקטן שבסירה, הסתגר בתוכו והמתין לקיצו. הוא ניצל בשלוש לפנות בוקר, כאשר ספינת השלום חזרה ואנשי ציוותו העלו אותו כל עוד נפשו בו אל הסיפון. הסתבר אז כי התיקון בחוף אשדוד נמשך אומנם רק שלוש שעות, אבל אנשי הצוות ניצלו את העגינה בחוף והשתכרו, וחלפו שעות רבות עד שהתפכחו ו־יכלו להשיט את הספינה חזרה לים — עובדה שכמעט עלתה בחייו של אייבי.

■ שר־האוצר **פינחס ספיר** שחזר מחו"ל ביום ה־בחירות להסתדרות נסע מייד למטה מיפלגת העבודה ברחוב הירקון בתל־אביב, נכנס ל־חדר והתיישב על כיסא בראש השולחן, מחה את זיעתו וביקש: „אוכל!" הוגשה לו שתייה קלה והוא נישאל אם הוא רוצה בייגלה. השיב ספיר: „בייגלך יש לי באוצר. תביאו נקניק!" הנקניק הובא והשר החל לאכול תוך כדי קבלת דו"ח מאנשי המערך תוך ש־הוא משווה את הנתונים עם הרשום בפינקסו השחור. במקביל, ניהל ארבע שיחות טלפון עם ארבעת ראשי מוסדות, להם הודיע כי הסדיר להם תרומות ממיליונרים יהודים באירופה. כעבור מיספר דקות קם, הציץ שוב בפינקסו, ואמר: „אז זהו זה. אנחנו נרד בשלושה אחוזים." ועזב את החדר באותה רוח סערת שבה נכנס.

אנדריי זאכארוב (משמאל) המדען האטומי הסובייטי, הנחשב למלך **פצצת המימן**, הפך לראש האופוזיציה הליברלית בברית־המועצות, כינס מסיבת־עיתונאים בחדר־המיטות שבדירתו בת שלושת החדרים, הציג בפני העיתונאים את בתו טטיאנה בת ה־23 שגורשה מהאוניברסיטה בגלל דיעותיו של אביה, ואת בנו אלכסנדר בן ה־17 שהשילטונות הסובייטיים אינם מאפשרים לו להמשיך בלימודיו התיכוניים. זאכארוב הודיע כי הוא מתחרט על זה שתרם לפני שנתיים לצלב האדום הסובייטי את כל חסכונותיו, חצי מיליון לירות.

■ אשתו של שר־התחבורה־והתיקשורת **שמעון פרס, סוניה פרס**, גילתה כישרון חדש של בעלה. היה זה כאשר השר השתתף במסיבה שערכו עובדי התיפעול בנמל־אשדוד לפני הבחירות להסתדרות למזכ"ל ההסתדרות **יצחק בן־אהרון**. ברקע נוגנה מוסיקה יוונית. אחת ממשתתפות המסיבה הזמינה את בן־אהרון לרקוד. המזכ"ל סירב. אבל אחרי שזכה לנשיקה בקרחתו מהמזמינה, קם ורקד איתה. אחר ניגשה הבחורה לפרס ו־הזמינה גם אותו לרקוד. השר גילה בקיאות בריקוד. אז אמרה סוניה פרס: „למרות עשרות שנות נישואים, לא ידעתי על כישרונו זה של שמעון."

■ הבחירות המתקרבות לעיריית תל־אביב, לא מנעו מעורך־הדין **חיים משגב**, מראשי רשימת חץ („חזית צעירים למען תל־אביב") מלהזמין את מתחריו, **שלמה** („צ'יץ'") **להט** ו**יהושע רבינוביץ**, לתערוכת ציורים שהוא עורך בביתו לצייר **שאול** („שילו") **לוי** מכפר־שלם. צ'יץ' כבר הודיע כי יבוא.

■ אי־הבנה שגרמה לאי־נעימות אירעה לשר־החוץ השווייצי **פייר גראבר** בעת ארוחת־הערב שנערכה לכבודו במלון המלך דויד בירושלים. **אינגריד בורנהיימר**, אשתו של מנהל המלון, עלתה מספר פעמים במשך הארוחה לחדרה, חזרה משם כל פעם בבגד שונה. באחת החזרות שלה, פנה השר השווייצי, ש־חשב בטעות כי אינגריד היא דוגמנית המציגה בפניו, לבעלה, ואמר: „תגיד לה שאת הבגד הזה אני קונה לאשתי."

■ כאשר ניכנס מזכ"ל מיפלגת העבודה וחבר קיבוץ חצרים **אהרון ידלין** לאכול בשבת האחרונה בחדר־האוכל של קיבוצו, כמעט שלא הצליח להכניס לפיו דבר. הסיבה: עשרות מחברי המשק באו כדי לנחמו על ירידת המערך בבחירות להסתדרות, וידלין טרח לשכנע כל אחד מהם שהשד אינו נורא כל־כך.

■ בין הראשונים שבאו לברך את אלוף (מיל.) **אברהם יפה** על הכללתו ברשימת המועמדים הבטוחים של הליכוד לכנסת, היו גם האלופים **אהרון יריב** ו**יצחק רבין**, הרצים לבחירות במיסגרת המערך. אלא שהם עדיין לא יודעים באיזה מקום יוצבו ברשימת המועמדים ומה סיכוייהם. אמרו רבין ויריב ליפה: „אתה כבר בטוח בכנסת — אבל אנחנו עוד לא בטוחים אם ניפגש איתך שם..."

■ פחות מאושר מהצטרפותו של יפה לליכוד היה המשורר **חיים חפר**, שהתייחס לעובדה שיפה היה בצעירותו מאנשי השומר־הצעיר. אמר חפר: „הדבר היחיד ש־נשאר ליפה מהשומר־הצעיר זה קשר המוט!"

■ בין האורחים בטקס בחירת מלכת ים־סוף ו־מלכת־שבא שנערך במלון מלכת־שבא באילת, נכח גם **מרדכי** („מנטש") **צרפתי**, המרבה לשמש כסנדק באירועים שונים. המנחה באותו ערב, **גדי יגיל**, נתן חיקוי של **מרלון ברנדו** בתפקיד הסנדק, ואמר, בקולו של ברנדו: „עכשיו אני הולך להיפגש עם מנטש."

פסוקי השבוע

- **ח"כ אלימלך רימלט** ליוחנן באדר ושמואל תמיר: „אתם צריכים להתרגל אחד לשני."
- **אריק שרון** על המגעים שקדמו להקמת הליכוד הימני: „בחיי לא עבדתי קשה כל־כך, ובוודאי שלא עם ערבים — כפי שאני עובד עם יהודים."
- **שר־העבודה יוסף אלמוגי**: „הליכוד הימני לא יהיה על בסיס אידאולוגי, אלא על בסיס כיסאולוגי."

רחל גלפרב ידידתו הדוגמנית של השחקן יהודה ברקן, מנסה לרכב על פרדי, כלבו הדני־ענק של מועמד רשימת **החיים הטובים** בבחירות לעיריית תל־אביב, מרקו תורג'מן (משמאל). השלושה נפגשו בפתיחה החגיגית של חנות למתנות שנפתחה השבוע **בלונדון מיניסטור** בתל־אביב.

■ המתנה המקורית ביותר בחתונתה של **אילנה שיפמן**, בתו של דובר אג"ד **מרדכי שיפמן**, שנערכה ב־שבוע שעבר (העולם הזה 1880), היתה של הפירסומאי **דויד בן־קיקי**. חתופה נערכה בשבע בערב. בשמונה הגיש בן־קיקי לכלה אלבום תמונות, ביקש ממנה לפתוח אותו. הכלה הנדהמת גילתה באלבום סידרת תמונות מהחופה — שנערכה שעה בלבד קודם לכן. התברר כי הפירסומאי הזריז הכין בעוד מועד צלם וסטודיו.

- **העיתונאי שלום רוזנפלד**: „אירוניה של הגורל רצתה שמי שגילו בשעתם אחווה עמוקה במלחמה במנדט, הפגינו עתה משטמה הדדית במלחמה על כל מנדט..."
- **בעל הטור עמוס קינן**: „כשם שאי־אפשר להוציא מים מן הסלע, אי־אפשר להוציא סוציאליזם מהדולר."
- **הפירסומאי אורי סלע** על ניתוק היחסים הדיפלומטיים עם קובה: „פידל קאסטרו תית באותו זמן במצב־רוח של איפידלטי."

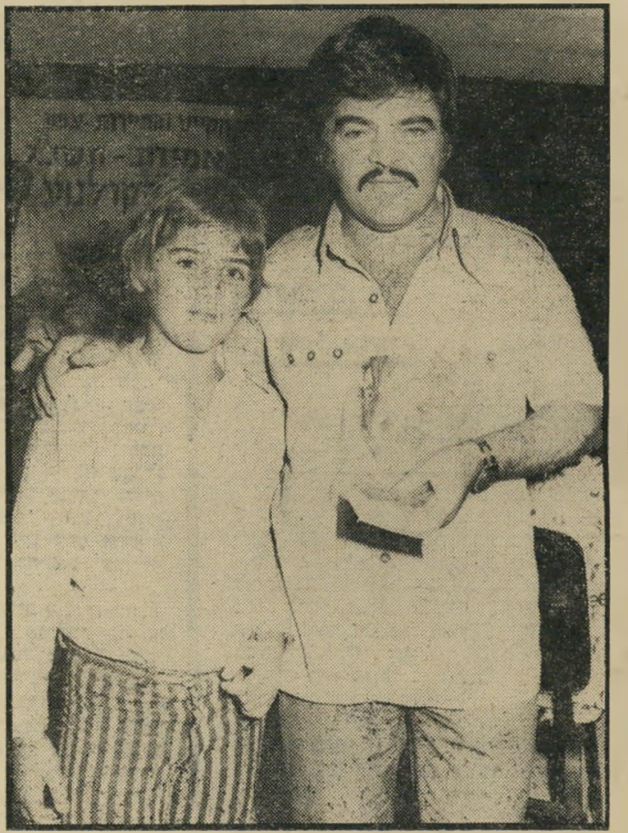

ניסן בר־יותם בנו בן ה־12 של השחקן ראובן (**סלומוניקו**) בר־יותם, עומד להצטרף אל אביו במיקצועו, לסייע לו בהופעותיו על הבד. ניסן, הנראה בתמונה ליד אביו בטקס חלוקת פירסי **הצפוסקר** שנערך לפני שבוע בצפת — בו זכה בר־יותם בפרס השחקן המצטיין על מישחקו בסרט **סלמוניקו** — עומד להופיע לצידו של אביו בסירטו הבא, בו יגלם האב זקן בשנות השישים שלו, וניסן יהיה, כנראה, אחד מנכדיו.

(המשך מעמוד 25)
מילחמה. איך אלפים נמלטו מעכו לביירות, במילחמת 1948. איך הכל נשכח — מלבד הרצון לשמור על החיים היקרים.

„אז, בתוך פחד־המוות מפני המילחמה, לא חשבו הפליטים שברחו על העתיד. הם לא ידעו שלא ירשו להם לחזור — ושהם יישארו ללא בית.”

טרגדיה נוספת

ואז, ב־1967, חזרה הטרגדיה ופקדה את ריימונד ועמה. „כזה גורלנו,” פורשת ריימונד ידיה. „להיות במילחמות — ולהפסיד בהן. אני שונאת מילחמות. בשבילי מילחמה זה לאבד את ביתי, את קרובי־משפחתי, ידידים אהובים, והעיקר — את מולדתי.

„כשצעדתי ברחובות שכם הבוערים, אחרי המילחמה, רציתי לבכות. עוד פעם הוכינו. עוד פעם איבדנו חלק ממולדתנו. והישראלים — מה הרוויחו הם מהמילחמה? האם היא תביא שלום? הטרגדיה נשארה. השינאה והעצב נשארו. אנשים שלקחו מהם את ביתם — אינם יכולים להשלים.”

ריימונד למדה מאמה להיות שליחת־ציבור. כאשר התייצבה בפני קציני־המימשל

עוטה עור הנמר

ריימונד טאוויל יכלה בהחלט להסתפק בתפקיד השיגרתי של אחת מנשות־הצמרת של שכם. בעלת גיזרה שקשה למצוא אצל אם לחמישה ילדים, פנים אינטילגנטיות, עיניים ירוקות יוקדות, והשכלה רחבה, היה בידה של אשת־הבנקאי המכובד, השלטת בווילה מפוארת, להצטמצם בדלת אמותיה ולטיפול בילדיה. ריימונד טאוויל, הנמרה הלוחמת משכם, בחרה לעסוק בעסקי ציבור, חשפה עצמה לביקורת, איומים וסכנות מכל הצדדים.

בשכם, למחרת הכיבוש, עמדה לנגד עיניה דמותה של אמה.

האם, כריסמס, התייצבה גם היא בפני המושל הצבאי הישראלי הראשון של עכו, מייד לאחר מילחמת־השיחרור, תבעה ממנו עזרה מיידית להפעלתם מחדש של בתי־חולים בעיר. לפני־כן, בעיצומם של הקרבות על העיר, סיכנה חייה ברחובות המופגזים, היתה בין המתנדבות שאספו פצועים מהרחובות, עזרה למנתחי הצלב האדום בחדר־הניתוחים.

הגברים רעדו מפחד

כריסמס, שנולדה במדינת ניו־יורק, הגיעה לעכו בת 18, הפכה מייד לפעילת־ציבור. ב־1952, היתה בין הפעילות שהקימו את סניף ויצ״ו בעיר. ריימונד, שנולדה לתוך אורח־חיים זה, המשיכה בו כמובן מאליו: „בשבילי, זה מובן מאליו לעזור לסובלים,” היא אומרת בפשטות.

לעיתים, הופכת פעילותה ממרגיזה סתם למסוכנת. אירגוני־החבלה, למשל, הסתכלו בעין רעה על שעברה על הלאו המפורש — שיתוף־פעולה עם הכובש הישראלי. „במצב החמור של תחילת הכיבוש, היו מעשי עלולים להתפרש שלא כהלכה, כשיתוף־פעולה עם האוייב. אך היום כבר מבינים האנשים מה אני עושה.”

מרבית המעשים שהיא עושה דורשים אומץ־לב. האם לא פחדה? ריימונד אינה מתפארת, אך אינה מצטנעת בזיוף: „כשנסענו ברחובות שכם הבוערת, חשבתי לעצמי: ,הנה אנחנו מתקרבים.' חשבתי שאני יותר אמיצה מהאחרים, אך הפחד בכל זאת אחז בי. זכרתי מישפט של ניטשה: ,הרגעים היפים ביותר הם כאשר אתה חי עם הסכנה.'

רות האזהרות. הוא ידיד של הפלסטינאים, ואני מאמינה בו.”

בעברו המזרחי של הירדן אין ריימונד פופולארית יותר על השילטונות. לפני כמה שבועות היתה שם בביקור. „המישטרה ואנשי־המודיעין של הצבא חקרו אותי יומיים בלי הרף,” מצטחקת ריימונד. „כאילו הייתי עצירה. הם ביקשו לדעת הכל על הפעילות שלי בשכם. לא היה נעים.”

הפעילות שלה בשכם, שכה חטרידה את אנשי המלך, כללה לאחרונה מיספר ראיונות שהעניקה לעיתונים בחו״ל, בהם הביעה את דעתה בשאלה הפלסטינאית.

טיול אחר שערכה ריימונד, גם הוא לאחרונה, היה ברוסיה. „הייתי עם בעלי בערים הגדולות שם,” מספרת היא. „מוסקבה, לנינגראד, קייב. הרגשתנו היתה שהרוסים אוהבים את הפלסטינאים. לא כמו באירופה המערבית. שם לא אוהבים אותנו. שם הם נגדנו.”

הבית שלך הוא לא שלך

מה עשתה בביקורה ברוסיה? „ראינו, שמענו. התווכחנו הרבה על סוציאליזם וקומוניזם. היינו במועדון־לילה במוסקבה. שמנו על השולחן שלנו, כמקובל, דגל ירדני ודגל פלסטינאי.

„ניגשו אלינו כמה יהודים. שוחחנו איתם. הם סיפרו שהם רוצים לעלות לישראל. שאלתי אותם מדוע. הם ענו שאין להם חופש ברוסיה. הם סיפרו שבתעודות שלהם מצויין הלאום היהודי שלהם, וזה גורם להם נזק ופחד בכל מקום. יש להם כסף, יש להם הכל, פרט לחופש.

„מה שהפתיע אותי, היה כמה מעט הם ידעו עלינו, הפלסטינאים. ולא רק הם. אפילו יהודים מרוסיה שכבר הגיעו לארץ.

„אומרים שהחולשה היא תכונה נשית. זה לא תמיד נכון. אני והחברה שלי היינו הכי פחות נפחדות. היו איתנו במכונית כמה גברים, שהתלוו אלינו. הם אמרו לי שהם רועדים מפחד, כשלכל אורך הדרך צנחנים, וחוטי־תייל, ושריפות.

„צריך לזכור שאלה היו השעות הראשונות אחרי המילחמה. איש לא ידע למה לצפות מהחיילים הישראלים.”

„אל תיפגשי עם הח״כ!”

אירגוני המחבלים איימו עליה. אחדים מבני־עירה ראו בה עושת־צרות. איך התייחס אליה המימשל הישראלי?

„לא שתקתי להם,” מגיבה ריימונד בתקיפות. „יצאתי למילחמה נגד קשר־השתיקה, כאילו הכל טוב בשכם. הזעקתי את ח״כ אורי אבנרי לבוא לשכם, להיפגש עם תושבים, לשמוע אותם. אחר־כך באו גם אנשים מכל העולם. הקשר נקרע.

„הודיעו לי מהמימשל להפסיק להיפגש עם אבנרי. הוא חבר־כנסת בתל־אביב, לא בשכם, אמרו לי. אסור לו לבוא הנה. אם אמשיך לעשות צרות, יגרשו אותי לירדן.

„אך אני ממשיכה להיפגש איתו, למרות

הנה, שיספר בעלי מה קרה לנו, כשחזרנו לגדה.”

דאוד ג'בראן טאוויל נראה כג'נטלמן בריטי טיפוסי. לבוש חליפה ועניבה, למרות החום הכבד, נעליו נוצצות כראי. אין הוא מוכן להצטלם יחד עם אשתו, בשיבתו שם בכורסתו בסלון המרווח של הווילה המשפחתית: „אני מנהל בנק,” מסביר הוא, „ובבנק לא עושים פוליטיקה.”

אולם לספר — ברצון: „כשהישראלים על הגשר שמעו שחזרנו מביקור ברוסיה, הם שלחו אלינו יהודי שעלה לא מזמן משם. שאלתי אותו מדוע עלה, משום שאני התרשמתי שזו מדינה יפה. הוא ענה לי בשאלה: ,אתה גר בבית שלך, או אצל שכנים?' שאל אותי. ,בבית שלי,' עניתי לו. ,בשכם.' ,לא,' הוא השיב לי, ,הבית שלך לא פה. הבית שלך שם, בירדן.'”

המושל התנצל

דאוד טאוויל אינו מוכן לדבר פוליטיקה. ריימונד טאוויל בהחלט כן. האם לדעתה קרוב השלום היום יותר מאשר לאחר המילחמה?

„כן, בלי ספק,” השיבה ריימונד. „בגלל שאנו במגעים כל הזמן עם הישראלים. אבל המצב בכל זאת חמור מאוד. הישראלים לקחו אדמות של ערבים. עם דבר כזה אי־אפשר להשלים. כמו שאי־אפשר להשלים עם מה שאומרת גולדה מאיר, כאילו לא קיים עם פלסטינאי.

„בכלל אינני מבינה מדוע הישראלים מנפחים כל־כך את הדברים. מדוע צריכים הם לטעון שאי־אפשר להסכים להחזרת הפליטים מ־1948 — מפני שאם כולם יחזורו, הם יציפו את הארץ.

„לפי דעתי, ולפי מה שאני שומעת בחוגי פלסטינאים, אין לצפות שיותר מעשרה עד 15 אחוז מהפליטים יחפצו לחזור. עברו כבר 25 שנה. אנשים הסתדרו בארצות ערביות אחרות, הקימו להם בתים חדשים.

„מלבד זה, צריך לזכור שבישראל לא כל־כך נוח לחיות. לדוגמה — היוקר הנורא פה. ארוחת־צהריים במלון הילטון בדובאיי לשבעה אנשים עלתה לנו 13 דינארים ירדניים. כמה תעלה ארוחה כזאת בהילטון תל־אביב?”

„האם את מאמינה שפעילותך אכן תורמת?”

לריימונד אין הספק הקל ביותר: „הנה מה שקרה למשל אחרי שחמשת חברי שי״ח הפגינו נגד הרעלת האדמות בעקרבה. הלכתי לבית־המישפט עם משלחת נשים כדי למסור להם את הערכתנו. כשהגענו, היתה הוראה: לא להרשות לריימונד להיכנס. הלכתי למושל הצבאי: ,זאת הדמוקרטיה שלכם?' שאלתי אותו. מייד שלח איתי קצין כדי שיתנו לנו להיכנס לבית־המישפט. והקצין מסר לי גם את התנצלותו של המושל.”

פגישה בחמש בבוקר

פעם אחרת, אירגנה ריימונד פגישה בין כמה מתושבי עירה לבין אורי אבנרי, כדי שאלה ידווחו לו על המתרחש בשטחים. בשיחתם הטלפונית, קבעו השניים את הפגישה לתשע בבוקר, בבניין העירייה. „גייסתי את האנשים,” נזכרת ריימונד, „והם ישנו במשך הלילה בבניין העירייה. אבנרי הגיע בחמש בבוקר, וקיים את הפגישה איתם. לקראת תשע הופיעו קציני־המימשל, הודיעו שיש להם הוראות שלא להרשות לאבנרי להיפגש עם האנשים.”

ריימונד מאמינה בהישגים קטנים כאלה. היא יודעת שדרך ארוכה מורכבת מהרבה פסיעות קטנות. היא אינה נרתעת מהקשיים המוערמים נגדה. מירצה הבלתי־נידלה מסוגל לגבור על כל קושי. כאילו אין די לה בביתה, בעלה, חמשת ילדיה ופעילותה הציבורית — היא גם לומדת בנוסף באוניברסיטה העברית בירושלים (ספרות אנגלית, צרפתית ועברית.)

אולם הדרך ארוכה, והצעדים שהיא עושה קטנים. הפיתרון רחוק. כיצד היא רואה אותו?

ריימונד מיישירה מבט תקיף: „הישראלים חייבים להבין,” היא אומרת בשקט, „שהפלסטינאים לא ישקטו ולא ישלימו עד שלא תהיה להם מדינה משלהם. לצד מדינת־ישראל, חייבת לקום מדינה פלסטינאית.

„ואחרי שתקום, יגיע הזמן לחשוב על מדינה משותפת.”

במדינה

(המשך מעמוד 26)
כנה יותר היתה קביעתו של מיכה קנת, מנהל חברת פרזות: „לפי תקן שנקבע ע״י מישרד־השיכון, מגיע לכל נפש שטח־מגורים של 9 מטר מרובעים. משפחת

פועל־בניין גבריאל
לא כדאי להתאמץ,

ואשתו יפה (עם רונית)
שימשיכו לסבול

גבריאל מונה חמש נפשות. כיוון שהדירה שלהם היא בגודל של 44 מ״ר — אין צורך, בגלל מטר מרובע אחד, לספק לה דירה אחרת.”

המצוקה

הבעל ברח והדירה אחריו

הבעל לא עמד בהתחייבויותיו — ואשתו תשלם את המחיר — בפינוי!

„לאן אני ילך? כל יום אני פוחדת שיזרקו אותי עם הילד מהבית. מה אני יעשה עם ילד בן שנה ברחוב?”

לחרדה של רינה לבב, צעירה מארוקאית בת 30 ואם לתינוק בן שנה, יש בסיס מוצק. בפעם השנייה תוך שנה אחת היא עומדת בפני סכנת גירוש לרחוב. כמו בפעם הראשונה כך גם הפעם — סיבת הגירוש היא אותה סיבה: בעלה לא עמד בהתחייבויותיו הכספיות.

אלא ששמואל לבב, בעלה של רינה לא עמד גם בהתחייבויותיו האחרות, אותן נתן כאשר נשא את רינה לאשה לפני שנתיים. היא היתה אז גרושה. הוא הבטיח לה חיים טובים. אבל חיים טובים לא היו לי אף פעם,” מספרת רינה. „היינו רבים והוא היה עוזב את הבית לשבוע, שבועיים, בלי להשאיר לי גרוש על הנשמה.” באחת תבריחות השאיר לה ילד בבטן.

הם גרו בדירה בת חדר וחצי. אבל שמואל לבב לא שילם לא את שכר הדירה ולא את המיסים לעירייה. זה לא עניין את בעלי הדירה. הם זרקו את רינה עם
(המשך בעמוד 33)

הוא יודע הכל על תולדות היישוב, שאל ותיענה.

100 שנות התיישבות

התערוכה שתבקר בה יותר מפעם אחת, ותיהנה מרגע כניסתך - אל חצר הראשונים, אל בית הדפוס הישן. בכל פינה יוקרנו סרטונים על חיי היישוב וההתיישבות.
היקב הישן של ראשון־לציון - קם לתחיה. פועל ותוסס. בוא ולגום מתירוש הארץ. מהיקב - למרורה של סולימן הגדול עם שירה בצוותא ופינג׳אן קפה מהביל. משם למועדון ״לילה-לילה״ לבידור ולמופעים. קח את חברתך. הראה לה את הגורן ומשם עלו להצטלם על הצריף המפורסם של ראשוני דגניה - והנה לך תמונה נדירה למזכרת שאין דומה לה. אם אתה אוהב לדוג - לך לגדת הדיינים. האגם של גני התערוכה מלא דגים. שכור חכה ודוג כאוות נפשך
כל ערב ארועים וחוויות - גלריה אמנותית של מלאכת מחשבת ״כיד היוצר״, חזיונות אור־קוליים. סרטים.
עשה לך פיקניק בחניון היער של הקרן הקיימת. קח את החברה ובואו לראות, להשתתף ולהנות בתערוכת המאה.

100 שנות התיישבות

התערוכה שתבקר בה יותר מפעם אחת. גני התערוכה, יריד המזרח, מ-12.9 עד 3.10

רישוי נרצח!

(המשך מעמוד 11)
עניין הגרז'? כאשר טיפל בצמיגים ובמעצורים, הרי לא ניסה להסוות את מעשיו. בשביל מה עכשיו ההצגה?

מאוחר יותר, בשעת התשלום, גיליתי את הסוד: עניין הגרז' היה למטרת סחיטת תשלום כפול מהמוסכם — בטענה כי העבודה בגרז' היתה מסובכת.

אולם זה היה מאוחר יותר. כרגע, עניתי: „עשינו עסק. אבל כרגע אין לי מספיק כסף. יש לי רק 50 ל"י, כמו שסיכמנו. הוצאתי את הכסף והושטתי אותו למשה נגר. הלה העביר אותו, בנוכחותי, למאיר.

„אבוא מחר בבוקר ונגמור את הטסט."

תחילת העיסקה

כתב העולם הזה (מימין) פונה אל ה„מאכער" בפתח מישרד הרישוי בחולון, מבקש ממנו להעביר את מכוניתו במיבחן הרישוי השנתי תמורת עמלה. ה„מאכערים" נמצאים במקום זה לצורך זה בלבד: כדי להעביר בתשלום מכוניות עם ליקויים במיבחן הרישוי ללא בעיות.

„לא טוב," השיב מאיר. „מחר יום שישי, לא אהיה פה. בוא ביום ראשון, בתשע בבוקר."

הוכחה מס. 2

מישרד־הרישוי פניתי מייד חזרה לעבר דינמומטר, כדי לקבל את הוכחה מס. 2. בידי היה עתה טופס בדיקת־הרכב הרשמית של משרד־הרישוי, בו צויין כי לבד מחיבורי־ההגה — עמדה המכונה בהצלחה בכל־יתר הבדיקות. רק ליד הפריט „שילטי־זיהוי" סימן אחד הבוחנים X, אך לאחר מכן נמחק האיקס, בתוספת חתימה ליד המחיקה. דהיינו: שילטי־הזיהוי שנפסלו תחילה, אושרו לאחר מכן, וזה — מבלי שהם נצבעו מחדש.

מבין שלושת מסלולי־הבדיקה בדינמומטר, בחרתי הפעם מסלול שונה מזה שבו נבדקה המכונית בפעם הקודמת. צוות בוחנים אחר ערך הפעם את הבדיקה.

ליד נקודת בדיקת־המעצורים נתבקשתי ללחוץ על דוושת־המעצורים כ־10 פעמים. אותו מספר פעמים היה עלי למשוך את ידית בלם־היד. הבוחן בדק שוב ושוב את השעון הגדול בציוד הבדיקה, המצביע על מידת חוזק הבלמים. לבסוף נטל את טופס הבדיקה, סימן עיגול סביב המעצורים.

הבוחן שבדק את הצמיגים היה החלטי יותר. הוא הסתפק בהצצה חטופה לעברם, ומיד סימן בטופס, כי עלי להחליף שני צמיגים. ניסיתי להתווכח איתו. שאלתי אם לא כדאי בכל זאת לנסות לעבור טסט במישרד־הרישוי עם צמיגים אלה. אולי הבוחן שם לא יהיה קפדן?

„אדוני, אפילו אם הבוחן יהיה עיוור, הוא יפסול את הצמיגים," השיב הבוחן.

בתום הביקורת קיבלתי „גליון פרטי הבדיקה." תוצאות הבדיקה היו זהות לבדיקה הראשונה: צמיגים בלויים, מעצורים חלשים. הפעם גם נוספה הערה בתחתית הגליון, כי עלי לשטוף את הפרונט.

בידי היו עתה שלושה מיסמכים רשמיים לסיכום שלב א'. הם הוכיחו כי מכונית בעלת צמיגים ומעצורים לקויים ופסולים מבחינת בטיחות — עברה את הטסט כי מישרד־הרישוי. וזאת — לאחר ששילמתי 50 ל"י למאכער כדי שיארגן לי את זה.

הצמיגים והמעצורים היו לקויים בצורה חמורה, היוו פגמי־בטיחות יסודיים ובולטים. לא היתה כל אפשרות שבוחני מישרד־הרישוי, הנודעים בקפדנותם, לא הבחינו בהם, לאחר שהבוחנים הפרטיים ב„דינמומטר" גילו אותם מייד.

סיכון התפוצצות

עתה היה עלי להמתין ליום ראשון, לראות איך יצליח המאכער, תמורת 70 ל"י, לארגן לי גם את חיבורי ההגה.

אלא שבינתיים התקשתי כבר לנהוג עם הבלמים שלי. כל עצירה זרקה את המכונית הצידה. מאחר שתוצאות שלוש הבדיקות כבר היו בידי, הירשיתי לעצמי לפנות למוסך, לתקן את הבלמים.

צמיגים חדשים עוד לא קניתי. ידעתי שבימים הקרובים אנהג רק בתוך העיר, במהירות לא גדולה. החשש מפני התפוצצות לא הדאיג אותי. החלטתי לקחת את הסיכון, לדחות את הקנייה לימים מיספר.

ביום ראשון, בשעה תשע ורבע, התייצבתי במשרד הרישוי עם החולייה — צלם המערכת וכתב נוסף. עצרתי במרחקמה מהמשרד. השניים יצאו את המכונית, פנו לעבר שתי נקודות קבועות מראש, מהן ניתן היה להשקיף על הנעשה באיזור מסלול הבדיקות.

עצרתי ליד שער הברזל. המאכער המבוגר, מאיר, כבר המתין לי.

„חכה לי בבית־הקפה שלוש שעות, עד שבגרז' יתקנו את המכונית," אמר.

הנעתי ראשי בשלילה: „יותר מדי. נאלץ לדחות את התיקון ליום אחר."

„טוב, אלחץ על הגרז'ניק שיעשה את זה בשעתיים."

„יש לי חצי שעה לכל היותר," השבתי.

„בסדר, אז חבל על כל רגע. גש לבית־קפה ואל תזוז משם."

עד כאן, דיווח ראש־החולייה.

צעיר עם יד חבושה

מדווחים שני חברי החולייה הא־חרים:

יצאנו מהמכונית בסמוך למשרד־הרישוי. הגענו לשתי נקודות מהן ניתן לראות בבירור את מסלול הבדיקות והכניסה אליו. שמרנו על קשר.

9.25: המאכער מאיר נכנס למכונית, התניע ויצא בדהרה. הוא נעלם מאיתנו למשך שש דקות.

9.31: המכונית ניראתה שנית. היא עצרה בכניסה למשרד־הרישוי למשך שתי דקות. הנהג ירד, נכנס פנימה ושוחח עם אחד הבוחנים. מיד לאחר מכן חזר למכונית והתניע.

9.33: המכונית יצאה שנית לדרך, עצרה ליד מוסך מיושן ממול למישרד־הרישוי. הנהג יצא, שוחח עם אחד מעובדי המוסך. איש לא נגע במכונית ולא טיפל בה.

9.50: השיחה נסתיימה. המאכער חזר למכונית שחנתה ליד המוסך מבלי שאיש יגע בה עדיין, התניע וחזר למישרד־הרישוי. הוא החנה את המכונית מאחורי המשרד, ושוחח ארוכות, ליד מסלול הבדיקות, עם צעיר בעל יד חבושה.

10.00: המאכער קירב את המכונית למסלול הבדיקות — אך לא עלה עליו. אותו רגע החלה הפסקת־האוכל של עובדי משרד־הרישוי.

10.30: נסתיימה ההפסקה. המכונית עברה על פני המסלול — ללא בדיקה. היא נתעכבה רק ליד תחנת בדיקת איזון הגלגלים. המאכער יצא מהמכונית. את מקומו תפס הבחור בעל היד החבושה, שהסיע את המכונית אל מחוץ למסלול, ועצר ליד הקיוסק הסמוך לשער הכניסה.

המאכער עצמו יצא רגלי לכיוון בית־הקפה, חזר לקיוסק עם ראש החולייה.

10.35: התקרב נו לקיוסק משני צדדים. הצעיר בעל היד החבושה הראה לראש החולייה כרטיס אדום. לאחר מכן ניגש עם הכרטיס לפקיד שישב בכניסה למסלול הבדיקות.

ראש החולייה נראה מתווכח עם המאכער השני, אחר נותן לו כסף וקיבל עודף.

בינתיים הצטרף אליהם הצעיר שחזר, הושיט לראש החולייה את רשיונות המכונית.

השלושה חתמו בבקבוקי משקה קל.

עד כאן, דיווח חברי החולייה.

ההתמקחות

ה„מאכער" ועוזרו מבקשים תוספת מחיר מבעל המכונית. הם הצליחו להעביר את המכונית במיבחן, למרות הליקויים שהתגלו בה בבדיקה מוקדמת, אבל עתה הם תובעים תוספת תשלום תמורת ליקויים אחרים שהתגלו בה, לטענתם, בבדיקה הרשמית. גם הפעם הם מוכנים תמורת תשלום קבוע, להעביר את המכונית במיבחן מבלי שיתוקנו הליקויים החדשים שהתגלו.

מצידו של ראש החולייה נוראו הדברים כך:

ב־10.33 הגיע המאכער מאיר לבית־הקפה. פסענו לעבר הקיוסק.

„הכל בסדר," אמר. „המכונית עברה את הטסט. אבל אל תשאל איזה בעיות היו לי בגרז'. הוא עבד עליה שעה שלמה כמטורף. היה צריך להחליף המון חלקים."

לא עניתי.

כאשר הגענו לקיוסק כבר המתינה המכונית ולידה משה נגר. ידו היתה חבושה. שאלתי מה קרה לו. הלך מכות במוצאי־שבת, הסביר, וקיבל נקע. הוא הציג בפני, בגאווה את הכרטיס האדום — כרטיס הבדיקה הרשמי של משרד־הרישוי — ואמר שהכל בסדר.

אחר ניגש לפקיד משרד־הרישוי כדי למסור לו את הכרטיס ולהחתים את רשיון הרכב שלי בחותמת רשמית המעידה כי הרכב נבדק ונמצא כשר לתנועה.

„טוב," אמר מאיר, כאשר נותרנו לבדנו. „אז עכשיו הכל בסדר. תן 180 לירות."

„השתגעת? הרי סיכמנו על 70."

„אל תשאל איזה עבודה היתה בגרז'. תאמין לי, גם במחיר 180 אני מפסיד."

עתה הבנתי מדוע היתה כל ההצגה בעניין הגרז' ביום חמישי. בנוסף ל־70 הל"י הבטוחות, עליהן כבר סיכמתי איתו. רצה להרוויח עוד 110.

„לא תקבל גרוש יותר מ־70," אמרתי.

מאיר בחן אותי רגע ארוך, ושוכנע כנראה, כי לא יצליח לסחוט ממני יותר. הוא שינה את הטון, משך בכתפיו ואמר: „אני גבר. מילה שלי זה קדוש. אמרתי 70, שיהיה כך. אפילו שתדע לך שאני מפסיד מכיסי בגלל זה."

נתתי לו שטר של הרצל, והוא החזיר לי 30 ל"י עודף. שתינו על חשבונו גזוז, קיבלתי את הרשיונות ממשה נגר, ופניתי לדרכי. עצרתי בנקודה קבועה מראש, ואספתי את הכתב השני ואת הצלם שצילם את כל האירוע.

הוכחה מס. 3

מצוייד ברשיון־רכב בר־תוקף, פניתי למוסך מרדכי, כדי לערוך בדיקה פרטית שלישית.

מוסך נורדכי, ברחוב כינרת בבני־ברק, עורך בדיקות לפני רישוי ומוסמך על־ידי משרד־התחבורה לערוך „בדיקת בטיחות לרכב." ציודו המודרני דומה לזה של דינמומטר.

שילמתי 12 ל"י, והמכונית עלתה על מסלול הבדיקות. הפעם נמצאו הבלמים במצב תקין (אחרי ששיפוצם עלה לי 175 ל"י). הצמיגים נפסלו. להפתעתי פסל הבוחן גם את חיבורי ההגה.

אמרתי לו כי בשתי בדיקות קודמות בדינמומטר נמצאו חיבורי־ההגה תקינים.

הסיום

המכונית חוזרת ממיבחן הרישוי. אחד ה„מאכערים", שנהג במכונית בעת המיבחן מוסר לחברו את תעודת ה„טסט", כדי שזה ימסרה לבעל המכונית תמורת התשלום שנקבע מראש.

הבוחן משך בכתפיו. אמר כי לדעתו הם לא כל־כך בסדר, ורצוי לתקנם.

ביקשתיו לבדוק אותם שוב, לומר לי אם הוא מגלה סימנים שמישהו בזמן האח־

רון תיקן אותם או לפחות חיזק את הברגים.

הבוחן בדק והשיב בשלילה: „כבר מזמן לא נגעו לך במקום הזה,” אמר.

הוא לא ידע כמובן כי משרד־הרישוי של משרד־התחבורה אישר הגה זה כתקין, שעה קלה קודם לכן.

בדיקה שהיא בדיחה

עד כאן, דיווחו של ראש־החולייה. למעשה, לא היה צורך דווקא במיבצעה של חוליית־הכיסוי כדי להוקיע את מעשיהם של המאכערים העוסקים בהעברת טסט למכוניות פסולות.

עצם הימצאותם בשטח צריכה היתה לעורר תמיהות — לפחות — בליבה של הנהלת משרד־הרישוי. לפחות־תמיהות אלה חייבות היו להגיע, מזמן, לידיעתה של משטרת־ישראל.

תחילת התופעה המכוערת של המאכערים בשנים 64—62, כאשר השפע הכלכלי בארץ, לפני המיתון הגדול, גרם להגדלת צי הרכב ברבבות מכוניות חדשות.

משרדי־הרישוי לא היו ערוכים לטפל בגידול עצום כזה. הם נסתמו, עבודתם נשתבשה. בעלי־רכב חייבים היו להשכים קום, לתפוס תור עם עלות־השחר — כדי לזכות להגיע בשעות הצהריים למסלול הבדיקות. התפרעויות ומריטת־עצבים הפכו לתופעה של קבע במשרדי הרישוי.

הטסט הפך לסיוט לכל נהג.

עד מהרה גילו טיפוסים, ברובם פליליים, כי במשרדי־הרישוי — ובעיקר בגדול בהם, זה שבחולון — אפשר להרוויח כסף רב בקלות. ילדים צעירים הועסקו כשומרי־תור על־ידי היזמים החדשים. כל בעל־מכונית שלא רצה להתייסר בעמידה אין־סופית בתור, היה מייפה כוחו של אחד היזמים הללו, שכונו מאכערים, להעביר את מכוניתו טסט.

שני הצדדים היו שבעי־רצון. בעל המכונית היה פותר עצמו, תמורת עשר לירות — סכום רציני באותם ימים — מלעמוד שעות בשמש היוקדת או בגשם. ואילו המאכער גרף לכיסיו, בעזרת פועליו הצעירים, עשרות רבות של לירות ליום.

תור הזהב של המאכערים נמשך כארבע שנים. ואז בא השפל. מכוני־הרישוי הממשלתיים רכשו ציוד חדיש, בעזרתו ניתן היה לבדוק במהירות גדולה יותר את כלי־הרכב. מכוני־בדיקה פרטיים הוקמו ברחבי הארץ, הוסמכו על־ידי משרד־התחבורה לערוך בדיקות־רישוי שנתיות.

התעלמות מרצח

הסיוט במשרדי־הרישוי חוסל. עתה, תוך שעה ניתן היה לעבור טסט.

המאכערים הופתעו, אך הסתגלו מהר למצב החדש.

במהלך עבודתם, במגעיהם התכופים עם הבוחנים, למדו להכיר אותם. עתה, בהיגדע מטה לחמם, יצרו לעצמם המאכערים מטה חדש וכשר הרבה פחות:

הם התחילו לשחד בוחני־רכב שניתנו לשיחוד. מעתה החלו המאכערים מוצאים לקוחות בין בעלי־רכב שלא רצו להשקיע מאות לירות בתיקון מכוניתם — וידעו כי בלא תיווכם של המאכערים, אין להם כל סיכוי לעבור את הטסט.

אותם בעלי־רכב לא התעניינו כל כך באפשרות שהפגמים במכוניתם עלולים לגרום לתאונה במהלך השנה עד הטסט הבא. הם התעניינו יותר באפשרות לחסוך את דמי התיקונים — תמורת שוחד פעוט של 50 עד מאה ל״י.

כמה מבעלי־רכב אלה גרמו לתאונות — לא ניתן לקבוע. כמה מהם הפכו לרוצחים, בעזרתם של המאכערים — לא ניתן לקבוע. כמה מהם ניספו בעצמם, בתאונות שנגרמו כאשר מעצורים פגומים לא פעלו, או הגה רופף התפרק — לא ניתן לקבוע.

ניתן לקבוע רק דבר אחד: העובדה שמנהלי משרד־הרישוי — שתופעת המאכערים ומעשיהם ידועה להם היטב, ביחוד לאחר שכמה בוחני־רכב נתפשו בקבלת־שוחד — העובדה שמנהלים אלה התעלמו מהתופעה — והעובדה שמשטרת ישראל לא מחצה אותה — עובדות אלה פירושן נתינת־יד לרצח.

ואילו העובדה שבעלי־רכב הסכימו להמשיך לנסוע במכונית פגומה, כדי לחסוך כמה לירות, פירושה דבר נוסף:

כולנו רוצחים.

תמרוקי "מוסון" - המפגש בין טיב ליופי

איכפת לנו תל־אביב

לכו בואו עימנו

ביום הבחירות

לעיריית תל־אביב

חזית צעירים

למען תל - אביב

ת.ד. 34053

לפני שאתם מוצאים פתרונות לתחבורה מתחת לאדמה!

תנו לנו לנסוע על פני האדמה

לתחבורה ציבורית דרושים נתיבים מיוחדים

זכות קדימה למסיע ההמונים!

אגד-המחלקה ליחסי ציבור

במדינה

(המשך מעמוד 28)
תינוקה הפעוט מהבית. כיוון שאי־אפשר היה לגרש אשה עם תינוק לרחוב, העבירו אותה לדירה בת חדר שהעמידה לרשותה העירייה בשיכון סלע חדש.

„זה היה יותר כוך מאשר חדר," אומרת רינה. „זה לא היה מקום נורמלי שאנשים יכולים לגור בו." אז מה הפלא ששמואל, שחזר אליה ואל בנו, התחיל לברוח משם כמו שברח מדירתו הקודמת. הוא הצליח להשיג לדירה מיטה זוגית חדשה, אחרי שחתם על שטרות בחנות רהיטים. זה היה כל הריהוט בדירה. אבל באחת מבריחותיו מהבית באו בעלי חנות הרהיטים ושאלו למה הוא לא משלם בשביל השטרות שעליהם חתם. היא לא יכלה להשיב להם מפני שלא יכלה לשאול אותו. הוא פשוט לא היה בסביבה איזה שבוע שבועיים. אז באו בעלי המיטה ולקחו אותה חזרה לחנות.

„החורף יהרוג את הבן!" רינה רצתה להתגרש. אבל שמואל חטף את התינוק וברח הפעם יחד עימו. המישטרה הוזעקה. שוטרים בלבוש אזרחי ראו את שמואל לבב ישן עם התינוק על ספסלים בשדרות. אבל פחדו להתקרב אליו. הם חששו פן יזיק לילד.

אחר־כך הלך שמואל לבב בעצמו לתחנת המישטרה וביקש שיחזירו אותו הביתה עם התינוק.

הם ניסו לבנות את חייהם מחדש. רינה יצאה לעבוד כמלצרית באולמי חתונות. אבל היא לא הצליחה למצוא אשה שתשמור על הילד ותטפל בו בהיעדרה. אחרי זמן קצר נאלצה לנטוש את העבודה.

רינה לבב ובנה
כוך · במקום חדר

שמואל בעלה נטש אז אותה וברח. אי־אפשר למצוא אותו. הוא מסתתר.

„לא רציתי להיות מיקרה סעד," היא מתנצלת. „מכרתי את השעון שהיה לי. מכרתי גם טבעת. אבל יותר לא נשאר לי מה למכור." היא פנתה לבקש עזרה. היא לא רצתה תמיכה. רק שיסדרו לה אומנת לילד כדי שתוכל לצאת לעבוד ולפרנס את עצמה. „אני ישנה בינתיים על הריצפה. עכשיו זה קיץ וזה לא נורא. אבל מה יהיה כשיבוא החורף. החורף יכול עוד להרוג לי את הבן בכוך שאנחנו גרים."

בינתיים מאיימים עליה לפנותה גם משם אל הרחוב. בעלה חתום על הדירה. הוא לא משלם. לא מעניין אף אחד שהוא בורח גם ממנה. בלישכת הסעד, שם נתנו לה כמה עשרות ל"י זכתה לשמוע את העצה הבאה מפי הפקידה: „יותר שלא תבואי לפה. יש לך בעל והוא צריך לפרנס אותך. תחפשי את בעלך, תמצאי אותו ותגמרי את העניין אחת ולתמיד."

„אבל מה לעשות שבעלי מסתתר?" שואלת רינה. „אני לא יכולה למצוא אותו. לפני חודשיים הוא ברח ולא ראיתי אותו מאז. הוא חילק צ'קים והנושים איימו עליו במישפט. יום אחד קיבל שני צווי מאסר וברח."

רינה תקבל, לפי החוק החדש, מזונות מהביטוח הלאומי, עד שיימצא בעלה. אבל מזה היא יכולה בקושי לחיות. שכר־דירה אין מה לדבר בכלל. בלישכת־הסעד אומרים: „אנחנו עושים כמיטב יכולתנו לעזור לה." אלא שהיכולת היא מצומצמת מאוד.

הורוס קופ

המצב הביטחוני אינו צריך להשפיע על תוכניות העבודה היומית שלך. אל תדיר שינה מעיניך בגלל סיבות הקשורות בניהול המדינה. השתדל להתייחס יותר בכובד ראש למתרחש סביבך. משהו לא נעים יקרה בחוג המשפחה שלך. דווקא לקראת סוף השבוע תזכה במעט נחת רוח — זכייה כספית קטנה, מתנה יקרה, או משהו דומה. גבר עימו היית קשורה ינתק יחסיו איתך. אל תתייאשי, הוא יחזור, כעבור זמן קצר.

* * *

היזהר מאוד מלהיכנס להתחייבויות כספיות. אל תיכנס לעיסקות חדשות בלי לבדוק אותן היטב. עם זאת, הזמן מתאים לעריכת תוכניות כספיות לטווח ארוך. סמוך על עצתו ותבונתו של ידיד, בעיקר אם נולד במחצית הראשונה של חודש מרס. אתה עשוי לשאוב סיפוק רב מאירוע חברתי.

* * *

דווקא ביום בו חשבת שכבר נשבר הכל, ושוב אין מוצא ממצב מסובך — אתה הופך לאדם אחר. הכל נפתר בנקל, חלק, בלי בעיות. זהו שבוע בו טוב תעשה, אם תרבה בקשרים חברתיים, בבילויים, ובפגישות עם בני שני המינים. והשתזף, אך היזהר, על דרכי הנשימה שלך. בת תאומים, לבשי בגדים בצבע תכלת.

* * *

שבוע מצויין — אם תדעי לנצל אותו ואם לא תנטרלי את עצמך, מתוך דווקאיזם. הכוכבים מבשרים על פגישות־לב ופגישות־כיס, ובשני המישורים — על הצלחות קטנות וגדולות. אתה יכול למצוא עצמך, לפתע, במצב חדש בו לא רצית. בדוק אותו מחדש. אולי תגלה משהו חדש.

* * *

היזהר מתאונות! בייחוד בימי א' עד ג', אם אתה יכול, התנהג השבוע הזה כאל תקופה של חופשה ורגיעה, אל תנסה לכפות על עצמך מאמצי יתר ואל תעשה שטויות. לביאה: פגישה עם אדם הנראה לך, ממבט ראשון, כחשוד במיקצת, תגביר את המתח, תוסיף לחוג מכריך רובד חדש לגמרי. לבשי סגול ורוד.

* * *

צורת הדיבור הברורה והמרשימה שלך בימים אלה, תזכה אותך ביתרון ובכושר לשכנע אחרים לרעיונותיך הבאים עכשיו לידי ביטוי מעשי, בתנאי שאתה מאמין בהם בלב שלם. ידידה ממזל אריה שתפגוש עשוייה להיות לך אשת שיחה מעניינת. אתה עלול להיסחף בשיחותיך על דת ומוסר וליצור בה את הרושם של מטיף דתי, המנסה לחנך את כל הסובבים אותו לערכים נעלים. זהו הזמן להיערכות לקראת העתיד.

בת זוגך נמצאת במבוכה נוראה, ואולי אפילו במשבר. ממש מוזר שלא הצלחת להבחין בכך עד כה. כדי לנסות לחלצה מ־מצבה הקשה, אותו היא מתאמצת להסתיר ממך, אל תסתער עליה חזיתית, כי אם בחר באיגוף ממושך, תוך ביצוע פעולות הטעייה והסחה; כך תגיע אל היעד בעזרתה ממש, ויחד תלבנו את המצב. אם לא תפעל למען זוגתך, המשבר עלול לפרוץ החוצה כבר השבוע, ביום א' או ב'.

* * *

במישור חיי האהבה שלך, בת עקרב, לא יחולו שינויים מרעישים. אל תידחי בגסות את מחזרך הנלהב, למרות שאינך חשה כלפיו כל משיכה. תני לזמן לעשות את שלו; או שהרגשתך תשתנה בכל זאת, או שהוא יתייאש ממך. בן עקרב, למרות אופייך הנוח, אתה נוטה להתפרצויות פרועות. קח עצמך בידיים.

* * *

אם חשבת לנסוע ביום א' — ייתכן שתתאכזב. אבל גם אם עלה הדבר בידך, זכור שדווקא ימי ד' עד שבת הם קשים ומסוכנים במיוחד. על כן מוטב שתרכז בהם דברים הקשורים בביתך. ואם אתה חייב לנסוע, נהג בעצמך. פגישה מיקרית הופכת לרומן של קבע. הצלחה, בה זכית לאחרונה, מתגלה עכשיו כעלייה.

אתם מחפשים אתגר שיתן לכם את ההזדמנות להוכיח את עליונותכם. התלהבותכם תשרה השבוע אווירה של התלהבות על אלה הסובבים אותכם. כדאי להזכיר שהשנה היא שנה טובה לבני מזל גדי החושבים להינשא. לכן, מוטב אולי להזדרז לפני שהשנה תגיע אל סיומה.

* * *

כל מה שסמוי ומעורפל, עשוי למשוך אתכם השבוע לחקור אותו. אם הנטייה תגרור אתכם לקריאת שירים ולביקורת ספרותית, ניחא. אך אם תיסחפו לעירפול־חושים שבא כתוצאה משתיית משקה אלכוהולי, מוטב שתנקטו באמצעי זהירות. כוכב הלילה הפעיל בימים אלה הוא הגורם האחראי להצלחה הברוכה של פעילויותיכם היצרניות המבוצעות על ידכם לאחר שקיעת החמה. לבוש דרמטי ציורי ישקף הרגשתך הפנימית.

* * *

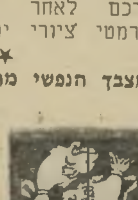

מצבך הנפשי מוסיף להשתפר — וזאת, בזכות היכרויות חדשות, ועל־יסוד כמה התפתחויות המוכיחות לך, כי יש לך כל הסיכויים לפענח את הקשרים שקשרו אותך למצב סטאטי. כישרונך יתגלה ברבים, למבוכתך ולשימחתך. אל תהיו שוטים, בני־דגים: נצלו זאת לפרנסה.

זה הוא דורך

ג'אים צבר! כל מה ששמעת מפיהן של הנערות היותר בוגרות היה מקודש. הן ידעו היכן מנוגנת המוסיקה המסעירה ביותר, הן לבשו את הבגדים האופנתיים ביותר והיו להן התסרוקות החדישות ביותר, זמן רב לפני שתסרוקות אלו הפכו לנחלת הכלל. זה היה ג'אים צבר!

אולם עכשיו תורך. את גדלת. עיצבת את דעותיך שלך. את יודעת כיצד לנהוג ביחס לדברים רבים. כמו ביחס למחזור החודשי שלך. ללא בעיות. החל מן הפעם הראשונה. את מתגברת על זה במהירות ובקלות בעזרת טמפוני טמפקס.

טמפוני טמפקס הם הגנה סניטרית ומודרנית ופותחו ע"י רופא, כך שאת יודעת שהם טובים, בטוחים ונוחים יותר. טמפוני טמפקס נישאים בפנים, כך שאין כל טרחה עם חגורות תפוחות וסיכות. טמפוני טמפקס ארוזים בשפופרות החדרה חלקות כמשי, העוזרות לך להחזיר את הטמפון בצורה נכונה. טמפוני טמפקס ניתנים לרכישה ב־2 דרגות ספיגה: רגילה ומיוחדת, באריזה סטנדרטית של 10 יחידות ובאריזה חסכונית של 40 יחידות.

ללא סיכות
ללא תחבושות
ללא חגורות
ללא ריח

עלון קטן הנמצא בכל קופסה, מסביר לך בפירוט כיצד להשתמש בהם.

החל מן הפעם הראשונה...

פותחו על ידי רופא
בשמוש כעת על ידי מיליוני נשים
טמפוני טמפקס מיוצרים רק על־ידי חברת טמפקס בע"מ, הוונס, אנגליה.
להשיג בבתי מרקחת, בתמרוקיות ובסופרמרקטים. המעוניינות בקבלת דוגמאות וחומר הסברה ישלחו 70 אג' בבולי דואר אל היבואנים: אינווסט אימפקס בע"מ, רח' ירמיהו 30, ת"א

תן לנו לפתוח אותו גם ביום שישי בערב!

צעירים אל צעירים

אנו נלחמנו, נלחמים ונמשיך להלחם
למען פתיחת בתי קולנוע·תיאטרון
אולמות קונצרטים ומקומות בידור
ושעשועים ביום שישי בערב ובשבת

כדי שנהפוך את ישראל למדינה מודרנית
ומתקדמת ללא כפיה דתית
תן לנו את קולך

למענך הצבע לע

הדור הצעיר
ליברלים עצמאיים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • „הדפוס החדש" בע"מ, ת"א, רח' בן־אביגדור • הפצה: גד בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קולנוע

סרטים

הגירסה השלישית של „עמוד השער"

עמוד השער הוא אחד המחזות האמריקאים המצליחים ביותר במאה הזאת. בפעם הראשונה הועלה בסוף שנות ה־20. מאז הגיע פעמיים אל הבד, ובשנים האחרונות אף זכה לתחייה מחודשת על בימות ניו־יורק ולונדון, לקול התפעלות הביקורת והקהל גם יחד.

הסיפור על עבודתו של עיתון יומי גדול, ועל כתב־כוכב של העיתון הפותר תעלומת־רצח ומציל חייו של אדם שנידון

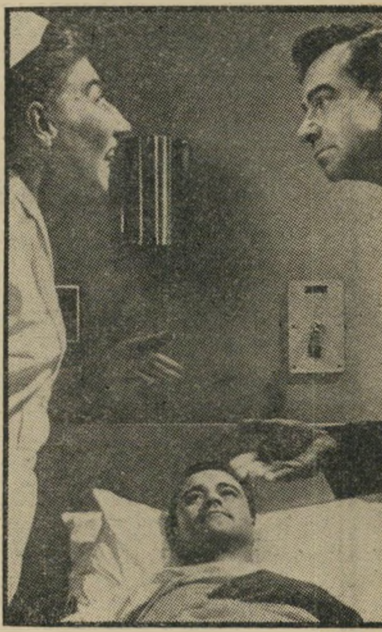

מתאו ולמון (ב„הפרקליט, הגים והכים")

ערובה להצלחה

למוות על לא עוול בכפו — שימש, מאז נכתב, דוגמה למיבנה דרמטי נכון של מחזה, המשלב מתח עם הומור ועם דמויות ססגוניות ומשעשעות.

שני מחבריו של המחזה, בן הכט וצ׳ארלי מקארתור, עתידים היו להפוך לצמד תסריטאים שעולם הקולנוע הכיר מאז רק מעטים דוגמתם.

הם היו שותפים לשני העיבודים הראשונים של הסרט. בפעם הראשונה כבר בתחילת הקולנוע המדבר, עם פאט או׳בריין ואדולף מנז׳ו בתפקידים הראשיים, בפעם השנייה ב־1940, כשהכתב־כוכב הפך לכתבת כוכבת (רוזאלינד ראסל) ועורך העיתון הרודני והשתלטן (קארי גראנט) הוא בן היתר גם בעלה־לשעבר של הכתבת.

עתה מכינים לסיפור גירסה שלישית. אמנם שני התסריטאים המקוריים אינם יכולים להמשיך במסורת, מאחר ושניהם כבר בעולם האמת. אולם יורשיהם אינם נופלים מהם. בילי ויילדר ואיזי דיאמונד, השניים שעשו את חמים וטעים, הדירה, הפרקליט, הגים והכים, ועוד הרבה קומדיות אמריקאיות ארסיות — הם הכותבים את התסריט. ויילדר כמובן גם יביים, ואת שני התפקידים הראשיים ימלאו ואלטר מתאו (העורך) וג׳ק למון (הכתב) — שניים שעבדו כבר עם ויילדר בפרקליט, הגים והכים, וללא ויילדר בהזוג המוזר.

והתוצאה לא יכולה להיות אלא משעשעת.

תדריך

תל־אביב

★★★★ **פריץ החתול** (אורדן, ארצות־הברית): קאריקטורה של הבמאי היהודי ראלף באקשי, המחלק מהלומות לכל הצבעים ולכל הדגלים, בהבדלי דת, גזע ומין. סרט פרנוגרפי־מצוייר למבוגרים בעלי תודעה פוליטית.

★★★★ **חלף עם הרוח** (אורלי, ארצות־הברית): מי שלא ראה עדיין לפחות אל יספר זאת בקול רם, בעיקר אם גילו עבר כבר את גילאי חוק חינוך־חובה. קלרק גייבל וויויאן ליי מקסימה לנצח.

בוני וקלייד ברחו למקסיקו

הבריחה (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) — מעשה בשודד המשתחרר מן הכלא בעזרת אשתו כמה שנים לפני הזמן — ומגוייס מיד על־ידי אזרח הגון לפרוץ בנק.

התיכנון המדוקדק והנקי של הפשע משתבש בשעת מעשה, דם ניגר ברחובות, המשטרה — ובעיקר הפושעים — מתחילים לרדוף זה אחרי זה, ולאחר הרבה יריות, הרוגים, ומכוניות המועלות על המוקד, מגיעים השודד ואשתו למקסיקו — ואל הסוף הטוב. ומאחר והזוג הוא סטיב מקווין ואלי מקגרו — הזוג המלכותי החדש של הוליווד — נושמים כולם לרווחה.

הסרט כולו דחוס בסממנים האופייניים לכל סרטיו של סם פקינפה. אלימות בעוצמה תהומית, טבח מצולם במהירות איטית, המפרק את גורמי הזוועה שבהריגת אדם למרכיביו הקטנים ביותר, הופך את הדם המתפרץ מפצע פתוח למזרקה רומאית מפוארת, ואת הגוף המתמוטט ללא רוח־חיים לחלק מבלט־אימים.

גיבוריו של פקינפה, כרגיל, הם מחוץ לחוק, עושים צדק לעצמם. אשר למשטרה, היא מתערבת פה ושם, אבל לא היא היריבה האמיתית של גיבור הסרט, ולא ממנה נשקפת לו סכנה של ממש.

יחד עם זאת, מאבדת האלימות לא מעט מעוצמתה, בעיקר משום שחסרים אותם קטעים של מתח נסתר (כמו ההקדמה של כלבי הקש למשל).

בסופו של דבר, זהו סרט בלתי־מוסרי באורח קיצוני, הנוקם כאילו את נקמתם של בוני וקלייד, אשר בשנות ה־70 יכולים לראות ברכה בחייהם, לא רק במותם. הכתובת המתחסדת, בסוף הסרט, אינה גורעת מאומה מהרגשה זו.

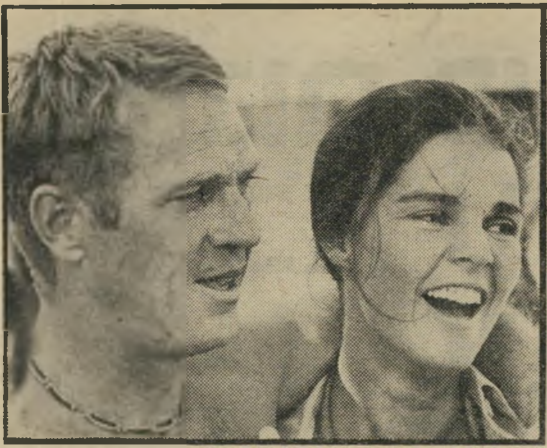

מקגרו ומקווין: בלט־המוות

המציץ במציצים

מה תאמר לאישה עירומה (מוגרבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — העיקרון של קנדיד קאמרה (מצלמה כנה) הוא לצלם אנשים מבלי שהם ירגישו בכך, ובצורה זו להשיג סרט תעודי מושלם, שבו מונצחת התנהגותם בצורה הטבעית.

אולם אלן פאנט, אבי הקנדיד קאמרה בטלוויזיה האמריקאית, העדיף להפנות את השיטה לכיוון מבדר: בואו והציצו באנשים בכל איוולותם, ראו כמה הם יכולים להיות נבוכים וחסרי־ישע מול תופעות לא רגילות — כמו למשל גברת עירומה מתהלכת ברחוב לאור היום.

לכאורה, זה יכול לשמש גם מדד לצביעות החברתית של האמריקאי המצוי. מה יעשה כאשר יפגוש גברת עירומה במעלית, או כאשר טרמפיסטית עירומה תבקש לנסוע במכוניתו, או כאשר מורה עירומה תרצה בפניו על אנטומיה?

ומה תעשה האמריקאית הממוצעת כאשר פסל של גבר עירום יתחיל להתנועע, או כאשר תצטרך להחליט אם אמנם כדאי לילדיה בבית־הספר לראות את דויד של מיקלאנג׳לו, למרות שמבושיו אינם מכוסים?

חלק מן התגובות משעשעות. הרעיון להקרין אחר כך את הסצינות המצולמות בפני קהל מצומצם, להנציח את תגובותיו — גם הוא מוסיף לבידור.

אולם בסופו של דבר העניין כולו אינו חורג מגבול החיוך הקל, וההבדל בין מבוכה של אדם אחד לשני לא מצדיקה תמיד את הארכת הסצינות.

ואשר להעזת הסרט — שהוא תמים ובלתי־מסוכן לחלוטין — אפילו הצנזורים הגאונים של ישראל יחליטו שזה לא יזיק לרמה המוסרית של הישראלי. אמנם הלבטים שקדמו להחלטה נמשכו שנים, אבל כמו שאומרים הצרפתים: מוטב מאוחר מאשר לעולם לא.

אשה בין שני פסלים: מיצעד־הצביעות

כופר־נפש לגוויה

בלש ושמו קולומבו (אלנבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — קולומבו, כפי שכל צופי הטלוויזיה הירדנית יודעים, הוא גיבורה של סידרת תוכניות־מתח אמריקאית פופולארית במיוחד לאחרונה.

זהו בלש מרופט למדי, סגן במשטרת לוס־אנג׳לס, שניראה מבולבל, נבוך, ורחוק מלהיות פיקח. אלא שמאחורי החיצוניות המטעה מסתתר מוח שאינו מחמיץ אף את הפרטים הקטנים ביותר, ואינו שוקט על שמריו כל עוד פרטים אלה אינם מקבלים את הסברם ההגיוני.

בסרט המוצג השבוע בתל־אביב, מעורב קולומבו בחקירת היעלמו של פרקליט מצליח, ובכופר־הנפש הנדרש מאשתו על־ידי אלמונים. מאחר והסרט מגלה כבר בשלבים הראשונים מי מעולל את הפשע, מותר לגלות כי האשה, גם היא פרקליטה מצליחה ושנונה, היא זו הרוצחת את בעלה, ושולחת לעצמה את דרישות־הכופר.

בסך־הכל, אחת מאותן עלילות שמקובל לראות בטלוויזיה. הסיפור לוקה בכמה נקודות לא כל־כך משכנעות.

אלא שכל הליקויים הללו מתבטלים במידה רבה, מול נוכחותם של פיטר פוק ולי גראנט בשני התפקידים הראשיים. פולק, שהופיע עד עתה בעשרות תפקידי־מישנה בקולנוע, וכן בכמה תפקידים ראשיים (הוא היה אחד „הבעלים" בסרט של קאסאבטס) — הופך את קולומבו לדמות עסיסית, מרתקת, שכל תנועה מתנועותיה משלימה את הטיפוס האפור והחריף כל־כך מתחת לפני השטח.

לי גראנט, גם היא שחקנית־מישנה בעלת ותק של עשרות סרטים, מציבה מולו בביטחון רב את דמותה של הפרקליטה הזדונית. בזכות שני אלה, הופך מותחן פושר לסרט־מתח מבדר.

גרנט ופולק: מירוץ־המתח

זה נוח כשיש אבא עשיר אבל...

אם אין לך אבא עשיר, איך תגיע לדירה בכוחות עצמך ? ועוד במחירים של היום ?

כן, זה קשה, אבל לא בלתי אפשרי.

עם קצת מאמץ מצידך ועזרה מבנק לאומי, תוכל גם אתה להסתדר לבד.

דרך אחת לכך היא תוכנית החסכון שלנו "כח לדירה". תוכל לקבל בה הלוואה במשכנתא בלתי צמודה עד 40.000 ל"י בריבית של 9% בלבד ולפרעון עד 20 שנה (אנו מצרפים לכך גם אפשרות ביטוח חיים).

דרך שניה היא תוכנית החסכון "חמד בדירה"* לפיה לא תצטרך להכנס לדירה ריקה. הבנק יעמיד לרשותך בנוסף להלוואה במשכנתא עוד הלוואה לריהוט הדירה וציודה.

הכנס לאחד מסניפי קבוצת בנק לאומי ותקבל פרטים על שתי תוכניות אלה.

אלה הם שניים מתוך מבחר השרותים המוצעים לך בבנק לאומי

כל-בו בנק

2 דרכים להשיג דירה

בנק לאומי לישראל בע"מ

הבנק הצועד עם הזמן

* תוכנית החסכון של בנק אפותיקאי כללי בע"מ

פרסום א. מל סטודיו רם צלום 1980

רחל מרהלת על כל העולם

„לחיי 50 השנים שבינינו!"

פוקה וסוזי

אם אין לכם משהו מעניין יותר לעשות בימים אלה, אתם יכולים להרים טלפון ברכה לדוגמנית הבלונדית **סוזי לרמר**. מגיע לה, בחיי: היא השיגה שיא ארצי, שאף אחת לפניה אפילו לא התקרבה אליו: השבוע מלאו שלושה וחצי חודשים לחברותה עם נער־הזוהר הוותיק שבחבורה — **פוקה הירש** בכבודו ובעצמו.

כן, שלושה וחצי חודשים. יותר ממאה ימים. כלומר לילות. „אני יוצאת עם פוקה ערב ערב," מספרת הבלונדית (אמיתית, אורגינל) הקטנה. „כל יום אני באה אליו בשבע וחצי בערב. לפעמים אנחנו מבלים בחוץ, לפעמים אנחנו מבלים לנו בבית."

ומה עם פער הדורות?

„מצאתי בפוקה את הכל. הוא הכל בשבילי," מתפעלת בת ה־18. „הוא גם אבא בשבילי, גם מאהב, גם גבר. נוסף לכך הוא גם ג'נטלמן. כסף לא מעניין אותי, וקשה להגיד שאני עושה את זה בגלל הכסף. בכלל לא. אני כמעט יכולה להגיד שאני אוהבת אותו."

גם מהאגף המישפחתי אין לה בעיות: „יש לי אמנם אבא," היא נזכרת, „שהתגרש מאמי וגר בפרנקפורט. אבל לעולם לא היה איכפת לו ממני, וגם עכשיו לא."

לאחרונה מבלים בני־הזוג אקסקלוסיבית בישראל: „לפוקה לקחו הרי את הדרכון, עד למישפט שלו," מסבירה לי סוזי, „ולי הפספורט נגנב. אז שנינו יושבי־בית."

אבל אל תרחמו עליה. לפני שלא היו להם פספורטים, הספיקו השניים להיות בגרמניה, קפריסין, ועוד כל מיני פה ושם.

סוזי גאה מאוד בשיא שהשיגה. „עם אף אחת הוא לא היה כל־כך הרבה זמן," היא מכריזה, חזה נפוח מגאווה מוצדקת. „אפילו עם הנסיכה האיטלקיה, שעליה אמרו שהוא עומד להתחתן איתה, הוא היה רק שלושה שבועות, ואחר כך עוד שבועיים ברומא."

ברור שבתקופה ארוכה כזו מספיקים לפתח קשרים עמוקים, וליצור הווי מיוחד. „לפעמים, כשאנחנו שתויים ומבסוטים," מתעטפת סוזי בנוסטלגיה, „אנחנו שותים לחיי חמישים השנים שבינינו."

האנוס הנצחי

צביקה ומעריצה

אולם־הקולנוע בטבריה היה מלא עד אפס מקום, כולל המעברים. אולם אלפי הצופים לא הרתיעו את הבחורה ההיס־טרית, שזרקה מעליה את החולצה וה־חזייה, ובשדיים גלויים זינקה אל הבימה, לעבר **צביקה פיק** שעמד שם לפני ה־מיקרופון, כשהיא זועקת בקולי־קולות: „קח אותי! קח אותי."

הזמר ארוך־הקומה (1.95) והשיער (קצת פחות) לא לקח אותה. היו לו די בעיות גם בלעדה. הוא פשוט חיכה עד שיסירו את המעריצה גלויית־הלב מלפניו, והמשיך לשיר.

הוא כבר הספיק להתרגל לדברים כאלה. אין מופע שלו שעובר בשקט. מעריצות מנסות לגרור אותו לשירותים, למכוניות שלהן, לחדר־מלון. ההצעות ה־מגוונות שהוא מקבל בחודש יכלו ל־העסיק את מיפלג־המוסר במשך שנה.

לא שצביקה נעלב מזה. הוא מעריך מאוד את גילויי־החיבה הללו, יודע אפילו שפרנסתו עליהם. אני למשל לא אופתע, אם לפני שהוא יסע בקרוב לארצות־הברית, הוא יתחתן עם חברתו, **מירית שם־אור**, בחשאי. אני יכולה לתאר לי שכמה אלפי מעריצות יחדלו לבוא לשמוע אותו, אם הן תדענה שאין להן סיכוי יותר.

לא שהיום יש להן סיכוי מיוחד. צביקה אמנם אוהב אותן — בכל גיל, סוג, משקל וצבע — גם בקימעונאות וגם בסיטונאות — אבל יש גבול למה שהבן־אדם מסוגל לשאת ולתת, לא?

וצביקה מוכן באמת לתרום בנדיבות להקלת מצוקת־המין הנשיי בארץ, ועושה זאת בחפץ לב, בלי להתלונן.

אפילו באותו מקרה כשהוא לא הספיק להימלט מפני בעל זועם שחזר הביתה במפתיע, והלך כמה ימים עם סימנים על הפרצוף — אפילו אז לא שמעו תלונות מפיו.

אולם אם את אהבתן הוא לא יכול לקבל — את תשורותיהן הוא לא יכול לדחות. בבית הוריו, ובדירה המשותפת שלו ושל מירית, מלאים החדרים בתכ־שיטים, מתנות, גופיות, נעליים, מכנסיים, חתול סיאמי, ומה לא, שהעטירו עליו המעריצות.

מירית, מצידה, נושאת את כל המטר הזה — של מתנות ושל חתיכות — בשלווה סטואית, מתייחסת לזה כאל תופעת־טבע.

בינתיים, לפחות.

ברברה ממשיכה לחכות

זה ש**שמעון עדן** היה נרגש, היה רק טבעי. אחרי הכל, הוא היה האבא של הכלה, לא? מה עוד שהיתה זו בתו היחידה, וכל זה.

זה שהכלה עצמה, **עירית עדן**, היתה נרגשת — גם זה היה רק טבעי. אחרי הכל, היא היתה בתו היחידה של אביה של הכלה, לא?

מה שנראה פחות מובן, למשקיפים מן הצד, היתה התרגשות הנוגעת ללב של חתיכה יפהפייה שנכחה בנישואיה של עירית, שהתקיימו לפני שבועיים. אחרי הכל, החתיכה היתה נעדרת כל קירבת משפחה לכלה, או לאביה, או אפילו לחתן.

היפהפייה הנרגשת ניצבה לצידו של שמעון, וקיבלה את פני האורחים יחד עימו.

אבל כשאתם יורדים לעומקו של עניין, הרי היתה התרגשותה מובנת לא פחות. היתה זאת **ברברה קסל**, שחקנית ה־סרטים הגרמניה, המצליחה להחזיק מעמד כבר שלוש שנים כידידתו של שמעון.

ושלוש שנים להיות ידידה אצל שמעון זה הרבה, בהתחשב בקצב התחלופה ה־גבוה של החתיכות אצלו.

אז ברור שכשהיא עמדה שם, בטקס היהודי הנוגע־ללב, קשה היה לה להימנע מאסוציאציות נוסח „הנה, בעזרת חסדי־האל, הייתי אני עומדת שם מתחת ל־חופה," וכו'.

אבל לעולם לא מאוחר מדי, וברברה ממשיכה לחכות. מי יודע, אולי עכשיו, כשהוא שילח את ילדתו מהקן, אם יסולח לי הביטוי, יוכל האב המסור להתפנות ולשקם את חייו שלו.

ניחא.

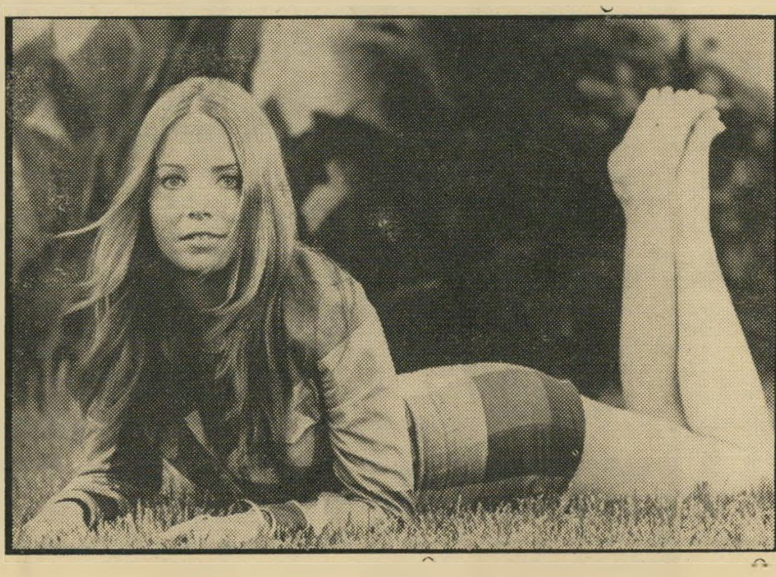

ברברה

העורך והמייסד הראשון: ד"ר מלכיאל זוארץ ז"ל
ממשיכי דרכו יבל"א: ב. מיכאל, חנוך מרמרי, קובי ניב, אפרים סידון
כתובת המערכת: רחוב זוארץ 1

זמר זמר לח

אני שר רק על מה שכואב לי

יששכר (ששכי) קיק הוא מלחין־זמר צעיר ומוכשר אשר טיפס לאחרונה מפינת הפיזמון החדש אל פינת המרגנית הישנה בזמן שיא של 34 שבועות, מתוכם היה במשך 40 שבועות בסימן עלייה, 28.2 שבועות בסימן ירידה ו־0.95 שבועות ב־סימן שאלה.

אם לא ניחשתם עדיין, הכוונה היא כמו־בן לשירו החדש של ששכי **„לשיר זה כמו להיות פסנתר"** — להיט אותו חיבר, חיסר, כפל, הלחין, ליווה, הקליט, עיבד ואף מצא — וכל זאת במו ידיו השעירות (ראה פוסטר).

„אני שר רק על מה שכואב לי," שח ששכי קיק. „אני שר על יבלות, על פר־חים ועל שלום. השלום כואב לי מאוד," מסביר הזמר הדינאמי, אגב שהוא מקיש קלות באצבעותיו עטורות־הטבעות על קופסת הווירג'יניה (ז'יטאן!!!) שלו. „את שירי אני כותב תחילה ולאחר מכן מלחים אותם (ששכי הינו גם רתך) ושם להם מנגינה. אם אני עצוב, זאתי מנגינה עצובה ואם אני שמח, גם השיר שמח."

ששכי קיק נולד בקראקוב ורצה להיות קבלן — כמו אביו. שאיפתו זו עלתה על שירטון משהתברר לו בבסיס

שי לקוראי „זמר זמר לח": גזור את האליל!

הקליטה והמיון כי הוא נפלט ומוין להת־נדב לצוות ההווי החדש של סדנת החי־מוש המוטסת. שירו הראשון כסולן חולל סנסאציה בכל פלוגת המיפקדה — היה זה השיר **„יש לי מרסס בסיירת יולי־סס"**, וקריין גלי־צה"ל שישב במקרה בשק"ם, החתים אותו מיד, על בקבוק אורנג'דה, על חוזה לשלוש שנים + הו־פעה בפסטיבל שירי־משוררים.

הוא כבש את שירי־המשוררים מיד עם שובו מהופעת פיצוי ברמלה ובלוד, לפני המון משולהב. המשוררים נכנעו לו בסי־בוב השלישי כששר את **„שמיים בקשו את רחמים — הוא חייב לי כסף"**, ורחמים הופיע ועלה על הבמה. עם שיר זה נדד בכל ארצות הבלקן ואסיה הקטנה וחזר לארץ עטור פארסים, אותם שכר בטהרן כדי להפיק סרט הודי עצוב אשר מספר כיצד נקרע יתום בנגאלי לגזרים בין אהבתו לאחיו ותאוותו לאחותו.

תכניותיו לעתיד: ששכי מתכנן להוציא שני תקליטונים מאריכי־נגן, לכתוב מחזה מוסיקלי ולסיים את הסימפוניה שהתחיל לכתוב בגיל שש, והוא עודנו נער חרש טה־טה־טה סם!

ד"ר זוארץ ז"ל בסיכום מערכת הבחירות להסתדרות:

ז"ל שמרה על כוחה

הפכנו בין לילה מסיעה פעוטה ואלמונית לסיעה קטנה ופלמונית ■ כוחנו בצידקתנו ■ סלינו על כתפינו ■ בולטת עליה משמעותית בסקטור

השימחה במטה הבחירות של ז"ל, שהיתמקם זמנית בחדר הטהרה בקריית־שאול, הרקיעה שחקים. המים זרמו כשמפניה, כשאוהדי התנועה ובלתי־מפ־לגתיים באים ויוצאים עמוסי זרי־פרחים שליקטו מן המצבות הסמוכות.

כשהוא נינוח בארונו יכול היה ד"ר מלכיאל זוארץ ז"ל לשוב ולחייך. על אף היתנכלו־יות יריביו וחוסר הזמן הצליחה סיעת ז"ל לשמור על כוחה היחסי ובסקטורים מסויימים אף להכפילו.

מר זוארץ ז"ל אמר לכתבנו: „עצם העובדה שלא קיבלנו אפילו קול אחד, ולו גם בט־עות, מוכיחה מה רב כוחנו. מכל המיפלגות אנחנו היחידים שהבוחרים נימנעו לתת לנו את קולותיהם ואף הקפידו וניזהרו שלא לתת לנו את קולותיהם בטעות, דבר שקרה לכל הסי־עות הקטנות האחרות. זה מו־כיח עד כמה צודקת סיעתנו ועד כמה היא מפחידה את הבוחר הישראלי השמרן ש־בדק היטב־היטב את הפתק ש־הכניס למעטפה, לבל יטעה חס וחלילה ויצביע בעדנו."

סיכומי הקולות הסופיים ב־מטה הבחירות המלוכד של ז"ל מראים את התמונה הבאה:

המיגזר הסקטוריאלי	בחירות 1969	בחירות 1973	השינוי באחוזים
ערים	0.000000	(1) 0.00	+0.0
התיישבות	0.000	0.00	—0.00
קייטנות	0.00	(2) 0.0000	
ערבים	(3) 0.0	(4) 0.0000000	+0.000
סך־הכל	0.0000000	! 0.000000	+0.000
כשרים	0.000	(5) 0.002	+0.15
פסולים	0.002	0	—0.03

(1) לא כולל עוברים.
(2) קייטנות מחזור אוגוסט בלבד.
(3) W.C.
(4) בעיקר על חשבון רק"ח.
(5) בין הכשרים נימנים גם האח והאחות לנגר שב־1969 נימנו עדיין כפסולים.

כוכב נולד

לאחר מאמצים מרובים, ורק תודות לקשרינו הטובים עם שייע, עלה בידי־נו לחדור לחדר־ההלבשה של הכוכב ולשאלו מיספר שאלות עבור קוראי "ZOO הארץ".

מוריס בוזגלו, כוכב הסידרות „שי־דורי תעמולה לבחירות" ו־„קולך קו־בע", ישב נינוח על ארגז בצל מרווח, והניח למאפרת זריזת־הידיים להכינו לצילומים. היא הבליטה, בתנועות מכ־חול עדינות, את צלעותיו השבריריות, וזרקה מעט שיבה בשערו המקורזל.

מוריס נראה קשיש מעט מכפי גי־לו. עיניו העצובות ופיו המשווע לפת־לחם, מוסיפות מיספר חודשים מרים ל־12 שנות חייו. ילד ישיש להפליא.

„מר בוזגלו" — שאלנו — „התיאות לענות למיספר שאלות למען קור־אינו?"

מוריס אמר שהוא יאות.

ZOO: מר בוזגלו, כיצד החלה עלייתך המטאורית על גבי המסך הקטן?

בוזגלו: אז ככה. באו כמה אשכנזים מהמיפלגה ושאלו את האבא שלי אם יש לו ילדים רע־בים. הוא אמר שכן, ואז התחילו לצלם אותי.

ZOO: אתה בן יחיד?

בוזגלו: מה פתאום?

ZOO: אז למה צילמו דווקא אותך?

בוזגלו: אני הייתי הכי רעב.

ZOO: ואיך התפתחה הקאריירה שלך?

בוזגלו: הראו את הצילומים בטל־וויזיה ואמרו שצריך שינוי. אח"כ באו אנשים מהממ־שלה, גם־כן צילמו אותי, הראו בטלוויזיה ואמרו ש־בכלל לא צריך שינוי. מאז, כל יום באים אנשים, מצל־מים ומראים בטלוויזיה. גם אמרו שצריך לצמצם אותי תיכף ומייד.

ZOO: האם עוד מבני משפחתך מככבים באותה סידרה?

בוזגלו: היה גם האח שלי. הוא רעב אמיתי. אבל בשבוע שעבר הוא אכל יותר מדי מרגרינה וקילקל לעצמו את הבטן. ירדה לו כל הנפיחות. אבל בדק אותו הרופא, רשם לו דיאטה ואמר שעוד איזה יום־יומיים הוא שוב־פעם לא יוכל לעמוד על הרג־ליים שלו, ואפשר יהיה ל־צלם.

ZOO: כמה כסף אתה מרוויח מהו־פעותיך?

בוזגלו: הם אמרו שאסור לתת לי כסף, למה אולי אני יקנה בזה אוכל ויהרוס להם את כל הפירסומת. אבל יש סי־פוק בעבודה, וכבר כל ה־הארץ מכירה את השכונה שלנו.

ZOO: מהם תוכניותיך לתקופה שלאחר הבחירות, עת יקטן הביקוש לכישוריך כדוגמן־מצוקה?

בוזגלו: תוכניותי בעתיד, זה להת־אמן הרבה בלהיות רעב, כדי שכשהאנשים מהמיפלגות יבואו שוב לשכונה, בעוד ארבע שנים, הם שוב יצלמו אותי בשביל להראות שעוד צריך לצמצם אותי.

המערך מגיש:

13

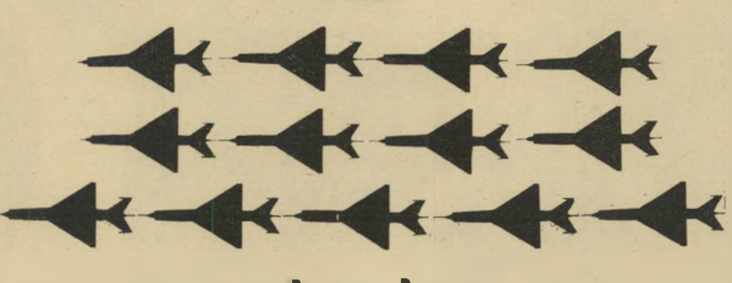

תן קולך לעושים

הצבע **אמת**

הארץ

ממישנתו של מייסדו:
דודי ירד לקנדה
זוארץ
(בגינת־אגוז, 1973)

הודעה

למרות הנסיונות להדיחנו ולדחוק את רגלינו אנו נשארים לנצח־נצחים עמודים 2 ו־3.

מילון אבן - זווארץ (א)

חומר למחשבה

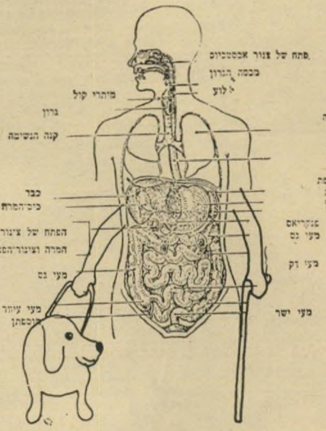

מעי עיוור

בבא קמה

אינפנ־טיל

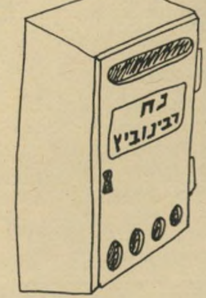

תיבת־נח

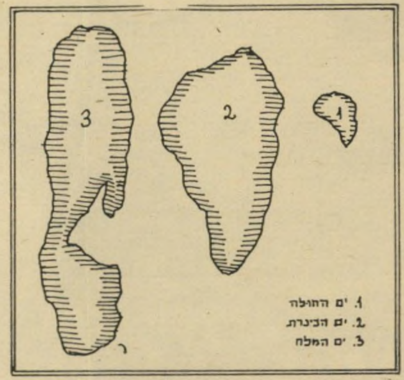

ימים נוראים

ארבעת אמינים

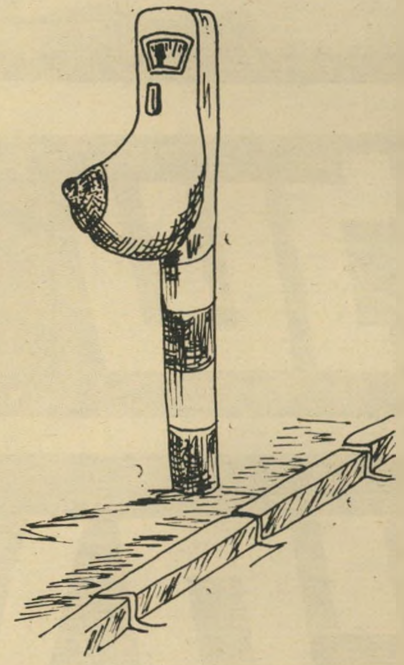

שדחן

עבד עליו הקלח

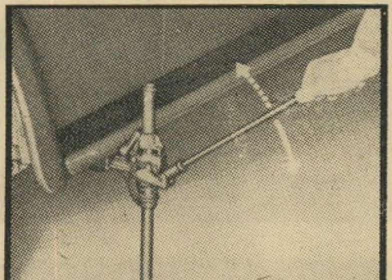

ג'ק המרטש

המחיר: 2.50 ל"י | מספר 1881 | שנה 37 | כ"ב אלול תשל"ג, 9.9.73

העולם הזה

וידויה המזעזע של אם צעירה על מה שעבר עליה בזמן הפשע ולאחריו

„הייתי קורבן של אונס קבוצתי"